

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér, vasúti állomásokon 12 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 704.

Béke és háború.

Budapest, október 16.

Egy malomkő hengeredett le Európa szívére, de maradtak még ott nagyobb malomkövek is. Az olasz-török béke létrejött: ez volna az a malomkő, melytől Európa szíve megszabadult. De a szövetséges Balkán-államokból a porta visszahívta követeit s a háború sorsa véglegesen megpecsételődött, ennek a háborúnak pedig minden pillanatban jöhet olyan kritikus epizódja, mely a mi kettős monarchiánkat is magával sodorja: ezek aztán a súlyosabb malomkövek, melyeket nehezebb lesz Európa szívére lehengetíteni.

De azért van a török-olasz béke létrejöttében elég öröndetes momentum. Abban ugyan alighanem igaza van Kiamil pasának, hogy a Balkán-háború szempontjából ez a békekötés késő született meg, mert a szövetséges Balkán-államok kétszer is meggondolták volna magukat, hogy megindítsák a háborút, ha abban a pillanatban Törökország már kiszabadult volna a tripoliszi elfoglaltság kényszerhelyzetéből s egész szárazföldi és tengeri erejével nézhet a megindított háború esélyei elé; de ha a békekötés késedelmesen is jött abból a szempontból, hogy a Balkán-háborút megelőzze, arra mégis elég ko-

rán jött, hogy Törökország sánszait erősen megjavítsa. Mától kezdve Törökország hozzáláthat hadierőjének koncentrálásához. Egyesítheti szárazföldi erejét, mely nagyobb a szövetkezett Balkán-államok hadseregénél s visszarendelheti flottáját, mely gyöngye volt ugyan az olasz flotta ellen, de annál könnyebben veheti fel a harcot a bolgár és görög egyesített flotta ellenében. A megkötött béke tehát egyrészt teljes akcióképességet ad a török haderőnek, másrészt pedig a békekötésben biztosított anyagi kárpótlás a porta pénzügyi műveleteit könnyíti meg. Több katona és több pénz: ez Törökország kilátásait mindenestre növeli a kitört háborúban.

Törökország előnyösebb helyzete pedig nemcsak azért érdekelhet bennünket, mert ebben a véres hajszában Törökország viselkedése emberileg rokonszenvesebb, mint a felbujtott Balkán-államoké, hanem érdekelhet bennünket kézzelfoghatóbb okokból is. Ha Törökország elég erős, hogy a Balkán-államok titkos területi aspirációit a maga erejével is visszaverhesse, akkor megszűnik az a kényszerítő ok, vagy legalább is csökken a kényszer ereje, hogy Ausztria és Magyarország lépjen közbe és szorítsa ki a falánk Balkán-államokat saját érdekszférájának területéről. A mi aktív szerepünk akkor kezdődött

volna s legrosszabb esetben akkor szabad kezdődnie, ha Törökország nem tudna saját emberségéből elbánni a rája támadó ellenségekkel. Ezt az aktív közbelépést a kettős monarchia bizonyára elhatározta a szükség esetére s ettől nem tágitana akkor sem, ha kénytelen közbelépésével egy világháború lavináját kellene is megindítania. Ha azonban a békekötéssel felszabadult Törökország egymaga is képes lesz megfékezni ellenségeit s ha, amint azt a porta jegyzéke lojálisan megígéri, a berlini szerződésben kikötött reformokat teljesítve, a fegyveres nógatás egyetlen erkölcsi indokát is megszünteti: akkor valószínűbb, hogy a Balkán-háború izolálva marad és semmi okunk sem lesz a fegyveres közbelépésre.

Ha tehát tekintetbe vesszük, hogy a tegnap aláírt békekötés visszaadja Törökország akcióképességét s ha ehhez még hozzávesszük, hogy Franciaország újabb lépést is kezdett a Balkán-háború feltétlen elszigetelésére: akkor azt kell mondanunk, hogy a külpolitikai helyzet egy árnyalattal mindenestre kedvezőbbre fordult. Egy nagy gazdasági feszültségnek vet véget már az egyetendőnél tovább tartott olasz-török háború megszűnése is, de a lelkek izgalmas feszültsége is okvetlenül engedni fog, mielőtt Törökország kedvezőbb

Sehogy sincs jól.

Irta: dr. Falk Zsigmond.

(Utánnyomás tilos.)

Ússe kő azt a céltalan vitatkozást. Nem tudok miatta elaludni. Itt kóvályog a fejemben az a rengeteg sok badarság, amit a különböző nagyhangú kijelentésekkel összehordtak azon az estélyen. Mi a csodát megyek az emberek ugynevezett társas összejöveteleire. Céltalanul izgat a szóvita és amit nem tudtak huszan-harminczan elintézni és helyesnek megállapítani, azt egy álmatlan éjszaka árán én akarom dülőre vinni. Bizonyára nem fogok többet kisütni, mint azok ott az estélyi társaságban; de talán magamban mégis világosabban sikerül csoportosítani az eszméket. Hát miről is volt szó??

Nem vagyunk megelégedve a világ berendezésével. Ha ránk bízták volna, hej! egészen más lenne. Az egyik párt az emberiséget kezdettől fogva öregnek, higgadtának, megállapodottnak, tapasztalatokban gazdagnak teremtené. Így aztán nem volna széthúzás, nem ismernék a gyűlölködést, nem létezne háború. Az öregek tanácsa eleve kizárna minden czivódást, lehetetlenné tenné a véleménykülönbséget, eltüntetné az egyenetlenséget. Csendes mederben folydogálna az életünk, csak a boldogságot, kizárólag a megelégedettséget ismerők. E földi lét paradicsómi örömeiket nyújtana.

Helyes: Nagyon helyes! De a lelkesedés, a legmagasztosabb emberi erény, a hazasze-

retet, a rajongás, a találmányosság, a merészség, a bátorság, a szerelen mozgó rugója bezzeg nem társulna az öregekkel. A világ rövidesen unalmassá, vérfagyasztóvá, teméketlenné és sivárrá válna. Maguk az öregek volnának leginkább terhükre önmaguknak és sóvárogva óhajtanák a közeli véget, mert belefutnának a saját bölcseségük nyomasztó dermedtségébe, leszűrt józanságuk elkábitó kellemetlenségébe. Hisz az öregség magában már alig elviselhető betegség. Ezzel akarnánk az emberiség sorsát megpecsételni. Hát hisz akkor rövidesen a nyavalya ülne a nyakunkra és bezzeg egy-kettőre eljönne a vég, amelyetől irtóznak mindannyian. Az öregekből éppen csak annyi kell a világleletben, amennyi bors szükségeltetik az étel izletessé tételéhez. Itt pedig nemcsak, hogy a sok megárt a jóból, hanem parányinál több a kevésnél: már élvezhetetlenné teszi.

Tiszteljük, becsüljük az öregeket, de nem kérünk az egyeduralmukból. Elaggott világberendezéssel a megnyomorított emberiség semmire se jutna. Megmaradnánk egy helyben, ami nem is lassu, hanem rohamos tepszedést volna maga után. Szegény öregek! Ók jutnának a legkellemetlenebb helyzetbe, rájuk szakadna a legvégzetesebb baj, ha hivatva lennének egyedül intézni a világ sorát.

Tehát ezek szerint nem számolhatunk az öregekkel. Hagyjuk meg nekik a nyugalmat. Kiméljük az izgalmtól és elégedjük meg a fölük időről-időre kikért tanácsal, amelyet egy hosszú emberéleten át leszűrt tapasztalatok alapján bizvást megakadhatnak.

— Semmi! Nem kell! — vágja közbe egy tejszerű száju ifjonez a társaságból. — Nem

szorulunk egyáltalán az öregekre. Az eszményi világban kizárólag csakis a fiatalság dominálhatna. Ez a földi berendezés akkor lenne kifogástalan, ha örök ifjúsággal rendelkezne az emberiség. Minek a meggondolás, minek a higgadtság, minek a nyugalom? Menjünk neki a mának és vegyünk el tőle mindent. Ez a helyes. A nagy tettek, a haladást megteremtő felfedezések rendszeren a túlradó ifjúi erő pillanatnyi érvényesülésének eredményei.

Hát ez tetszetős kijelentés volt. Rögtön kaptak utána és a többségben levő fiatalság próbálta védelmezni a fenséges eszmét. Viruló, kicsattanó, zabolát nem tűrő, határt nem ismerő, szüntelenül toporzékoló, egyedül a ragyogásban örömet lelő ifjúság, ez lenne hát az eszmény, ebben látnánk legvérmesebb kívánságaink teljesülését?

Nem egymást falnánk fel ekkép rövidesen? Hiszen nézzük csak a szép reményűeket! Eltűrik-e egymást? A barátság a gyerekekből megszakad a serdült korban. Az érvényesülés öldöklő versenyében nincs kímélet, nincs részrehajlás. Aki jobban bírja, jobban marja. A konceprt való tülekedésben sokszor kitűnő erők elpusztulnak és akihez a szerencse szegődik, az különbnek tartja magát a még röviddel előbb nagyrabecsült barátjánál. Elszántság, vakmerőség, vérmérsékleti merészkedés többet rombol, mint amennyit alkot. És ne felejtjük: az ifjúság kíméletlen. Nem törődik az embertársával, nem óvja a felebarátját. Saját érdekét föléje helyezi a közjónak, a maga kívánságát duzzadó erejével érvényre juttatja.

Azok a nagy tettek, azok az értékes talál-

előfeltételekkel veheti fel a harcot a Balkán-államok ellen és így reménység nyílik arra, hogy az európai bonyodalmak nem fog bekövetkezni. Emberi szempontból nézhetjük igazán fájdalomosan, hogy tél küszöbén a legtemperamentumosabb és legfanatikusabb népek bonyolódnak egymással a legödöklőbb háborúba, de ebben a sötét mészárszékben szinte vigasztalásként hat az európai lidércnyomás elmúlásának halovány reménysége. Egy ödöklő Balkán-háborúval köszönt ugyan be a tél, de európai háborút nem fog maga után vonni.

Ebből a szempontból az olasz-török békekötés többet jelent egy háboru befejezésénél, mert jelenti azt a reménységet is, hogy a felszabadult Törökország maga lesz képes elbánni az ellenségeivel és így elveszi az okot egy még nagyobb, még kockázatosabb és még szomorubb európai háboru kitörése elől. S ennek mi magyarok, akik egy pénzügyi és politikai krízis kettős nyitványában győtrődünk, talán minden nemzetek fölött leginkább örvendhetünk.

Budapest, október 16.

Lukácsék hazajönnek. A magyar kormányának a delegáció ülésén Bécsben időzött tagjai holnap délután két órakor érkeznek meg Budapestre.

A várnai választás. Ma a várnai kerület képviselőjéül *Petrás* Károly munkapárti jelöltet választották. Könnyen ment a választás, mert ellenjelölt nem volt a kincstári kerületben. *Petrás* különben az általános, titkos és egyenlő választójog alapján választották meg.

Uj ügyosztály a honvédelmi minisztériumban. Ez év október elseje óta a magyar királyi honvédelmi minisztériumban új ügyosztály kezdte meg működését, mint az elnöki főosztály egyik alosztálya. Az új ügyosztály a *kodifikáló osztály*, melynek élére a miniszter dr. *Knapp* Aurél miniszeri

mányok tényleg csak úgy válnak az emberiség javára, gazdagodásának kincseivé, ha oldalmukba veszik a tekintélyvel bíró öregek, ha megvédelmezik a jobbról-balról, a fölől-hátulról törtető többi fiatalok ellen. Sohasem ismerte el az ifjuság a saját kebeléből kikérülő, tehát föléje emelkedő tagjának valamelyes vívmányát. Leszólta, lekicsinyelte, le-sajnálta, sőt legtöbbször maró gunnyal tönkre röhögte. Es ez természetes gyengesége emberi gyarlóságunknak, amitől ép az ifjuság van legkevésbé megkímélve. Amíg elismerné egyik tagjának tetteit, addig hátráltatná a maga boldogulását. Amíg egy sorban haladnak egymás mellett, addig nem mozdul az irigykedés. De kilépni a sorból, akár oldalvást, akár előre: megakasztja a többiek reményét. Együtt mennek, egyívé tartanak, sőt még egymást támogatják is a zárt sorokban. Egyik számít a másik erejének felhasználásával boldogulhatni. Ezentúl azonban nincs irtalom. Aki többet ér el, az becsapta a társait, annak vesznie kell.

Az ilyen csapat nem veheti kezébe a világkormányzást. Mert ez még sokkal hamarabb érne a véghez az öregeknél. Egyszerűen a tagok egymást falják fel és az örökifjunak indult földi élet elpusztulna időnek előtte.

Elégé furesa és mégis úgy van. Legnagyobb átok lenne az emberiségre, ha kizárólag fiatalokból alakulna, ha a mellettünk a rebbenő idő nem hagyta nyomot rajtuk.

A két rossz közül mégis csak kevesebb csapással járna, ha az összes élő emberek öregek volnának. A belátás, a részvét, a felebaráti szeretet, a rokonszenv, az elnézés sok-

titkárt állította. Az új ügyosztály az új véderőtörvényre vonatkozó miniszteri rendeletek és utasítások kidolgozására van hivatva.

Felfordulás a munkapártban.

— Ismét kísért a választójog. —

Az ellenzék országos agitációja.

— *Hirek a politika világából.* —

Budapest, október 16.

A munkapártnak ma kellemetlen napja volt. Egy délelőtti újságban — *Kabós* Ferencz szájába adva — megjelent egy hosszú nyilatkozat, amelyben minden foglaltatik *Lukács*ról, *Tiszáról*, *Návayról* és a munkapárt-ról, csak jó nem. Ellenben igenis bennfoglaltatik egy új pártalakulás létrejöttének szükségessége és pedig az általános választójog alapján, mely — *Kabós* Ferencz szerint is — egyedül szolgálhat a kibontakozás bázisul.

A munkapárti tábor ez a nyilatkozat valóságai konsternálta. A kormány hívei tagadták, hogy ez a nyilatkozat *Kabós*tól származnék, míg a választójogos munkapárti képviselők hittek benne és csendes kárörömmel nézték *Tisza* híveinek vergődését.

A helyzetet csak súlyosabbá tette az a körülmény, hogy *Kabós* elutazott Budapest-ről Erdélybe s pedig egy olyan faluba, ahol táviró sincs. Így czáfolni nem czáfolhatott és az utána küldött érdeklődő táviratokra legfeljebb csak holnapra érkeztetik meg a válasz, ami huszonnégy óra késedelmet jelent. Ez pedig olyan forrongó közhangulatnál, mint ami most a politikai életben észlelhető, nagy szó.

Ugyanis a kormány teljes huszonnégy óráig kénytelen azzal a bünbéllyelgel várni, amit *Kabós* állítólagos nyilatkozata süttött rá és ezalatt az idő alatt szabadon szerezkedhetik a munkapártban az elégedetlenség az általános választójog alapján. Ennek az iránynak különben is sok híve van a munkapártban, akik csak az első jelre várnak, hogy egységesen felléphessenek. És ha *Kabós* nyilatkozata igaz, akkor ez a jeladás megtörtént és ennek

kal hasznosabbak a hévességnél, a kiméletlenségnél, az elbizakodottságnál, a hepeziáskodásnál.

Sehogy sincs jól azonban: ez az egyetlen bizonyos. Avagy talán ép úgy van jól, ahogy van. Csupa öreggel elposhadnánk, csupa fiatalal ellángolnánk. Akkor tehát a középkoruk előtt kellene meghajtani zászlónkat és azt kivánni: bár kizárólag negyvenéves teremtmények lennének a földtekén. Ezekben párosul az ifjui hevülés és öregedők bölcsességével. Ezek tudnak még lelkesedni és azért higgadtan mérlegelik a dolgokat. Ezek megóvták még erejük jó részét és azt az ész irányításával tudják helyesen hasznosítani. Ezek nem tuloznak semmiben, emellett rendelkeznek még elegendő erélyességgel. Egyesítik magukban a szertelen ifjuság kedves hibáit az elfáradt öregek dicsőreterényeivel. Még nem savanyodtak el végkép, de már nem látják túlradó rajongással a történeljüket. Az arany közöpszerűséget képviselik és ezzel igazán megelégedetté tehetnék az emberiséget. Hej! Micsoda rend volna ezen a földön, ha valamennyi élő teremtménye örökké középkoruk maradna.

— Mesebeszéd! Hiú ábrándkergetés! Az emberi önzés ostoba torzszülöttje ez a gondolat! Hát mire valók ezek a középkoruk?! Van ezeknek egyáltalán élethivatásuk azon az egyetlen egy szükségszerű feladaton kívül, hogy átmenetet képeznek az ifjuság és az öregség között!!! A középkoruk teremtmény tudatában van hivatása felszégességének. Fásult megadással látja szünet nélkül az ifju erők lankadását és reménykedő bizakodással várja az öregség elernyedésében rejlő szenved-

beláthatatlan következményei lehetnek a munkapártira nézve.

Az ellenzék egyelőre hidegen hagyja a munkapárt belső forrongása és épp ezért erre való tekintet nélkül folytatja agitációját az országban. E hónap 20-án Pápán, 27-én pedig Debreczenben lesz nagyobbzabású népgyűlés, amelyen az ellenzék vezetői is megjelennek, hogy a küzdelemben való kitartásra buzdítsák az országot. A pápai gyűlésnek küllönös érdekességet kölcsönöz *Andrássy* Gyula megjelenése, akinek nyilatkozatait az egész politikai élet kíváncsian várja.

A politika mai eseményeiről hireink következők:

A király budapesti útja.

A király november másodikán utazik Budapestre, ahol három hétig fog maradni. Arra nézve, hogy a király Gödöllőre is utazik, még nem történt intézkedés, de valószínű, hogy a király budapesti tartózkodása alatt néhány vadászkirándulásra fog menni Gödöllőre.

Közös minisztertanács.

Ma Bécsben gróf *Berchtold* külügyminiszter elnöklésével közös minisztertanács volt, amelyen a magyar kormány részéről *Lukács* László miniszterelnök és *Teleszky* János pénzügyminiszter vett részt. A közös minisztertanács bosnyák ügyekkel és a jövő delegáció munkaprogramjával foglalkozott.

Andrássy Pápán.

A Pápán most vasárnap, e hónap 20-án tartandó ellenzéki népgyűlés iránt felette nagy érdeklődés nyilvánul. A népgyűlésen tudvalevően megjelenik gróf *Andrássy* Gyula is. Vele mennek gróf *Apponyi* Albert, gróf *Zichy* Aladár, *Désy* Zoltán, *Mezőssy* Béla, *Földes* Béla, *Beck* Lajos, *Sümegi* Vilmos, *Huszár* Károly (sárvári), *Szabó* István (nagyatádi) országgyűlési képviselők és még mások is. Jelentkezni lehet *Jakab* Sándornál, a negyvennyolcas függetlenségi Kossuth-párt titkárnál. A politikusok vasárnap reggel 7 óra 20 perczkor indulnak a keleti pályaudvarról Pápara, ahova a gyorsvonaton 11 óra 9 perczkor érkeznek meg. A népgyűlést délután fél három órakor tartják meg Pápán. A népgyűlésen küldöttségek is vesznek részt a megye minden részéből.

telenséget. Nem tud már fiatal lenni és nem akar még öreggő válni. Nem mer nagyobb feladatra vállalkozni, de nem türi képességeinek lebecslését. Megelégszik a szürke napi foglalkozás csendes lebonyolításával és lelki nyugalmát a munka rendszeres elvégzésében találja. Ovatosan kerüli az izgalmakat, ellenben nyugtalanul hajszolja az érzéki kellemetességeket. A mesgyén, amelyen áll, nem talál örömet és még sem akarja elhagyni; mert ami mögötte van, a rózsás ifjúkor, elfordult tőle és ami előtte van, a komor öregség, abból nem kíván látni semmit. A mozdulatlanság ennek a középkorúságnak a jellegzetessége. Ezzel pedig nem lehetne az emberiségnek kedvére lenni.

Sehogy sincs jól! Hát mi az ördögbe nincs jól! alán bizony örökké akarnánk élni! Bizonyára ez a vita csomója. Mert hisz a felszólalások mind oda irányultak, hogy a világot tessék vagy fiatalokkal, vagy öregekkel, vagy középkorukkal benépesíteni! Mivel, azért csupa egyforma lényekkel, hogy ne kelljen itt hagyni soha ezt a mindnyájunk által kárhozott sárteket. Van valami váráz abban, amit életnek neveznek, ha mindjárt szenvedésekkel is van telítve. Mert az élet élvezéssel jár. Minden, amit teszünk, élvezés. Kezdve az evéstől és ivástól, egészen a kesergésig, a fájdalom felpanaszolásáig, amit szintén azért teszünk, mert élvezetet okoz. Az élvezés köt az élethez. Ezért szeretnénk valahogy elmúlás nélkül berendezni az életet.

Igy sehogy sincs jól! Jövünk. Alig sikerül az élvezetnek tengerét valamelyest megusznunk és mennünk kell. *Legyen a világ*

Károlyi Mihály a helyzetről.

Gróf Károlyi Mihály, a szövetséget ellenzői pártok intéző-bizottságának agilis tagja, a napokban hosszasan nyilatkozott egy újságíró előtt a politikai helyzetről és ezzel kapcsolatban az ellenzék álláspontjáról.

Gróf Károlyi Mihály, a következőket mondotta:

— A kilenczes-bizottság ülésén — melyen gróf Andrássy Gyula is jelen volt — behatóan foglalkoztunk a helyzettel. Mi a háború ellen tiltakozunk és éppen ez a háborús bonyodalom bizonyítja legjobban, hogy milyen rövidlátással intézik nálunk úgy a bel-, mint a külpolitikát.

A tripoliszi hadjárat alatt Bercsényi — a helyett, hogy az olasz-török béke érdekében exponálta volna magát — a balkáni kérdésben jött egy prozódiummal, amelynek pozitív eredménye nem lett, ellenben bekövetkezett az, hogy a balkáni államok mozgósítottak, ami által olyan helyzetbe sodortatik a monarchia, hogy az óriási vér- és pénzalázzal elfoglalt és anektált Boszniát és Hercegovinát újból kell anektálni és esetleges háborút kell indítani a novibazári szandákért, amelyben már benn voltunk, de amelyet roppant könnyelműséggel és minden ok nélkül kiadtunk a kezünkől. A szövetséget ellenzők, amidőn tiltakozik minden háborús kaland ellen, számol az ország igazi helyzetével, amelynek semmi szüksége sincsen a háborúra.

— A külügyi bonyodalom az ellenzék magatartását a Lukács-kormányval szemben egyáltalában nem befolyásolja. Arra a legkisebb ok sem forog fenn, hogy az ellenzék Lukács László kormányával és gróf Tisza Istvánnal szemben változtasson magatartásán. Ha eddig szükség volt arra, hogy az ellenzék minden erejének megfeszítésével elszánt harcot folytasson a Lukács-kormány és gróf Tisza István ellen, akkor erre most még sokkal nagyobb szükség van. Az ellenzék el van határozva, hogy még az eddi-

akár csupa fiatalokból, akár csupa öregek-ből, akár azokból, akik ezek között vannak: de ne kelljen elmennünk, ez a fő!

Nézem az utczán futkosó tömeget! Mint siet, mint rohan oda a véghez! Pedig nem ezt akarja. Végleg kihasználni, teljesen kiaknázni próbálja az összes földi örömet, valamennyi világi élvezetet, hogy amikor itt az óra és el kell mennie, nyugodtan, a fenéig üritett pohár gondolatával távozhassék! Pedig ez a lehetetlenség. Az élvezetek birodalma beláthatatlan, a földi örömek sorozata végtelen! Az emberi erő azonban véges voltánál fogva kimerül és kénytelen-kelletlen lemondani kényyszerül az élvezetek gyönyörűségének folytonosságáról. Még az alvás is kedves élvezet; bár öntudatlan állapotba visz, de újabb erőt ad az új élvezetekhez. Tehát örülni kellene az elmulásnak, amely örökös alvással jár és így örökös erőt ad az örökös élvezéshez! Igen ám; ha nem vinné el az öntudatunkat, amely nélkül az összes legszebbeknek mondott tulvilági élvezeteket nem vagyunk képesek értékelni! . . .

Kinyitom a szemem, amely öntudatlanul nyitva volt ugyan, mert hisz állítólag nem tudtam elaludni az idegeim nyugtalansága folytán. De hát egy orvos barátom azt szokta mondogatni: Almatlan-éjszaka nem létezik, mert a szervezet rászorul az alvásra és ha mégis úgy érezzük, mintha nem esukodnának le szemünk, ez nem egyéb túlfárasztott idegeink kellemetlenkedésénél. Ilyenkor nyitott szemekkel alszunk.

Tényleg aludtam tehát! Mert hisz mindaz, amit itt leírtam, álom volt csak, élénk fantáziám rakoncátlan képzelődése.

gínél is fokozottabb erővel és elszántsággal fogja folytatni az élet-halál harcot a Lukács-kormány és gróf Tisza István ellen mindaddig, míg ezek el nem távoznak helyükről.

Arra a kérdésre, hogy milyen álláspontot foglal el az ellenzék abban az esetben, ha a képviselőházat újból összehívják, Károlyi a következőket felelte:

— Ott leszünk valamennyien. *Akiket kizártak, azok is bemennek a Házbába*, azonban nagyon természetes, hogy az ellenzék taktikai terveiről nem nyilatkozhatom.

Ezután a Lukács-kormány pozíciójáról nyilatkozott Károlyi.

— A Lukács-kormányt — mondotta — Bécsben feltétlenül tartják. Ennek meg is van a maga oka. Hiszen ilyen kormányt, amely mindent megad, amit csak kérnek tőle, egyhamar nem kapnak. Lukácsot tehát Bécsben nem fogják elejteni, hanem igenis megtörténhet az, hogy alulról bukik meg a kormány. Lukács László miniszterelnöknek egyáltalában nincsen semmiféle politikája. Egyedüli célja, hogy mindenképpen megtarthassa a hatalmat. Círiási fufangot fejt ki, hogy ezt a célját elérje és szinte rendszeresen ámit és félrevezet mindenkit. Majd ha már nem lesz senki, akit ámitson, akkor beáll az ő kormányzati csődje.

Kabós Ferencz a kormány ellen.

Kabós Ferencz országgyűlési képviselő, a képviselőház volt alelnöke, ma az „Uj Hírek”-ben hosszabb nyilatkozatot tesz közzé, amelyben erős támadást intéz Lukács, Tisza és a munkapárt ellen. A nyilatkozat — amelynek hitelességével szemben több oldalról kételyek merültek fel — szövege az alábbi:

— Nincs okom titkolni: azok a szörnyű borzalmasságok, amelyek június 4-én és utóbb szeptember 17-én és 18-án parlamentünkben történtek, az én hazafias lelkiismeretemet erős mértékben feldúlták. Bevallom azt is, hogy Lukácsról sohasem tételeztem volna föl azt, hogy a Tisza István erőszakosságainak segítő társává szegődjék. Már Khuen miniszterelnöksége idején nyilvánvaló volt, hogy a nemzeti munkapártban Tisza István az ur. Mégis megnyugvással észleltem, hogy Khuen miniszterelnök Tisza szorongatásai dacára ismét elhárította magát az obstrukció erőszakos letörését és Tisza terveinek végrehajtását. A következők az lettek, hogy Tisza a rezolúcióval megbuktatta Khuent. Én, a velem hasonlóan gondolkozókkal együtt bizalommal fogadtam Lukácsot, mint aki beszerzeberényai programjában a demokratikus választójog hívének és minden parlamenti erőszak elvi ellenségének vallotta magát akkor.

Ez a két politikus sohasem rokonszenvezett egymással. Tisza mégis beleegyezett Lukács miniszterelnökségébe, mert eleve meggyőződött róla, hogy Lukács teljesen behódolt neki. Amint Lukács beült a miniszterelnöki székbe: vak eszköze lett Tiszának. Biztos meggyőződésem pedig, hogy mielőtt Lukács László befejezte feladatát, Tisza őt is megbuktatja. Mert Lukácsnak valóságosan talán egyetlenegy párthive sincsen a nemzeti munkapártban.

A június 4-iki események engem rettenetesen felhaborítottak. Már akkor eltökéltem, hogy tiltakozom a törvénytelen sérelmek reparációjára és a parlamenti rend helyreállítására. Azzal kezdtem fogva tisztában voltam azonban, hogy a fellépésemnek és akciónak csak egy lesz sulya, sikere és eredménye, ha nem állok egymagamban, hanem a követők tekintélyes csoportja van a hátam mögött. Puhatólni és vizsgálódni kezdtem a munkapárt körében és csakhamar tapasztaltam, hogy ezek az urak nagyon megbízhatatlanok. A legtöbbje másként beszél négy szemközt és másként a nyílt színen.

Rájöttem, hogy ha akción sikerét kockáztatom tenni nem akarom, várnom kell és kedvezőbb időre halasztani a föllépést. Be kellett várom, míg a helyzet megérik és tarthatatlanná válik. Erre legalkalmasabbnak kínálkozott a legutóbbi delegációs ülészek és erre az időre terveztem a föllépést.

De közbejött két nagyon súlyos esemény, mely újlag késleltette szándékom végrehajtását. Az egyik a válságra fordult külpolitikai helyzet volt. A rendkívüli katonai póthitelek véleményem szerint amúgy is kedvezőtlenebbé tette fardították a Lukács-kormány pozícióját odahaza. Másfelől magából a munkapártból látszott felszínre törekedni egy áramlat, amely elsodrásal fenyegette Lukács fejt és csaknem feleslegessé látszott tenni az én föllépésem szükségességét.

Ez a parlamenti kibontakozásra kedvező áramlat a munkapárt választójog csoportjából indult ki és mind szélesebb gyűrűt kezdett alkotni a Tisza-csoport háttérbe szorítására. Biztosra veszem, hogy ha ez a csoport a pártban fölvetné a kabinetkérdést, úgy a kivonuló Tiszát alig követné 15—20 embernél több . . .

A jelenlegi munkapárt többsége ugyanis helyzetpolitikusból van összealkotva. Olyanok, akik a mindenkori hatalomhoz csatlakoznak. A mint ezek fölismernék, hogy merre felé hajlik a többség serpenyője, ők odaszegődnek támogatók. Ezek azok, akik tegnap elejtették Khuent, holnap tudnak Lukácsot és könnyű szívvel megválnak Tiszától.

Mellesleg megjegyezve: Návay Lajos volt képviselőházi elnök ugyancsak ilyen helyzetpolitikus. Értéketlen és ingatag politikus. 1904. november 18-át megelőzőleg levelet írt Tiszának, az obstrukció letörésére biztatva ezt. Két nappal az első parlamenti csiny után kilép a szabadelvű pártból és a disszidensekhez csatlakozik.

Mint képviselőházi alelnök Khuen miniszterelnöksége idején élesen elítéli az obstrukciót, de elnökké történt megválasztása után ígéretet tesz az ellenzéknek, hogy a házszabályok eddigi alkalmazásától nem fog eltérni.

Legutóbb Tisza újabb parlamenti erőszakosságait bizalmas körökben és látszólag elítéli, a legutolsó delegációs ülésen pedig olyan aulikus és hiperlojális filippikát tart a hadügyi kormányzat mellett és a parlamenti újonczmeztagság joga ellen, hogy még a legmunkapártibb delegátusnak is elállott a szemé-szája. . . Szóval Návay valóságosan napraforgó politikus, aki mindenkor odafordul, ahová a politikai szerencse napja felragyog . . .

A második akadálya fellépésemnek: Andrássy Gyula gróf politikai magatartása volt. Andrássy-nak ugyan nincsen párta és számbavehető hívei sincsenek. A politikai sulya és tekintélye mégis nagyon jelentékeny. Az ő állásfoglalása nagy kihatással van minden politikai akció sikerese kimenetelére.

Mikor Andrássy a szövetséget ellenzékhez állott, én is több bizalommal fogtam akción végrehajtásához. A legutóbbi időben azonban olyan súlyos esemény jutott tudomásomra, amely szándékom végkivitelében újlag megakasztott.

Biztos értesülést szereztem ugyanis arról, hogy a szövetséget ellenzék kolozsvári népgyűlése után gróf Andrássy Gyula közvetítő politikusként úján érintkezést keresett gróf Tisza Istvánnal a parlamenti béke létesítése érdekében . . .

Minden valószínűség szerint a szövetséget ellenzék vezéreinek, nevezetesen Apponyi és Zichy Aladár grófnak Kolozsváron, a szocialista vezérekkel való intim barátkozása és tüntető szövetezése miatti aggodalom készíthette gróf Andrássy Gyulát erre a megdöbbentő lépésre . . .

Tény azonban és jellemző Tisza István egyenes jellemére, hogy az Andrássy békejavaslatát elutasította és ez utóbbi a kiköszaroztatás föltött dihében rendezte az ugodi és a pápai tüntetéseket. Gróf Andrássy politikai sulya és tekintélye okán tehát nekem előbb tisztába kellett jönnöm Andrássy várható végleges állásfoglalásával és csak ennek számbavételével kezdhetem meg tervezett akciónkat.

A delegációk befejezvéni üléseit, most előbbi erdélyi szüneti hazámba utazom. Onnan családommal együtt a hónap vége felé felköltözünk Budapestre. Azután háborús és további halogatás nélkül hozzáfogok szándékom végrehajtásához.

A jelenlegi állapotokat tarthatatatlannak vélem. Így tovább nem mehetnek. Legalább én nem bírom őket tovább hallgatagon elviselni.

A belpolitikai helyzet orvoslását a következőleg vélem eszközölhetőnek: a törvényes rend uralmának visszaállítását. Teljes és intézményes biztosítása a sajtó és gyülekezési szabadságnak. Új pártalakulás az általános megnyugtató választójogi reform alapján. Ebből folyólag a személyi tekintetek félretételével a választójogi reform híveiből alakított kormányzat. Közös megegyezéssel létesített házszabályok és mentelmi jog A házelnök hatáskörének törvényes szabályozása. És főleg a választások tisztasága. Ezek a lényegesebb követelmények.

Teljes elhatározottsággal fogom megkezdni akciónkat, melynek végrehajtásától még az sem képes visszariasztani, hogy ha nőtalan kudarcra való végződnek is rám nézve. Én bízom a sikerben. De ha tévedtem volna, akkor is meg fog nyugtatni a

tudat, hogy lelkiismeretem parancsát követtem. Et salvavi animam meam...

Kabós Ferenc jelenleg nincsen Budapesten. Hétfőn este erdélyi birtokára utazott, ahonnan csak október hó 20-án érkezik vissza. Így tehát nyilatkozatának hittelességét egyelőre nem áll módunkban ellenőrizhetni. Tény azonban az, hogy eddig már egy czáfolat érkezett a nyilatkozatra és pedig gróf Andrássy Gyulától, aki a közleménynek reávonatkozó részét a leghatározottabban visszautasítja. A czáfolat így hangzik:

Egy krajezáros újság ma Kabós Ferenczel folytatott beszélgetést közöl. Gróf Andrássy Gyula a hozzá intézett kérdésre kijelentette, hogy a közleménynek reávonatkozó része az első betűtől az utolsóig valótlan.

A katonai milliók kulisszatitkai.

Gróf Berchtold külügyminiszter minapi estje után az éjjeli órákban volt tudvalevőleg az a közös minisztertanács, amelyen lovag Auffenberg hadügyminiszter előterjesztette újabb százmillió követeléseit. Ennek a nevezetes tanácskozásnak igen érdekes részleteit beszélük most munkapárti körökben.

Mikor a hadügyminiszter előterjesztését megtette, a minisztereket magukat is megdöbbenették azok a tulajdonított követelések, amelyekkel a hadvezetőség előállott. Különösen Teleszky János pénzügyminiszternek voltak súlyos aggodalmai az új katonai hitel megszavazása ellen; rámutatott arra, hogy a költségvetési források ereje szinte a végsőig ki van merítve, úgy hogy az újabb megterhelést parancsoló szűcség nélkül elvállalni nem lehet.

A pénzügyminisztert ettől az álláspontjától semmi kapacitáció se tudta eltéríteni. Akkor a külügyminiszter kijelentette, hogy a jelenlegi külpolitikai helyzetben a hadsereg sürgős igényeinek kielégítése nélkül nem vállalhatná a felelősséget, úgy hogy abban az esetben, ha a két kormány vonakodik a kért hitelt megadni, ő levonja a konzekvenciát s leadja lemondását a királynak.

Gróf Berchtoldnak ez a föllépése eldöntötte a kérdést. A miniszterek kijelentették, hogy rendelkezésre adják azt, ami elengedhetlenül szükséges s amennyit az ország végső esetben megbir. Így szavazták meg Auffenberg követeléseit s így állapították meg a póthitelt 205 millióban.

Batthyány Lukács ellen.

A VII. ker. függetlenségi körben szép ünnepély keretében folyt le az első tagavatás. Megjelent a ma este tartott lakomán gróf Batthyány Tivadar, a függetlenségi és 48-as párt alelnöke is, aki fontos politikai nyilatkozatokat tartalmazó, igen nagy tetszéssel fogadott beszédet mondott. Résztvettek az ünnepélyen Bakonyi Samu, Barabás Béla orsz. képviselő, Lányi Mór volt orsz. képviselő, Kovács Emil ref. lelkész, Koh Gábor kir. tanácsos, dr. Valkó Rezső, dr. Somogyi Lajos, dr. Schwarz Vilmos, dr. Bernfeld Izsó elnökségi tagok, B. Virágh Géza titkár, továbbá dr. Stein Miksa, Csongor György stb. A zuglói katolikus kör küldöttségét dr. Uchlar Béla lelkész és Spanicz Mátyás, a zuglói függetlenségi kört pedig Halász Hubert vezette.

Gróf Batthyány Tivadar emelkedett szólásra, ki beszéde eljén a külpolitikai helyzettel foglalkozott és elítélte a monarchia háborús politikáját. Azután rátért a belpolitikára és fejtegetései során a következőket mondotta:

— Hallom, hogy vannak, akik azt mondogatják, suttogják rólam, hogy én még mindig szimpatizálok Lukács Lászlóval. Őszintén megvallom, én csodálkozom, hogy ezt rólam mondják, mert, ha valaki van, akinek oka és joga van arra, hogy a legjobban haragudjék Lukács Lászlóra, az éppen én, Batthyány Tivadar vagyok. (Hosszantartó és megújuló zajos éljenzés és taps.) Férfi vagyok, aki a maga nyilatkozataimért mindig helyt szokott állani. Én voltam az, aki Justh Gyula barátom helyettesítőjeként az elnöki székbe ajánlottam elfogadásra a szövetséget pártok intézőbizottságának azt a javaslatát, melynek alapján mi az alkotmányos rendet, a békés parlamentáris munkát biztosítani hajlandók vagyunk. Ezen javaslatnak két része van: az egyik személyi és vonatkozik arra, hogy pusztuljon Tisza és vele együtt Lukács László is.

(Zajos éljenzés.) A másik rész az, hogy a reparáció nélkül, különösen pedig az általános, egyenlő és titkos választói jognak megvalósítása nélkül abban a mértékben és minimumban és azon feltételek mellett, melyeket a szövetséget ellenzéki pártok együttesen megállapítottak: tehát e két feltétel teljesítése nélkül béke nincs. (Zajos éljenzés.) Én kötöm a személyi feltételekhez és kötöm magamat ugyanolyan erővel és megingathatatlan elszántsággal a másik feltételhez is, Tiszával és Lukácsossal nem békülök, de ugyanakkor kijelentem, hogy százszoros biztosítékot tulajdonítok annak, hogy az alkotmányos erők orvoslása és egy igazi demokratikus jövőző Magyarországot megteremtésének biztosítása bekövetkezzék. (Perczekig tartó megújuló éljenzés és taps.)

Dr. Valkó Rezső és Németh Lajos felszólalása után Barabás Béla kijelenti, hogy minden erőt, amely az egyesült ellenzék támogatására jön, meg kell becsülni. A szövetséget ellenzék már meg egyezett, de most gróf Andrássy Gyula és társai is csatlakoznak hozzá. Az ellenzék elvárja, hogy Andrássy Gyula és társai ne csak a Pavlik-gyűrűben támogassa őket, hanem, hogy azt a programot, amelyben meg egyeztek, szintén teljes egészében magukévá tegye. (Zajos helyeslés és éljenzés.)

Bakonyi Samu beszélt ezután: A legszorosabb összefüggést látja a mai külügyi helyzet és a belpolitika között. Ez arról kell, hogy meggyőzze a szövetséget ellenzékét, hogy az eddiginél még fokozottabb erővel törekedjenek megalkotni a népparlamentet, mert akkor nem vihetik, majd a nemzetet kalandos háborúba. (Zajos tetszés és éljenzés.)

Dr. Bernfeld Izsó, a VII. ker. függetlenségi párt alelnöke mondott még nagy tetszéssel fogadott beszédet és azonkívül a pártkör tagjai közül szóltak föl még többen, a legnagyobb elismeréssel adózva a függetlenségi párt és az egész ellenzék törhetetlen küzdelmének.

Debreczen tiltakozása.

Debreczen város hazafias közönsége e hónap 27-én, vasárnap tartja meg tiltakozó népgyűlését a kormány alkotmány- és törvénytörései ellen; a nagygyűlés rendkívül impozáns lesz. Nemesak Debreczen város polgársága és Hajdu vármegye valamennyi kerülete vesz részt a nagygyűlésen, de a szomszéd vármegyék függetlenségi pártjai is képviseltetik magukat. A nagygyűlésen az egyesült ellenzék is nagy számmal lesz képviselve. Gróf Apponyi Albert vezetésével leutaznak gróf Károlyi Mihály, gróf Zichy Aladár, Bakonyi Samu, Földes Béla, Désy Zoltán, Egrü Béla, Barabás Béla, Benedek János, Rákosi Viktor, Justh János, Veszprémi István Szmeccsányi György, Huszár Károly, Pap Zoltán országgyűlési képviselők. Debreczen város polgársága nagy előkészületeket tesz a vendégek fogadására.

Tiltakozó népgyűlés Párisban.

A Párisi Magyar Szervező-Bizottság a f. évi október 7-én megtartott értekezletén elhatározta, hogy tekintve a párisi magyarság s a francia társadalom nagy érdeklődését, a nagy magyar-francia meetinget október 28-án, vasárnap a „Société de Savants” (Páris, Rue Danton 8.) nagy dísztermében tartja meg. A nagygyűlésre a bizottság meghívta a magyar ellenzék vezéreit: Justh Gyulát, gróf Károlyi Mihályt, gróf Apponyi Albertet, Holló Lajost, gróf Batthyány Tivadart. A magyarországi szociáldemokrata-párt tudatta a Bizottsággal, hogy a párisi nagygyűlésre Weltner Jakab szociálista pártvezért küldi ki, az általános, egyenlő, titkos választójog országos szövetsége szintén képviselteti magát. A francia politikai és társadalmi körökből eddig Paul Beauregard, a francia akadémia tagja, Jean Jaurés, Berard Denis Cochin képviselők, Lagardelle, Marc Sangner, Maurice de Pindray ígérték meg a gyűlésen megjelenésüket.

A Bizottság felvilágosító röpirata magyarul és francziául „Magyar Válság”, „La Crise Hongroise” 10—10.000 példányban megjelent s a napokban küldik szét a francia, angol s német politikai világnak. A röpiratot (magyar vagy francziát) a bizottság határozatából hazai érdeklődőknek kívánatra díjmentesen megküldi a bizottság titkára: Singer Oszkár Rue Tiquetonne 54. Páris.

Megszolgált kedvezmények.

Ma ez a kis közlemény huzódik meg szerényen a „Budapesti Közlöny” egyik hasábján:

A m. kir. földművelésügyi miniszter a pénzügyi és kereskedelemügyi miniszterrel egyetértőleg Jaross Vilmos koltai mezőgazdasági szeszfeldolgozó részére az 1907. évi III. törvény-

ezikben meghatározott állami kedvezményeket megadta.

Ehez a hirecskéhez csak azt jegyezzük meg, hogy Jaross Vilmos — munkapárti képviselő.

Általános bucsuzkodás.

A közös miniszterek köszönetet mondanak

A delegációk záróülése

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 16.

A delegációk ma befejezték rövid, de dícsstelen működésüket. Előzőleg egy a munkapárti, mint az osztrák delegációban összeegyeztették a hozott határozatokat és miután konstatálták, hogy azok teljesen azonosak és a megszavazott katonai milliók közül egyetlenegy sem hiányzik, kezdetét vette a bucsuzkodás. A közös miniszterek köszönetet mondtak a delegátusoknak, a delegátusok a minisztereknek és végül közösen és valamennyien a királynak. Csak a népről feledkeztek meg valamennyien, annak senkisémet mondott köszönetet, pedig lett volna mit megköszönni. Legelsősorban azt a birkatürelmet, amivel eltűrte, hogy a delegátus urak az ő bőrére vigyék véghez azt a páratlan sikerű érvágást, ami az új hadügyi milliók megszavazásánál hosszú időre fogja kedvezőtlenül befolyásolni az országok gazdasági vérkeringését. De hát ki törődik a néppel? A delegátus urak bizony nem és a közös miniszterek még kevésbé. Auffenberg például mindössze annyit tud a népről, hogy vasárnap délután sörözni jár a Práterbe, tehát még van pénze. Pedig — nézete szerint — felesleges, hogy a népnek pénze is legyen. Ne sörözzön, hanem a pénzt adja oda — a hadseregnek!...

Ilyen méla akkordokkal zárult le a delegációk tanácskozása és azt hisszük, hogy mindenkinek egy nagy kő esett le a szívről, hogy már vége van. Egyelőre megpihen a milliókat felemészítő szavazógép és nyugalmat talál a pénzért és vagyonáért aggódó nép is.

A delegációk záróüléséről részletes tudósításunk a következő

Magyar delegáció.

A magyar delegáció egyeztető albizottsága ma délután félnyolc órakor gróf Zichy Ágost elnöklésével ülést tartott, amelyen konstatálták, hogy a két bizottság által hozott határozatok megegyezők.

Ezután a magyar delegáció tartott plenáris ülést, amelyen báró Láng Lajos elnökölt. Jelen voltak a közös minisztériumok részéről gróf Berchtold Lipót közös külügyminiszter, gróf Montecuccoli tengerészeti parancsnok, gróf Wickenburg Márk osztályfőnök, Günzl altábornagy és Szalay László miniszteri tanácsos.

Rosenberg Gyula előadó konstatálta, hogy a határozatok megegyezők és az albizottság nevében indítványozta, hogy ezeket legfelsőbb jóváhagyás elé terjeszszék.

Az elnök az albizottság javaslatát elfogadottnak jelentette ki.

Az országos bizottság tagjai az elnök szavai után felállottak és hosszasan éljenztek a királyt.

Ezután Berchtold Lipót közös külügyminiszter emelkedett szólásra és a következő beszédet mondotta: A t. országos bizottság az 1912. évi költségvetésre vonatkozó tárgyalásait befejezvé, kötelességemhez híven a birodalmi tanács delegációival egyetértőleg hozott határozatokat legfelsőbb jóváhagyás végett 6 cs. és ap. kir. Felsőge elé fogom terjeszteni. Legfelsőbb megbízásnak téve eleget, van szerencsém a t. országos bizottságnak a tárgyalások alatt tanúsított odaadásáért és áldozatkészségeért 6 cs. és ap. kir. Felsőge köszönetét és elismerését tolmácsolni. Felelősséggel teljes időben önök kiváló hazafiságuknak ez alkalommal is fényes bizonyítékát adták és parlament életük történetét egy újabb tisztelgetéssel parancsoló lappal gazdagították. Végeztül legyen szabad az országos bizottság tagjainak azért a bizalomért, amelyvel tevékenységünket oly kiváló mértékben támogatni méltóztattak, a közös mi-

nisztérium legmegalapozott és mélyen érzett hiálóját kifejezésre juttatnom. (Élénk éljenzés.)

Elnök: Az országos bizottság ő cs. és ap. kir. Felsege legkegyelmesebb elismerését hódoló tisztelettel fogadja.

Hosszu Vazul szamosújvári gör. kath. püspök a delegáció tagjainak köszönetét tolmácsolja.

Nyegre László jegyző felolvassa az ülés jegyzőkönyvét, melyet az országos bizottság észrevétel nélkül hitelesít, mire

Elnök a folyó évi szeptember hó 23-ikára egybehívott országos bizottság ülését beárja.

Oszták delegáció.

Az oszták delegáció mai ülésén gróf **Berchtold** külügyminiszter több interpellációra válaszolt. Spincses azon interpellációjára, melyben Ausztria-Magyarország számára Taltal chillei városban konzulátusi képviselést követelt, azt válaszolja a miniszter, hogy ez a már 1898 óta függőben levő kérdés remélhetőleg rövid időn belül kedvezően megoldható lesz. Ezután áttérnek a napi-rendre, a hadügyi albizottságnak az ipari szállítókra vonatkozó jelentésekre.

Erner utal Olaszország és Törökország békekötésére, amelyet a delegáció a legnagyobb örömmel és meglepedéssel üdvözöl. (Helyeslés.) Az előadó azután fejtegeti a hádseregszállításokat, konstatálja azoknak nevelő hatását a kézműves-ségre.

Kramars állástfoglal egy katonai fogyasztási szövetkezet tervezett létesítése ellen, rámutat a budapesti tőzsdén üzött spekulációs üzelmekre és követeli a kiegyezésben a budapesti tőzsdén való határidőüzlet megszüntetése dolgában tett ígéret megvalósítását.

Schumayer követeli a munkabérek emelését a kiróstartári lőporgyárakban és ellenzi Kramars azon kívánságát, hogy a tiszteknek ne legyen fogyasztási szövetkezetük.

Dr. Pachler konstatálja, hogy a német nemzetiek őszinte hívei a véderőnek.

Pittoni kijelenti, hogy törvénytelen volna a tiszteknek megtiltani, hogy gazdasági egyesületekbe tömörüljenek.

Erner előadó zárszavai után az ipari szállítókra vonatkozó határozati javaslatokat elfogadják.

Koslowski lovag előadó jelentést tesz a mezőgazdasági szállításokról és konstatálja, hogy e tekintetben javulás állott be.

Auffenberg lovag hadügyminiszter mindenekelőtt a tegnapi ülésen hozott határozatokat néhány kérdésre és több interpellációra válaszol. Az ülést ezután 10 percre felfüggesztik. Szünet után az egyes előadók konstatálják a két delegáció határozatainak megegyezését.

Dr. Grabmayr főelőadó javaslatai értelmében a delegáció határozatait harmadik olvasásban elfogadják.

Gróf Berchtold külügyminiszter: Feladatunk végre érve, kötelességem lesz a magyar delegációval egybehangzón hozott határozatokat őfelsége a császár és király legfelsőbb szentesítése alá bocsátani. Bátor vagyok most legfelsőbb megbízásnak eleget tenni, amidőn a t. delegációnak őfelsége köszönetét és elismerését tolmácsolom a tanúsított odaadásért és áldozatkészségért.

Schwarzenberg herceg a delegáció tagjainak köszönetét tolmácsolja.

Dobernigg elnök forró óhaját fejezi ki a császár és király drága életéért és háromszoros lelkesen fogadott hoch-kiáltást mond az uralkodóra.

Ezzel az oszták delegáció ülészaka beáródott.

Budapest, október 16.

Az új hadihajók. Jól értesült helyről közlik a következőket: A tengerészeti parancsnoknak az 1911. évi költségelirányzat benyújtásakor mondott exozéja alapján annak idején a tengerészeti vezetés programja a „Monarch” típusú hadihajóknak három drága életéért és háromszoros lelkesen fogadott hoch-kiáltást mond az uralkodóra.

Ezzel az oszták delegáció ülészaka beáródott.

Kétéves katonák szabadságolása. A hadügyminiszter elrendelte, hogy az 1910-ik évben a közös hadsereghez három évre besorozott katonákat egyszeri kérdés alapján szabadságolják, azzal a feltétellel, hogy a jövő év április hó 1-én behívhatók s erre a legénységet figyelmeztetni kell. Katonai körökben azzal okolják meg a hadügyminiszter rendelkezését, hogy sok az újonc, a kaszárnyák nem képesek befogadni őket.

Bonyolódik a háborus helyzet.

Ellentétek a monarchia és Oroszország között. — A nagyhatalmak megszüntettek minden akcióit. — Franciaországnak nincs javaslata. — Oroszország, mint a balkáni szlávok patronusa. — Bonyodalmak a statusquo körül. — Törökország csak önmagában bizk. — Elutaztak a török követek. — Az olasz-török béke feltétel. — Folytak a montenegrói vérengzések. — Szerbia és Bulgária hadüzenet előtt. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 16.

A háborus helyzet előterébe minéljebb odanyomul egy nagy és aggasztó kérdőjel, egy bennünket első sorban érintő és érdeklő nagy kérdés, a monarchia és Oroszország magatartása a háboru ügyében. Hogy ez a két nagyhatalom, amelyet a többi nagyhatalmak a balkáni rakoncátlanok csendőreiül akarnak odaállítani, kifelé igyekeznek is valamiféle egységes álláspontot jelezni, ez természetes. De befelé, egymás közt a legélesebb ellentétek vannak a monarchia és Oroszország között, aminek bizonyossága az orosz felhivatalos Roszizjának ma megjelent szentzsidós közleménye.

A balkáni status quo fentartása körül forog az egész kérdés. A monarchia teljes erővel a status quo fentartása mellett foglal állást, Oroszországban pedig két politikai érdekcsoport küzd egymással és ebben a pillanatban úgy látszik, mintha az a csoport kerekednék felül, amelynek nem a status quo a fontos, hanem a balkáni szláv nemzetek szimpátiája. Előrelátható, hogy ha a balkáni háboru Törökország vereségével végződik, Oroszország nem fog segédkezet nyújtani ahoz, hogy Törökország visszakapja azt, amit a balkáni államok elhódítottak tőle. És itt kerül ellentétbe Oroszország a monarchiával és ebből világosan kiderül, hogy ezek a két nagyhatalomnak az érdekei merőben ellentétesek. Olyannyira, hogy e két nagyhatalom egységes eljárásáról beszélni sem lehet, sőt talán sokkal indokoltabb az az aggodalom, hogy a háboru folyamán Oroszország és a monarchia eddig belátatlan ellentétbe kerülnek egymással. Igen helyesen jegyezte meg ma egy kiváló török politikus, hogy ez a háboru voltaképpen Ausztria-Magyarország és Oroszország háboruja. Mert Törökországban világosan látják a helyzetet és ezért nem is támaszkodnak a nagyhatalmakra, hanem tisztán a maguk erejére, mert csak így látják biztosítva Törökország mai helyzetének épségben tartását és területének érintetlenségét.

A nagyhatalmak sem számítanak már egy balkáni békeakció sikerére. A francia javaslat csődöt mondott s Franciaország óvakodik attól, hogy újabb indítvánnyal lépjen elő. Most minden Ausztria-Magyarországtól és Oroszországtól függ, de előbb a két állam közötti nagy ellentéteket kellek valahogyan elsimítani és e célból szeretnék bizonyos diplomáciai körök keresztülvinni Ferencz József királynak a csárral való találkozását.

A francia külügyminisztériumnak terve a nemzetközi konferenciát illetőleg nehézségekbe ütközik. Berlinben az a felfogás, hogy a javaslat ez idő szerint nem aktuális

és ezt a véleményt más külügyminisztériumokban is osztják. Ilyen körülmények között a francia külügyminiszter ujabban arra törekszik, hogy a hatalmak közt az érintkezést folyton fenntartsa s módot keressen, hogy miképpen lehetne a háboru rövid időre szabni. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha a monarchia és Oroszország között sikerül a nagy balkáni érdekelletéteket összeegyeztetni.

A balkáni államok nem törődve mindezekkel, szorongatják Törökországot, amely nyíltan veszi fel támadói ellen a küzdelmet. Az egész Balkán egyetlen harcztér, ahol egyeb sem hallatszik, mint a mozgósított és harciba induló csapatok fegyvereinek csörgése.

Törökország fihetetlen erővel összpontosította hadseregét. Az európai Törökországban összesen 350.000 főnyi katonaság van koncentrálna. Két nap óta tömegesen érkeznek az anatóliai redifek. Eddig 6000 mohamedán redif van a fővárosban, ezek a legválogatottabb török csapatok. Naponta 30 katonai vonatot indítanak el Konstantinápolyból egyenként 25 waggonnal és 10—12.000 anatóliai tartalékosal. A csapatok a főhadiszállásra mennek, ahol már négy hadtest van együtt. Ezek Bulgária ellen mennek és gyülekező helyük Drinápoly és Kirkilise. Ott van már a konstantinápolyi és gallipolii hadtest is. Mindegyikük három hadosztályból áll és egy-egy divízió 9000 főnyi. Ez a négy hadtest sűrű egymásutánban kapja a segédszereket, két hét óta gyülekeznek a kisázsiai ezredek s most a főhadiszálláson 250.000 ember áll. Ez a haderő két oszlopba alakul és a hadügyminisztérium elegendőnek tartja a négy hadtestet, hogy megvédje az egyesült bolgár-szerb haderő ellen a drinápoly-konstantinápolyi utat. Kisáziából most már nem hoznak további csapatokat az európai harcztérre. Három hadtest van Üszkükben, Monastirban és Szalonikiben a montenegróiak és szerbek ellen, ezt a hadsereget szükség esetén a kelet-ruméliai négy hadtest is támogathatja.

A török nagyvezérkarnak az a terve, hogy azonnal támadólag lép fel az ellenséges haderő és különösen a legerősebb, a bulgáriai hadsereg ellen.

A bolgár hadsereg koncentrációja még nem kész, de negyvennyolc óra alatt be lesz fejezve. A bolgár haderő két seregre oszlik, az első a Maricza-sereg, ez az erősebbik és Bulgária keleti vidékein van koncentrálna, főhadiszállása Starazagora s ott van Ferdinánd király is. Ez a hadsereg 250.000 emberből áll. A másik a küstendili, jelentékenyen gyengébb, mindössze 95.000 főnyi. Ezzel fog egyesülni a szerb sereg.

Montenegróval már régen áll a harc és folynak a vérengzések, amelyeket különösképpen a békéről prédikáló Nikita katonái követnek el.

Mai táviratainkat a háboru eseményeiről itt adjuk:

A monarchia és Oroszország

A semleges nagyhatalmak

Pétervár, október 16. Kokovejev miniszterelnök tegnap több diplomatát fogadott, akik előtt kijelentette, hogy sem Oroszország, sem Ausztria-Magyarország nem gondol arra, hogy a balkáni háboruba cselekvőleg beavatkozzék.

Ez Ausztria-Magyarország és Oroszország háboruja!

Konstantinápoly, október 16. Kiamil basa, volt nagyvezér, a következőképp nyilatkozott a helyzetről:

— A háboru elkerülhetetlen, de céltalan. Valóságban ez Ausztria-Magyarországnak és Oroszországnak a háboruja.

— Ha győzünk, — mondotta Kiamil, — ebből Ausztria-Magyarországnak, ha elvesztjük a háborut, ebből Oroszországnak lesz haszna. Angliának saját érdekében mindent el kellene követnie, hogy a többi hatalmakkal karöltve, a háborunak mielőbb véget vessen.

— Görögország szövetsége Bulgáriával éppoly balga, mint természetellenes. Görögországnak a Balkánon Törökország mellett kellene állania. Már rendezni akartuk a krétai autonómia kérdését, de a háboru megakadályoz bennünket ebben.

A király és a császár találkozása

Páris, október 16. A „New-York Herald” közli:

Spala és Schönbrunn között tárgyalások vannak a külügyminisztériumok mellőzésekkel a régből, hogy Ferenc József király találkozzék Miklós császárral. A közvetítő Vilmos császár, aki meg van arról győződve, hogy a két uralkodó személyes találkozása a legjobb eszköz volna minden ellentét elsímitására Ausztria-Magyarország és Oroszország között.

A „Fremdenblatt” a status quo-ról.

Bécs, október 16. A „Fremdenblatt”, amelyik tudvaleg a külügyminiszter szócsöve, a következőket írja:

„Az az állítás, mintha a hatalmak konfliktusa nem a legjobban állana, a tényekkel rideg ellentétben áll. A hatalmak között élénk eszmecsere uralkodik, amiből kitűnik, hogy az összes hatalmak egyetlen cél felé törekednek. A háboru után sem fog a balkáni status quo megváltoztatása megengedtetni, és Törökországot rá fogják bírni, hogy oly reformokat léptessen életbe, amelyek Törökország keresztény állampolgárainak legitim aspirációit biztosítják és nekik emberhez méltó életet biztosítanak. E program megvalósításában Európa egységes és e törekvéseiben egy általános balkáni háboru sem fogja megintatni. E tény megállapítása azon izgalomnál fogva, mely a külföldi sajtó egy részében észrevehető, nem lesz fölösleges. A hatalmak abszolút egyöntetűsége a reformok kérdésében és a kölcsönös bizalom a kabinetek között, kielégítő garanciáknak tekintendők annak, hogy Európa az elkerülhetetlenné vált balkáni háboruval kapcsolatban át van hatva attól a komoly akarattól, hogy megakadályozza azt, hogy a balkáni komplikációk még nagyobb és veszélyt hozó arányokat érjenek el.”

Az orosz félhivatalos a helyzetről.

Pétervár, október 16. A félhivatalos Roszszija a balkáni válságról szóló vezércikkében foglalkozik egyrészt a sajtó egy részének a kormány ellen emelt azon szemrehányásával, hogy nem lép az érzelmi politika terébe, másrészt a tözsdének arra a félreérthetetlen aggodalmára, hogy Oroszország engedni talál érzelmeinek. A legkomolyabb garanciája az európai béke fentartásának az, hogy Oroszország

ne csak békés érületű legyen, hanem imponáló hatalmi eszközökkel is rendelkezze. Oroszország hadi ereje most nagyobb, mint volt akkor, amikor távoli és idegen határvidékeken viselt háborut. Jó aratás és egyéb feltételek nemcsak a birodalom produktív erejét emelik, hanem a pénzügyi hivatalnak megadják a lehetőséget, hogy bátran és nyugodtan nézzen a jövő elébe, bárhogyan alakuljanak is az előre nem látható dolgok. Nekünk mindenekelőtt az a tudat fontos, hogy elég erősek vagyunk, hogy Oroszország szava mindenütt, ahol szükséges, meghallgatásra találjon és ezáltal kellően védeve legyünk oly merényletek ellen, amelyek érdekeinkkel ellentétben állanak. Nem kevésbé megnyugtató az is, hogy Európa általános politikai helyzete nem ad okot rendkívüli aggodalmakra. Az Oroszország, Franciaország és Anglia közti viszony szilárdsága és szolidaritása megbecsülhetetlen tényezője az európai béke fentartásának. A helyes méltánylásban is részesült a hivatalos német körök részéről mult nyáron, Vilmos császár látogatása után. Épp úgy gyanakvás nélkül tekintjük az európai egyensúlyt kiegészítő hármasszövetséget. Oroszország viszonya a hármasszövetségbeni hatalmakhoz semmi kívánalmat nem hagy vissza. A legnagyobb megelégedés érzésével kell konstatálni, hogy éppen a balkáni válság kiélesedésének pillanatában közös aggodalmak és a béke fentartására irányuló közös óhaj alapjául szolgált a bécsi és pétervári kabinet között való közlekedésnek és őszinte eszmecserenek. Az összes európai államok két elismerése alapján egyeztek meg, t. i., először a balkáni államoknak az európai Törökországban megvalósítandó és kellőleg garantált reformokra való törekvésének jogosságában és másodsor a területi status quo érintetlenségében, ha a balkáni háboru elkerülhetlen nem volna. Ausztria-Magyarország és Oroszország az önzetlen béke közös feladatára egyesültek. A hatalmak fáradozása arra irányul, hogy mielőbb véget vessenek a vérontásnak, a humanitás, a béke és a harcok felek érdekében is. Oroszország ezzel kapcsolatban szilárd talajt érez a lába alatt a hatalmakhoz való viszonyában és abban a tudatban, hogy oly hatalmi eszközökkel rendelkezik, hogy szükség esetén Oroszország néperdekeit és méltóságát megvédhesse.

A francia közvetítő-akció.

Páris, október 16. A francia külügyi politika arra a meggyőződésre jutott, hogy a nemzetközi konferenciára vonatkozó terve elvesztette aktualitását és nem valósítható meg, tehát egyelőre el is tekintett tőle, hanem új eszmét pendített meg, amelyet legközelebb a hatalmak elé fog terjeszteni. Az új terv arra irányul, hogy a nagyhatalmak közös egyetértéssel lehetőleg rövidre szabják a Balkán-háboru idejét. Már most megpendíti az ideát a francia külügyminiszter és érintkezést fog létesíteni a nagyhatalmak között a részben, hogy alkalmas időpontban az európai hatalmak véget vehessenek a hadjáratnak.

A Liberté mai esti kiadása nyilván a külügyminisztérium sugalmazására a következőket közli: Az a véleményesere, amely Franciaország kezdeményezésére az egyes nagyhatalmak között megindult, félreértés következtében korai és elhamarkodott magyarázatra talált. Londonban, Berlinben s Bécsben a sajtó ugynevezett francia konferencia-tervről beszél, s azt állítja, hogy a nagyhatalmak külügyi kormányai között e részben a legélesebb tárgyalások folynak. Egész másképp áll a dolog. A nagyhatalmak ezidőszorint abbahagyták a Balkán békéjének fentartása körül megindult tárgyalásokat, mert a háborus konfliktus Törökország és a Balkán-államok döntése után kikerülhetetlen. A Balkánon az általános háboru kitörése küszöbön áll, tehát most az európai diplomácia minden törekvése arra irányul, hogy alkalmas pillanatban a hadviselő felek közé állhasson és véget vesse a háborunak. Ez a közvetítés csak esetleg számíthat sikerre, közelebbi célja pedig az, hogy a háborut szűk korlátok közé szorítsa. Egyelőre annak minden formája szerint, hivatalosan nem kezdődött meg az ellenségeskedés és mindenestre be kell várnia az európai diplomáciának, míg a háboru pozitív vagy negatív eredményt ad, csak azután lehet szó diplomáciai tárgyalásokról, addig céltalan volna és nem aktuális a nemzetközi konferencia. Annyit teljes határozottsággal meg lehet állapítani, hogy a nagyhatalmak folyton érintkezésben vannak egymással és a békeközvetítés tekintetében egyetértenek. Londonban, Berlinben és Párisban, sőt most már a békekötés után Rómában is az lett az álláspont, hogy a Balkánon a birtokállomány status quoját meg kell ővni. Az osztrák-magyar monarchia és Oroszország is hasonló célra törekszik bizonyos eshetőségek kivételével. A német külügyi politika Bécsben, a francia pedig Pétervárott fáradhatatlanul dolgozik azon, hogy ilyen eshetőség be ne következze.

A Temps írja: Megfoghatatlan félreértés következtében mindenütt a francia külügyminisztérium olynemű javaslatáról beszélnek, amely nemzetközi konferencia egybehívását célozza. A francia külügyminisztériumnak semmiféle javaslata nincsen.

Törökország visszahívta követeit.

Ez a válasz!

Szofia, október 16. A török ügyvivő tegnap este közölte Gesov miniszterelnökkel, hogy kormányától megbízást kapott, hogy a követség személyzetével Szófiát elhagyja. Kérte utlevelét és annak az időpontnak meghatározását, hogy mikor utazhatik el. Azt hiszik, hogy az ottomán követség tagjai ma este Czaribrodon át elutazhatnak. A minisztertanács ma el fogja határozni a konstantinápolyi bolgár követ visszahívását.

Belgrád, október 16. A török kormány ma visszahívta követét, Hikmet bégét. A Balkán-államok jegyzékére ez a válasz.

Athén, október 16. A porta visszahívta követét és ezzel megszakította a diplomáciai összeköttetést Görögországgal.

A görögországi török konzulátusok utasítást kaptak, hogy hagyják el Görögországot.

Konstantinápoly, október 15. A porta nagyköveteihez körtáviratot intézett, melyben a következőket mondja:

Miután az európai Törökország vilájetjeire vonatkozó szerb-bolgár jegyzék nem érdemel választ, éppen az imént felszólítottuk szófiai és belgrádi képviselőinket, hogy minden érintkezést az ottani hatóságokkal megszakítsanak és Konstantinápolyba térjenek vissza. Azt hiszük, hogy a béke fentartására irányuló fáradozásainkat a hatalmak méltányolni fogják, amelvekkel szemben a kis államok tiszteletihányt tanúsítottak, amennyiben közvetítésüket visszautasították és merészkedtek ellenünk fordulni, anélkül, hogy Európa létezésével törődtek volna.

Athén, október 16. (Agence d'Athenes). Az athéni török követ utasítást kapott, hogy hagyja el a görög fővárost. A görög kormánynak ez óráig direkt hivatalos tudomása nincs. A görögországi török konzulok, amint a vonatkozások véglegesen meg lesznek szakítva, parancsot fognak kapni az elutazásra.

A porta ultimátuma.

Konstantinápoly, október 16. A porta elhatározta, hogy a balkáni államok jegyzékére nem is válaszol és a hatalmak utján huszonegy óra alatt elégtételt követel azért, mert a balkáni államok egységes jegyzéke a méltóságát megsértette.

A török hadsereg.

Konstantinápoly, október 16. Hílik, hogy a hadsereg élelmezése nehézségekbe ütközik. Néhány nap óta Konstantinápolyban kenyérhiány észlelhető. A városi prefektura néhány nap óta komolyan foglalkozik ezzel a kalamitással, amelynek oka a mobilizálás és az, hogy a készleteket a hadsereg részére használják fel. A hadügyminisztérium elhatározta, hogy a sütőmunkásokat a katonai szolgálat alól fölmenti.

Az orvosi fakultást bezárták, mert a legtöbb tanár és orvostanhallgató belép a katonai egészségügyi csapatba. Witting basa tanárt, a gülbahnei kórház igazgatóját a keleti hadsereg főhadiszállásán az egészségügyi szolgálat parancsnokává nevezték ki.

A lapok szerint számos külföldi följánlotta az olgálatát a török kormányának mint önkéntes. A porta legközelebb fog e följött határozni.

Kiamil basa, aki az utóbbi napokban gyakran folytatott beszélgetéseket Lowther angol nagykövettel, tegnap ismét hosszabb beszélgetést folytatott vele, melynek nagyobb fontosságot tulajdonítanak.

Autentikus jelentések szerint, az albánok mindenfelől, a monasztiri vilajetből is, tömegesen jelentkeznek önkénteseknek.

Hír szerint a görög és örmény patriárka, valamint a bolgár exarka között megegyezés jött létre arra nézve, hogy közös lépést tegyenek a portánál az ellen, hogy a porta ne sorozza be katonai szolgálatra a 45 éven aluli keresztényeket. Ha a porta ragaszkodnék elhatározásához, akkor a három egyházfő üldözöttnek fogja magát tekinteni és bezárja az összes templomokat.

Tíz millió márka egy román hajó

Konstanza, október 16. Egy román gőzös tízmillió márka készpénzzel Konstantinápolyba érkezett. A pénz Németországból való és ez uton Konstanzától Konstantinápolyig három török torpedónaszád kísérte a román hajót.

A török—montenegrói vérengzések.

Visszavert támadás.

London, október 16. A „Daily Telegraph” a montenegrói csapatoknak a szandzsákban való operációjáról a következőket jelenti: Tizenegyedikén a montenegróiak átlépték a határt és megszállták Akova helységét, amelyből a két századból és néhány önkéntesből álló őrség rövid ellenállás után visszavonult. A montenegróiak a helységben nemzetségre való tekintet nélkül lemészárolták az összes öreg embereket, asszonyokat és gyermekeket. A kegyetlenkedések láttára a törökök újból megtámadták a montenegróiakat és heves harc után kiűzték őket Akovából. A montenegróiak nagy rendellenességben menekültek a határ felé és a törökök egészen Moikovács határhelységig üzték őket, amelyet megszálltak. A malisszorok és miriditák, akikre a montenegróiak számítottak, tömegesen érkeznek a török táborba. Ilven körülmények között a montenegrói offenzívát a harctérnek ezen a részén befejezettek tartják.

Előnyomulás Skutari felé.

Podgoricza, október 16. Hum eről, amely az utolsó erőd Tuzi és Skutari között, megadta magát a montenegróiaknak. A helyőrséget elfogták. A foglyok közt 62 tiszt is van.

Előkészületek Tarabos bombázására.

Podgoricza, október 16. A déli hadoszlop Martinovics tábornok vezetése alatt rövid heves küzdelem után megszállotta Tarabossal szemben a Mürics-hegy erődítményét. A montenegrói tüzéség befejezte az előkészületeket Tarabos bombázására. Az északi hadoszlop Vukotics tábornok alatt folytatja az operációkat Berána ellen, melynek őrségét tegnap 1500 kosovói arnauta szaporította. A középső hadoszlop Tuziból Skutari felé készül előnyomulni.

Miklós király beszéde a katonákhoz.

Cettinje, október 16. A „Glas Crnagorena” hivatalos lap közli azt a beszédet, melyet Miklós király a harcra szóló csapatokhoz intézett. A király ebben a beszédében arra inti a katonákat, hogy legyenek tartózkodóbbak a harcban, mert ha ed-

digi módon folyik tovább a harc, az nagyon is nagy áldozatokba fog kerülni.

— A skutarii erődöknek — mondja a király — kivétel nélkül a kezükbe kell kerülni, de jobb, ha hadműveleteink lassabban folynak, mint ahogy ha a tulságos hevesség folytán nagyon is sok harcos esik el.

A király figyelmezteti a katonákat, hogy a fő minden hadműveletnél mégis csak az, hogy a kitűzött célt elérje és ennél csak másodrendű fontossággal bír, hogy az egyes támadásoknál milyen hősiességet fejtenek ki.

Berána bevétele.

Bécs, október 16. A „Neues Wiener Tageblatt” kiküldött tudósítója jelenti Podgoriczából:

A montenegróiak ma délben elfoglalták Beránát. Az ütközet két napig tartott és a veszteségek mind a két részen súlyosak voltak. A montenegrói sereg 14 ágyut, sok löszert és egyéb hadiszert zsákmányolt. A főhadiszálláson igen nagy az öröm.

A porta panaszja a nagyhatalmakhoz.

Konstantinápoly, október 16. A skutarii hadosztály parancsnoka jelenti a kormánynak, hogy a montenegróiak sok török sebesültet kiöltöztak, legyilkoltak, Tuziban és Beránában a kórházakra lövöldöztek, jöllehet azokra kiűzték a vörös félholdat. A porta erről jelentést fog tenni a nagyhatalmaknak, hogy figyelmeztesse Európát a montenegróiak embertelen harcmodorára.

Mit mond Nikita.

Berlin, október 10. A „Berliner Tageblatt” tudósítója tegnap hosszabb beszélgetést folytatott a montenegrói hadsereg főhadiszállásán Nikita királlyal. A beszélgetés folyamán Nikita ezeket mondotta:

— Amint látja, a török—montenegrói határon hatvan kilométernyi hosszúságban folyik a harc. Szívem elszorult, amikor Podgoricza közelében először dördültek meg az ágyuk, hirdelve, hogy egy maroknyi nép és egy hatalmas birodalom között véres háboru indult meg. Uralkodásom alatt most hadudizben kényszerítettek harczra. Boldog lennék, ha a vitás kérdéseket békés uton lehetne elintézni, de, sajnos, még a kulturállamok sem tudtak idáig jutni. A háboruért azonban minden felelősséget elhárítok magamról és népemről. A körülmények kényszerítettek arra, hogy fegyverhez nyuljak és az én békés érzelmeimnek háttérbe kellett szorulnia, amidőn ama nép érdekében volt szó, amelynek sorsa az én kezemben van letéve.

Bulgária készülődik.

Holnap hadüzenet!

Szófia, október 16. Hivatalos helyről származó értesülések szerint a mai minisztertanács a hadüzenet tárgyában nem hozott határozatot. Az ultimátum elküldése a diplomáciai összeköttetések megszakítása folytán fölöslegessé vált. Azt hiszik, hogy a hadüzenet holnap manifesztáció útján fogják kihirdetni.

Aknák Várna alatt.

Fiume, október 16. A külügyminisztérium hivatalosan arról értesítette a fiúmei révhivalt, hogy Várna bolgár kikötőt a bolgárok aláaknázták és ezért a hajók e kikötőben nem köthetnek ki.

Török betörés Bulgáriába.

Szófia, október 16. Ma az a jelentés érkezett ide, hogy a törökök Gucsevonál betörték Bulgáriába. Itt azt hiszik, hogy csak basibozukokról van szó, amely esetben ez nem volna Törökország részéről háborus lépésnek tekintendő.

Körülzárt bolgár banda.

Szaloniki, október 16. Miután Krivában a bolgár banda eltorlaszolta magát, a nőknek

és gyermekeknek a falu többi részéből való elhagyása után megkezdtek a berrikádók bombázását. A falu egészen körül van zárva és a banda menekülése lehetetlen. Kriva régtől fogva támaszul szolgált a grasszáló bolgár bandáknak, kiknek ott bomba- és fegyverraktárak is van.

A bolgár hadsereg repülőgépe.

Bécs, október 16. A bolgár hadügyi kormány 8 aeroplánt rendelt az osztrák motorlégi jármű társaságnál októberben leendő szállítási kötelezettség mellett. Pilótául Stangelt, Bartelt és Seidelt szerződtette az osztrák aviatikusok közül a bolgár kormány és ok legközelebb a bolgár főhadiszállásra utaznak.

Német őrnagy a bolgár vezérkarban.

Hamburg, október 16. Vilmos császár rendeltére Massow őrnagyot kivezényelték a harctérre, ahol a bolgár hadsereg 6. hadosztályának vezérkarához beosztva fogja a hadműveleteket tanulmányozni.

Bulgária és az olasz—török béke.

Páris, október 15. A „Temps” munkatársa meginterviewolta Stanciov itteni bolgár követet arról, vajjon a török—olasz békekötésnek nem lesz-e befolyása Bulgária magatartására.

Semmi esetre sem — felelte a bolgár követ, Bulgária megmarad elhatározása mellett annál is inkább, mert a békekötés előre volt látható.

Stanciov ma este elutazik Párisból s már el is bucsuzott Poincare külügyminiszterrel. A bolgár követ ezredéhez megy a harctérre, mert még katonaköteles. A királyi testőrségben szolgál Stanciov.

Szerbia hadüzenet előtt.

Készül a proklamáció.

Belgrád, október 16. Putnik tábornok, a szerb hadsereg főparancsnoka ma a harctérre utazott. Az államnyomdában már nyomatják a proklamációt, amelylyel a népnek a hadüzenetet tudomásra fogják hozni. A proklamáció a király aláírásával jelenik meg, és így kezdődik:

Minden igyekezetünk, amelylyel a két fenn akartuk tartani, meghiúsult. Kénytelenek vagyunk fegyverhez nyulni.

A helyzet Belgrádban.

Zimony, október 16. A török követ holnap reggel utazik el hajón Belgrádból, de a követség személyzete csak néhány nap múlva tér vissza Konstantinápolyba.

Atanackovics tábornok a montenegrói, Vancics Milos ezredes pedig a görög főhadiszállásra megy a szerb kormány katonai attaséjaként.

A háboru még nem tört ki és Belgrádban már vitéségi érmekek készíttetek, arányból és ezüstből valók az érmekek, amelyeket a király és a minisztérium jóváhagyott.

Több képviselő el akart utazni a főhadiszállásra ezredéhez, de a kormány visszatartotta őket és rendeletet fog kiadni, melynek értelmében a skupstina tagjai fel vannak mentve a katonai szolgálat alól, hogy törvényhozói hivatásukat teljesíthessék.

Lövöldözés egy osztrák—magyar őrhajóra.

Bécs, október 16. A hadügyminisztérium tengerészeti osztálya hiteles jelentést kapott, hogy a Száván a szerb partokról csakugyan lövöldöztek az őrhajóra, amely rendes szemle útját végezte. Két lövést tettek a gőzökre és az egyik taláta is a hajó testét, a tengerész-katonák közül azonban senki sem sebesült meg. A hadügyminisztérium nem tulajdonít különösebb jelentőséget az esetnek, de a vizsgálatot megindította.

Görögország is készen áll!

Herezgek a harctéren.

Athén, október 16. A királyi palota kápolnájában tegnap misét mondtak a görög fegyverek győzelméért. Az istentiszteleten a király, a királyné és az összes herczegek és

hercegnök résztvettek. A mise végén azok a hercegek, akik legközelebb a harcztérre mennek, felvették az urvasorát, megcsókolták egymást és elbucsztak. A király szemében könnyek jelentek meg és azt kívánta a hercegeknek, hogy győztes fegyverekkel, épen és egészségesen térjenek vissza a harcztérre.

Törökország nem adja ki a görög hajókat.

Konstáninápoly, október 16. Azok a jelentések, mintha a kormány elhatározta volna a görög hajók szabadonbocsátását, valótlanok. A külügyminiszteriumban kijelentik, hogy bár az utolsó minisztertanács elhatározta, hogy megengedi azoknak a hajóknak utnak indulását, melyek külföldi rakományokat visznek, a porta mégis a görög ultimátum után elhatározta, hogy egyetlen hellén hajót sem enged el, nehogy azt a látszatot keltse, mintha az ultimátumra engedett volna.

A görög Kréta.

Athén, október 16. Az athéni ügynökség jelenti: A görög kormány a krétai kormányhoz táviratot intézett, amelyben közli vele Venizelosz miniszterelnök Kréta szigetére vonatkozó kivonatát és hozzáteszi:

„A görög kormány kéri a krétai kormányt, hogy egyelőre vigye tovább a sziget kormányzását, a törvényhozási választásokat a görög törvények szerint készítse elő és különösen a rend és nyugalom fenntartásáról, valamint a muzulmánok védelméről gondoskodjék.”

Az olasz-török béke.

Titokban maradnak a békefeltételek.

Konstáninápoly, október 16. A porta az olasz kormánnyal egyetértésben elhatározta, hogy a békefeltételeket nem hozza nyilvánosságra.

A békefeltételek.

London, október 16. Kiamil basa fogadta a Daily Mail képviselőjét, akinek a következőket mondta el a békekötés részleteiről:

1. Tripolisz és Kyrenaika egy tartománynak tekintendő.
2. Olaszország szuverénitását Törökország elismeri.
3. A szultánnak a tartományban képviselője lesz az igazságszolgáltatás jogával felruházva a mohamedánok fölött. Erre az állásra Lemsed Eddin volt teheráni követet nevezik ki, akinek egyiptomi mintára bennszülött bírák lesznek alárendelve.
4. Törökország csapatait azonnal visszahívja.
5. Olaszország a megszállott szigeteket kiüríti.
6. Flottája elhagyja az Aegei-tengert.
7. Az arabok paczifiakálása Olaszországnak a dolga.
8. Olaszország nem fizet kárpótlást egy összegben, hanem csak évi rátákban, melyeknek nagyságát még nem állapították meg. (Az egész összeg hirtelen 200 millió lira lesz.)
9. Olaszország a többi hatalmakkal együtt mindent el fog követni, hogy a balkáni háborút mielőbb befejezzék.

Kiamil basának az a véleménye, hogy Törökország vereségét Tripoliszban csak Egyiptom semlegességének köszönheti. Ha Törökország Egyiptomtól át küldhetett volna csapatokat Benghaziba, leverte volna az olaszokat. A békekötés már későn jött arra, hogy a balkáni helyzetre lényegesebb befolyást gyakorolhasson.

Hogyan készítik elő a békét.

Páris, október 16. A Havas-ügynökség jelenti Ouchyból: A béke-prelimináréra vonatkozó jegyzőkönyv keresztülvitelének különböző fázisait a következőképp képzelték el:

Mindenekelőtt iradé fog megjelenni, mely Tripoliszt és Kyrenaikát függetlennek fogja nyilvánítani, majd az olasz király dekrétumot ad ki, mely a két tartományt birtokába veszi s azok kormányformáját az annexió dekrétum alapján állapítja meg. A török kormány garanciákat fog adni az Aegei tengerbeli szigetek lakosságát illetőleg, vagyis azoknak, akik

fellázdak Törökország ellen, amnesztiát fog adni és azután alá fogják írni a végleges békét, melyet azonnal az ellenségeskedések beszüntetése és a két állam közt a barátságos viszony újra való felvétele fog követni.

A szultán firmánja.

Róma, október 16. A „Tribuna“ jelentése szerint a szultán firmánt adott ki, mely Lybia lakosságának a legmesszebbmenőbb autonómiát biztosítja, sorsukat saját kezükbe teszik le és megadják nekik a jogot és a felelősséget, hogy önmaga határozzon helyzetét felett. Együttal a szultán a török érdekek megóvására képviselőjét nevezi ki. A Giornale d'Italia jelentés szerint ezen állásra Semes Eddin bey van kiszemelve, kinek fizetését Olaszország fogja vállalni és kinek székhelye Tripolisz lesz. Az egyházi tisztviselőket a sejk ül izlam fogja kinevezni. Olaszország ezen firmánra utalva külön az arabokhoz intézett dekrétumot fog közzétenni, mely teljes amnesztiát biztosít mind azoknak, kik az olaszok ellen küzdöttek, ha leteszik a fegyverüket. Azokat, akik folytatják az ellenállást, pártütőknek fogják tekinteni. — A szultán továbbá iradé fog kibocsátani, mely az aegéi szigetek minden lakosának amnesztiát ad és teljes biztosítékot nyújt a reformok bevezetése iránt. Csak azután fogják aliálni a tulajdonképpen békeszerződést, mely két nagy oldalra terjed. Az első fejezet az ellenségeskedések megszüntetéséről szól. A második fejezet a török csapatok visszahívását illeti Lybiából és az olaszok visszahívását az aegéi szigetokről. Az olaszok azonban csak akkor fogják kiüríteni a szigeteket, amikor a török csapatok visszavonása be lesz fejezve. Törökország kötelezi magát megakadályozni a fegyverek csempészesét, míg Olaszország azt a kötelezettséget vállalja, hogy a török államadósság nemzetközi igazgatóságának megtéríti a Lybia jövedelmeiből reá eső részt. A szerződés aláírásával ismét helyre fog állani az előbbi, a háboru előtt létezett joghelyzet úgy a kereskedelmi szerződések, mint a Törökországban élő olasz alattvalók tekintetében.

Oroszország már elismerte Olaszország szuverénitását.

Róma, október 16. A Stefani-ügynökség Pétervárról jelenti: Az orosz kormány már elismerte Olaszország teljes és korlátlan szuverénitását Lybia felett.

Tőzsdehírek.

Pétervár, október 16. A dél-oroszországi tőzsdetanács értesítést kapott, hogy a biztosító társaságok a tengeri áruszállítás tarifáját 2 százalékról 1 százalékra mérsékeltek háboru esetére, de azzal a feltétellel, hogy a szállítványokat kizárólag csak osztrák és magyar hajókra lehet bízni.

Páris, október 16. Pénzügyi körökben híresztelik, hogy az orosz kormány 100 millió frankot küldött párisi pénzügyi képviselőjének az orosz értékek árfolyamának megszilárdítására.

EGYHÁZAK.

- Debreczen és a görög-katholikus püspökség. Debreczen város jogi és pénzügyi bizottsága már foglalkozott gróf Zichy János kultuszminiszter leiratával, amelyben kijelentette, hogy megfelelő hozzájárulás esetén hajlandó a görög-katholikus magyar püspökség székhelyét Debreczenbe helyezni. A bizottság Jánossy Zoltán református lelkész hozzászólása után egyhangulag elhatározta, hogy a püspöki székhely céljaira szavazzon meg 250.000 koronát, hatszáz négyszögöl telket és hat millió darab téglát. Ha a közgyűlés a bizottság javaslatát elfogadja, úgy fölterjesztést intéznek a miniszterhez és kéri a székhelynek Debreczenbe való elhelyezését.

— (Betiltott nagygyűlés.) Nagykikindáról jelenti: A szerbek egyházi autonómiájuk tárgyában Nagykikindán október 20-ára nagygyűlést hívtak egybe. Kajtar rendőrkapitány formai okokból a nagygyűlés megtartását megtiltotta.

KÜLFÖLD.

■ **duma-választások.** Pétervárról jelenti: A megválasztandó dumáról most már megközelítő képet lehet alkotni. Az adminisztráció és a papság erősen összefog, hogy az utolsó дума legtevékenyebb képviselőit újból meg ne választásák. A pártok állásáról még nem lehet egészen tisztá képet alkotni, mivel a papság magatartása sokhelyütt bizonytalan. A városi választásokból azonban az tűnik ki, hogy az ellenzék mindenütt jelentékenyen megerősödött. A progresszív párti jelöltek most nagyobb számmal vannak, mint öt évvel ezelőtt. Eddig a szűkebb választás megjelölésére kiküldendő delegátusoknak mintegy 30 százalékát, összesen 1279-et választották meg és ezek között 56 balpárti, 119 kadét, 270 progresszista, 79 oktoberista, 96 nacionalista, 562 jobbpartí és 157 pártönkivüli.

Az amerikai elnökválasztás. Newyorkból jelenti: Wilson demokrata jelölt még mindig a nyugati államokat utazza be. Missouri-ba Clark, a városi szónoka is elkísérte, aki odavaló születésű és rendkívül nagy népszerűségnek örvend. Clark a legerősebb ellenjelöltje volt Wilsonnak Baltimore-ban, most pedig szívvel-lélekkel mellette harcol. Amikor Wilson szülőházájában, Nebraskában járt, számos ujság ócsárolta azért, mert Bryannal olyan bizalmas viszonyban van, Roosevelt most kezdte meg tizenhét napos agitációs körutját a nyugati államokban és beszédeiben különös szociális dolgokkal és a Wilson-politika hiányosságaiával foglalkozni. Roosevelt értékes szavazót nyert Edison személyében, de ezzel egyidőben Hadley, Missouri kormányzója hosszú ingadozás után nyíltan Taft pártjára állott. Taft egyre-másra interjúvoztatja magát, amelyekben hangulatot igyekszik kelteni maga mellett, azt hangoztatva, hogy az ő bukása egyúttal a jó ügy bukását is jelentené. Határozottan észrevehető, hogy a kabinet nem nagyon tőri magát Taft érdekében, így például Nagel kereskedelmi titkár eddig csak egy rövidke kis beszédet tartott mellette, a többi államtitkár pedig teljesen passzív magatartást tanúsítanak. A többször megejtett próbaszavazatokból az derült ki, hogy Wilson demokrata jelölt áll legjobban. A „Newyork Herald”-nál eddig a következő arányban szavaztak le: Wilson 30.261, Roosevelt 20.748 és Taft 13.055 szavazatot kapott. A fogadók kivétel nélkül Wilsont favorizálják és 1:3 odds-szal fogadják. Ami Newyork állam kormányzó-választását illeti, ha a fogadásokból itélni lehet, úgy Sulzer demokrata jelölt biztos győzelmet arat a haladó-párti Strauss Oszkár fölött. Az új londoni német nagykövet. Berlinből jelenti: Lichnowsky herceg valóságos titkos tanácsost londoni német nagykövetté nevezték ki.

— Az Egyetértés jubileumi emlékalbuma.

Az Egyetértés, amely negyvennyolcz évfolyamán keresztül a magyar nemzeti állam szószólója volt, örökemlékü vezérünk, a halhatatlan Kossuth Lajos szellemében, fennállásának közel félszázados évfordulójára csodaszép albummal lepi meg olvasóit. Ez az emlékalbum tükre lesz a mai irodalomnak és művészetnek. Mert benne lesz a világ ma élő minden művészenek és művésznőjének, írójának, festőjének, szobrászának, szinpadí nagyságának arcképe, még pedig mindegyiknek autogrammos ajánlásával. Lesznek azonkívül az emlékalbumban színes műmellékletek és zeneműmellékletek a világ legnagyobb élő mestereitől. Az album bolti ára 60 korona. A gyönyörű albumot összes előfizetőinknek teljesen ingyen küldjük. Az album első lapján az illető előfizető neve lesz benyomtatva.

Kérjük azokat a tisztelt vidéki előfizetőinket, kiknek előfizetése lejárt, hogy átfizetésüket az illető postahivatalnál minél előbb ujtsák meg, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne legyen.

Temetnek Rákoson.

— Takács Sándor utolsó utja. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 16.

Különös temetés. Könyvek nélkül temetnek... Tízezer ember egy tömegben, tízezer gyászoló családot. Mert mindenki annak érzi magát. Aki eljött: meleg a szive, minden érzése azé a szerencsétlen halotté, aki ott fekszik kihűlt szívevel a koporsóban. Az álmok halottja a szerencsétlen ember, az álmoké, de ezeket a lázas álmokat nemcsak ő álmodta, nemcsak ő lelkesedett érte, ott lappang mindegyikünk lelkében, a mi álmaink halottja is ő. A levegő meghódításáért, a még meg nem valószínűsített álomért adta oda az életét.

A tízezer ember nem sir, nem zokog. Mindenkinél a lelkét szorongatja a nagy fájdalom, de erőt vesznek magukon. Mindig így volt: most se lehet másképpen. A természet csak nehezen adja meg magát az emberekkel való küzdelmében, bármit akarunk tőle. Kicsikarni, nagy áldozatokat követel. Ifatalmas agyakat emészt meg, vért követel, vért... Most nem szabad sirni. Büszkén, bátran kell szembenézni a halállal, a szegény összezúrt holttest nem állít meg az utakon, a harc tovább folyik a levegővel...

A hangárok között már kora reggel élnek élet folyik, nagyban készülnek a temetésre, hogy minél impozánsabb, megkapóbb legyen. A II. számú hangár belső oldalfalait és padlóját fekete gyászdrapériával vonták be s pompás délszaki növények és rengeteg ezüst gyertyatartó között állították fel a ravatalt. Korán reggel hozták ki a halottat a bonctani intézetből. Már tíz óra felé hatalmas tömeg hullámozott a ravatal körül. Mindenki hozott magával egy-két szál virágot, kopogva hullottak a koporsóra...

Kissé távolabb, a VIII. és X. számú hangárok között is dolgoznak: Itt magas ravatalt állítottak föl. Déli egy órakor ide szállították át a koporsót. A hangárok oldalfalait itt is bevonták feketevel. A holttestet a bezárt, vert érzéköporsóban délelőtt tíz órakor hozták ki és a II. számú hangárban felállított ravatalra helyezték. A hangár előtt bronz kandelaberek állnak, amelyekben örök tüzek égnek. A szabad téren emelt ravatal előtt magas árbócokon lengnek a gyászlobogók. A ravatal fejénél szónokj emelvény áll. Egymásután érkeznek a szebbnél-szebb koszorúk, köztük *Bárczy István* polgármester pálmákkal diszitett babérszuszorúja kék és sárga szalagokkal, rajtuk a felirat: „Takács Sándornak, az aviatika első vértanujának.”

A temetés fél három órakor kezdődik. Mintha még az idő is gyászolna. Szomorú, őszi nap virradt a tízezer főnyi tömegre. *Hock János* felsiet az emelvényre. Előtte a ravatal, mellette az összetört, gyilkos gép. Közvetlen közelében az aviatikus társai és az előkelőségek, dr. *Bárczy István* polgármester vezetésevel. Csöndesen, halkán kezdődik meg a szertartás, aztán *Hock János* beszélni kezd:

— Itt fekszik — mondotta a többek között — összetört mellet egyik testvérünk, akit a szabadság után való vágy vezérelt föl a levegőbe. A haladás isteni törekvés. Annak volt ő egyik katonája. — Szükségünk van ilyen emberekre, akik vértanulaláukkal új ösvényeket törnek. Ő beváltotta Krisztus önfeláldozásából a reá eső részt. Ő áldozta az első vért a magyar aviatikáért! Sirassuk meg őt!

Utána *Pivny Béla*, az Aero Klub titkára, a klub nevében bucsuztatta el meleg szavakban Takácsot, a magyar mithológia Ikarusát. *Lányi Antal* hadnagy aviatikus társai nevében mondott szép bucsuztatót, dr. *Massány Ernő*, a Géprepülő Szövetségének ügyvezető igazgatója pedig a szövetség nevében mondott istenközzadót a tragikus sorsu aviatikusnak. *Kell Antal* mérnök, az Aero Klub sportbiztosa saját szerzésű versét szavalta még el.

Aztán lassan megindult a menet. Elöl *Hock János*, utána a lovasrendőrök nyitottak utat, a montőrök és a kezdő, a jövő aviatikusai az össze-

tört gép maradványait viszik. Lassu lépésben a postások zenekara és a cigánybanda következik. A gyászinduló után az elhunyt kedves nótája zeng föl:

— Cserebogár, sárga cserebogár... —

Most hozzák a holttestet. Az aviatikusok emelik vállaikon. Nemsokára eltűnnek az új temető irányában...

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: csütörtök, október 17. — Róm. kath.: Hedvig assz. — Prof.: Hedvig. — Gőzmozg.: október 4. Híreot. — Zsidó: Markhesvan 6. — A nap két reggel 6 óra 22 perccor, nyugszik este 5 óra 8 perccor. — A hold két délután 1 óra 59 perccor, nyugszik este 9 óra 33 perccor.

A miniszterelnök mint belügyminiszter fogad a belügyminisztériumban délután 5 órakor.

A honvédelmi miniszter fogad délelőtt 10 órakor. A kereskedelemügyi államtitkár fogad délután 12—2-ig.

Balogh Jenő közoktatásügyi államtitkár fogad délután 5 órakor.

Japánkiállítás a Teréz-körút 7. szám alatt lévő földszinti termekben. Nyitva egész nap. Belépődíj nincsen. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2 óráig. Belépődíj, kedd kivételével, 1 korona.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum állattára 9—2-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Ernst Múzeum (Nagymező-utca 8.) 9—6-ig. — Földtani Múzeum 10—1-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermúzeum 10—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig.

Nyitvalevő képtárak: Nemzetközi csoportkiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Múzeum. Nyitva 10—2-ig.

— **Roosevelt állapota.** Chicagói jelentés szerint Roosevelt sebe komolyabb, semmint az első vizsgálat után az orvosok gondolták, mert könnyen vérmérgezés állhat be. A mérénlyő John Selrank revolveréből kivett két golyó rozsdás és nem lehetetlen, hogy a sebbe ruhafoszlány jutott. Roosevelt megérkezése után a sebészeti klinikára ment s kész volt magát nyomban alávetni az operációnak, de az orvosok várnak a műtéttel, míg újból Röntgen-sugarakkal megvizsgálják a sebet. — Chicagóból jelentik: Az orvosok közlése szerint Roosevelt állapota kielégítő, bár hőmérséklete és érverése kissé túl van a normálisán. — Wilson demokrata elnökjelölt a Roosevelt ellen elkövetett merénylet következtében, miután Taft is kijelentette, hogy a campagnet nem akarja folytatni — lemondotta az összes bejelentett választói beszédekét.

— **Lipót Szalvátor főherceg szabadalma.** A hivatalos lap udvari titkot árul el ma. *Lipót Szalvátor* főhercegről azt a esodálatos intimitást, hogy ő nemcsak a főhercegséghez ért, hanem a lövedékek hatásának tetszés szerinti fokozásához is. A Budapesti Közlöny mai száma a *Megadott szabadalmak* rovatában közli, amint itt következik:

16936. lajtroszám. *Salvator Leopold* cs. és kir. főherceg, tüzérségi főfelügyelő és *Warchalowski August* igazgató Wienben. — *Eljárás és berendezés lövedék tetszés szerinti fokozására, vagy változtatására.* XIX/é. oszt. 1911. márczius 14. Elsőbbsége 1911. márczius 7-ike.

— **Odillon Helén férje.** Bécsből jelentik: Radván Kázmért ma szabadlábra helyezték, mert az osztrák igazságszolgáltatás sürgetése ellenére Czirkenyiezából nem küldték el a bünyűg aktait, tehát nem volt ok a vizsgálati fogság fentartására. Odillon Helén az örömdetes hírre sietett az országos törvényszék fogházába, hogy hazakisérhesse férjét.

— **Horvát sajtószabadság.** Zágrábból jelentik: Ma elfogták *Bauer Marco* hírlapíró, az *Agramer Tagblatt* munkatársát, aki egyben a *Grazer Tagespost* tudósítója is. Az a vád ellene, hogy *ellenzéki szellemben* informálta lapját és egy bécsi könyvnyomatos lap tudósítónak olyan tudósításokat küldött, amelyek a kormány és a bán véleménye szerint *izgatják a közvéleményt.* A letartóztatás nagy feltűnést kelt Zágrábban.

— **Ballai Lajos meghalt.** Ballai Lajos, a magyar királyi szabadalmi hivatal elnöke ma hajnalban hosszú szenvedés után meghalt. Régi szív-baja újult meg pár hónappal ezelőtt s végzett is vele. Ballai 1855-ben született s mihelyt elvégezte az iskolát, a kereskedelmi minisztériumba került. Sok törvényjavaslat megalkotása fűződik a nevéhez. Igy ő készítette a baleset ellen való biztosítást, a vasárnapi munkaszünetről, az iparfelügyelőről, a munkások betegsegítéséről, a vándoriparról és házalásról szóló törvényjavaslatok első tervezetét, majd később a fiemei kereskedelem szervezése és a hitelügyi törvények előkészítése körül munkálkodott. Irodalmi téren is dolgozott; több jogi szakmunkát írt és fordított. 1902-ben a szabadalmi hivatal élére került s nemsokára élénk összeköttetésben állott a külfölddel és különösen az iparjogvédelmi-unióban fejtett ki tevékeny munkásságot. Az ipar terén kifejett működéséért kapta a belga Lipót-rend nagykeresztjét, a porosz korona-rend csillagkeresztjét és csak néhány nappal ezelőtt a francia becsületrendet. Királyunk a Ferencz József-renddel tüntette ki. Az elhunyt özvegyén kívül nagy rokonság gyászolja.

A Lipótvárosi Kaszinó igazgató-választmánya *Ballai Lajos*nak, a kaszinó elnökének halála alkalmából ma este *Ruszt József* alelnök elnöke alatt rendkívüli gyűlést tartott. Az elnök megnyitotta beszédében megható szavakban tolmácsolta azt a mérhetlen fájdalmat és veszteséget, mely a kaszinót *Ballai Lajos* váratlan elhunytával érte. Az elhunyt nagy érdemeinek méltatása után a választmány egyhangulag magáévá tette az elnök javaslatát, mely a gyász eset alkalmából a következő intézkedéseket tartalmazza:

1. A Lipótvárosi Kaszinó a gyászoló családnak részvétiratot intéz. 2. A ravatalra koszorút helyez. 3. A haláleset alkalmából külön gyászjelentést ad ki. 4. A temetésen, mely október 18-án, pénteken délelőtt fél 11 órakor lesz a szabadalmi hivatalból, testületileg vesz részt. 5. A temetésen a kaszinó nevében *Márkus Miksa* údy. tanácsos, a kaszinó igazgatója gyászbeszédet mond. 6. A választmány *Ballai-arczkéjé* lefesteti a kaszinó számára. 7. Az elhunyt emlékére gyászünnepet rendez.

A kaszinó tagjai pénteken délelőtt 10 órakor a kaszinó helyiségében gyülekeznek és onnan együttesen vonulnak fel a szabadalmi hivatalba.

— **Bányamunkások balcsete.** Königshtütteleből küjelenik: Tegnap este az éjszakai munkások leszállításánál a kosár tulheves megindítása következtében 9 bányamunkás szerencsétlenül járt. Négyen lábtorést szenvedtek, a többiek könnyen megsebesültek.

— **Francia irók párbaja.** Párisból írják: *Léon Blum* és *Pierre Veber*, az ismert nevű francia irók, tegnap párbajt vívtak egymással egy összeszólkkozás következtében, amely a Theatre des Arts-ban játszódott le kettőjük között. *Léon Blum*-nak *Georges de Porto-Riche* és *Stéphane Lauzanne*, *Pierre Veber*-nek *Alfred Capus* és *Sergo Bassel* voltak a segítői. A párbajt harezképtelenségig folytatták. Több heves összecsapás után *Pierre Veber* a mellén érte egy szurás. A szurás szerencsére megakadt a bordákon, de egy centiméterrel odóbb halálos lehetett volna. Az ellenfelek nem békültek ki.

— **Jukies szöktetői.** Zágrábból telefonálja tudósítónk: A rendőrség eddig 14 diákot és nyolc fiatal leányt tartóztatott le, akikről kiderült, hogy megakarták szöktetni a fegyházból a halálraítelt *Jukiesot*. Az volt a tervük, hogy női áruhába öltöztetik és be is csempészték hozzá egy női ruhát s már léghőzelebb végre akarták hajtani a szöktetést. Egy délelőtt, mikor *Jukieshoz* rokonai és barátai látogatába mentek volna, velük hagyta volna el a fegyházat női ruhában. Állítólag még mások is beló vannak keverve az összecsekküvébe és több letartóztatott lesz. Azóta a fegyházat még szigorubban őrzik, de a báni plotót is. A királyi biztoshoz kihallgatásra menőket előzetesen megmótozzák és maga a rendőrfőnök vigyáz *Cuvajra*, ki-vüle még egy terület ielöljáró is folyton mellette van, nehogy valaki tetteleg bántalmazhassa a királyi biztost.

— **Halálos részegeskedés.** Vas megyében *Guthi Dániel* nádóezi gazda ittasan állított be az egyik falusi koresmába. Egészen reggelig ivott, majd hirtelen megtántorodott, a földre esett és azonnal meghalt.

— **Megsejditette az ismerőse halálát.** Egy budapesti urfidalom lánya, Szigethy Olga az idén tette le az érettségi vizsgálatot. Az orvosi pályára akart lépni, de gyöngye szervezete miatt le kellett mondania a tervéről. Más pályára fordult, de azért titokban nagyban foglalkozott az orvosi tudományokkal. Könyveket szerzett be s elhatározta, hogy el fog járni a tetemnézőbe is, hogy ott a kihalt tetemen is tanulmányozhassa az emberi nyomorúságot és az élet megsemmisülését. Három nappal ezelőtt ki is ment az Üllői-útra, de a tetemnézőbe nem eresztették be. A kapus azt mondta neki, hogy csak az mehet be a szomorú épületbe, akinek halottja van benn. A lány, hogy csak bemehessen, most azt hazudta, hogy neki is van halottja ott benn s azért jött ki, hogy még egyszer láthassa. A kapus azonban azt akarta tudni, hogyan hívják a halottját? Erre a fiatal lány zavartba jött, de csak egy percig, mert a következő pillanatban már mondott is egy nevet, még pedig egyik fiatal ember ismerősének a nevét, akivel csak előtte való nap találkozott egyik rokonánál. A kapus elővett egy nagy könyvet, amelyben hosszasan böngészett s végül elutasította a lányt, mert a bemondott nevet nem találta. Hiába erősködött a lány, hogy a szegény fiatal embernek ott kell lennie, mert délelőtt szívszélhűdésben meghalt az utcán, ahonnan a tetemnézőbe szállították. Visszatérve az ott gondolkodott magában a lány, hogy fog mulatni majd rajta ismerőse, aki szintén doktornak készül, ha elmondja neki, hogy az ő nevét mondta be a portásnak. Rögöta ismerete a fiatal embert s tudta, hogy jókedvű, huzetkodó, aki jól fog nevetni azon, hogy egy szép lány holtan nyúlva nitotta. Este újultán szédtek föl a fiatal lányt a szobájában. Mellette összegyűrt oszlop feküdt. Amikor nagynehezen magához térítették, egész testében remegve mutatott az estlappra, amely annak a fiatal embernek a hirtelen halálát jelentette, akinek a nevét a tetemnéző portásának bemondta. Ugy történt a fiatal ember halála, amint a lány a kapusnak elmondta: az utcán esett össze szívszélhűdésben s néhány pillanat alatt vége volt. Még az időt is pontosan eltalálta, alig távozott el a tetemnézőtől, már hozták oda a fekete kocsi a holttestét. A lányt annyira megviselte az eset, hogy belebetegedett. Buskomoran jár-kél s szülei nagyon aggódnak miatta.

— **Titkok egy szállodából.** Fiuméből jelentik: Két titokzatos esetről beszélnek a városban. Az Európa-szálló 63. sz. szobájában egy ur érkezett Budapestről, aki dr. Kadosa nevet írta a bejelentő lapra. Kadosa társaságában egy csinos nő is érkezett, kit feleségének irt be. Kadosa nemsokára eltávozott és meghagyta a személyzetnek, hogy lepihent feleségét ne háborgassa s neki — ugymond — a kormányzóságon van dolga. A nő délután 5 órakor fölébredt és rémülten tapasztalta, hogy összes ékszere eltűnt. A rendőrségen való kihallgatásakor kijelentette, hogy neve T. Katalin és hogy a fiatal ember, kinek főfájásról panaszkodott, aspirin helyett altatóport adott neki. A másik eset szintén az Európa-szállóban történt. Tegnap egy fiatal pár érkezett a szállóba. A férfi Ujhelyi Farkas Lajos nagyváradi kereskedőnek mondotta magát és az asszonyt feleségének mutatta be. A férfi eltávozott és az asszony jelentést tett a rendőrségen, hogy az állítólagos Ujhelyi Farkas 4000 koronát vett tőle kölcsön üzletnyitásra. Megállapították, hogy a férfi a Saxoniával Amerikába utazott. A nő B. Karolin nagyváradi divatárúsnő. Mindkét ügyben a rendőrség megindította a nyomozást.

— **Ünnepelt főrabbi.** A szabadkai izraelita hitközség vasárnap ünnepelt dr. Singer Bernát szabadkai főrabbi működésének tizéves jubileumát. A jubilaris ünnepségek programja szerint vasárnap délután banket lesz a Pest-szálloda éttermében. A hitközség képviselőtestülete tegnap tartott ülésén elhatározta, hogy ha időközben mozgósítást rendelnének el, a tervezett banket elmarad.

— **Nemzetközi zsebtolvaj Budapest.** A rendőrség ma egy veszedelmes embert tett ártalmatlanná. Letartóztatták ugyanis Hammel Izidor galicziai születésű huszonhét éves rovoitmultu, az egész ország területéről kitiltott nemzetközi zsebtolvaj, aki már gyermekkorától fogva lopásból él. Nemrég Szegeden Gold Jakob bukaresti kereskedőtől kétezeröttszáz koronát lopott el. A pénzzel Budapestre jött és a Murányi-utca 42. szám alatt Kohn Sándor villamosvasúti ellenőrnél lakott. Tegnap a Murányi-utczában egy detektív fölismerte és letartóztatta.

— **105 éves asszony halála.** Kecskemétről jelentik: Özt. Ruza Lajosné, Kovács Anna napszámú asszony 105 éves korában tegnap meghalt. Hozzá tartozói állítása szerint soha beteg nem volt. Az asszony életkorát a bejelentő okirattal igazolták.

— **A börze halottja.** Párisból írják: A párisi börzén is estek a papírok a balkáni osemények következtében. Tegnap egy házaspár, Rémy és felesége, öngyilkos lett, mert a baisse folytán minden pénzüket elvesztették. A férfi és az asszony levelet irtak, amelyben bejelentik elhatározásuk okát megírják, hogy közös elhatározással mennek a halálba. Azután golyót röpítettek szívébe. Mindkettő nyomban meghaltak.

— **Az inasgyerekek purgatóriuma.** Aradról a vasgyári inasok sorsáról megdöbbentő és szinte hihetetlen híreket jelentenek. Alig múlt el nap, hogy az aradi rendőrök be ne kísérenének csavargó inasokat, akik az aradi Vasipari Részvénytársaság telepéről szöknének meg. A rendőrség nem igen ügyel a szökevényekre, akiket minden alaposabb kikérdezés nélkül egyszerűen visszakísérte a telepre. Mivel tegnap ismét két inast kísérték be a rendőrök, dr. Szilágyi László ügyeletes rendőrtiszt vallatásra fogta az eléje került Dávid Sándort és Gálóssy Gyula nevű inasokat. A két fiu roppant súlyos dolgokat mondott el a Vasipari Részvénytársaság telepén uralkodó állapotokról. A fiuk vallomása szerint kilencven inas van alkalmazásban a telepen, akiket szakmunkára nem tanítanak, hanem napszámoldogokat végeztenek velük. A szénhordás is a fiuk dolga, akiket útnakvernek. Tyrityán Péter mester állandóan kutyakorbácsal jár az inasok között s ha egyikük egy pillanatra megáll, végigvág rajta. Elmondták még a fiuk, hogy legutóbb egy Bogdán Illés nevű társukat verte meg Tyrityán, Pálfi főraktáros pedig Csizmás Sándor inast verte meg vasárnap azért, mert elment látogatába egyik rokonához. A rendőrtisztviselő jegyzőkönyvbe vette a gyerekek vallomását és megindította a vizsgálatot a részvénytársaság vezetősége ellen. A Magyar Kurir munkatársa fölkereste ez ügyben Gedeon János, a részvénytársaság üzemvezető igazgatóját, aki a gyermekek vallomását mindenben megerősítette. Az igazgató kijelentette, hogy részben személyesen, részben alkalmazottai által elvezette a gyermekeket, mert azok oly rosszak, hogy nemcsak kutyakorbács, hanem olykor vasvilla is rájuk férne. Az inasok szökése hidegen hagyja az igazgatót, mert egy szökevény helyett akár százat is kap a menedékhelyről.

— **Megvertem és meg is fogom verni őket ezután is, mert így lesz ember belőlük. Állom a felelősséget!** — mondta az igazgató. — Arra a kérdésre, hogy mi az inasok büne, melyért ily súlyosan kell őket megfenyíteni, az igazgató így felelt:

— **Megtörténik, hogy munka közben újságot olvasnak.** Szocialista lapokat csempésznek be nekik a munkások. Máskor elszöknének a moziba. Felelők és nem fogadnak szót. Szeretettel vagy szép szóval nem lehet velük boldogulni. Itt csak a kutyakorbács és a vasvilla imponál. — Stendl Andor mérnök az aradi kerület iparfelügyelő a botrányról így nyilatkozott:

— **A Vasipari Részvénytársaság telepén folyó szabálytalanságokról van tudomásom és kijelenthetem, hogy a legerélyesebb vizsgálatot fogom megindítani a telep vezetősége ellen.** Ha beigazolták látom a vádakat, én magam fogom a büntető eljárást folyamatba tenni.

— **A feleség — a férj ellen.** Maas János 47 esztendő fa- és szénkereskedőről furcsa dolgokat beszéltek. A suttogó hangok azt híresztelték, hogy az Ör-utca 7-ik szám alatti üzletébe lecsalt 12—15 esztendő leánykakat és erkölestelen menyfietet követett el ellenük. A tulajdonképeni orgiák azonban vsáarnap voltak. A beteg ember öthar kis lányt vitt be a bezárt üzletbe és vége-hossza nem volt a mulatozásoknak. Az irtóztatos dolgokat a beteg ember felesége nem tudta elviselni. Elment a főkapitányságra, ahol elmondotta a szörnyűségeket. Olyan sok kompromittáló dolgot hozott fel a férje ellen, hogy azonnal detektívek mentek ki a kereskedőért és rögtön letartóztatták.

— **Elgázolt öreg honvéd.** Varga László 48-as közhonvéd ma délután kimenőt kért a Honvédménház parancsnokságtól és estára indult. A Gubacsi-úton haladva, egy villamoskocsi elgázolta és halálos sebet ejtett rajta. A mentők haldokolva szállították a kilencven éves agg honvédet a Szent István-kórházba.

— **Halál az esküvőn.** Prágából táviratozzák: Gróf Wilczek János és Nostitz Zita grófnő mai esküvőjén súlyos baleset történt. Az az automobil, amelyben a vőlegény és atyja a templomba ment, a sikos kocsin egy kanyarodónál felszaladt a gyalogjáróra és egy Schimek Kázmérné nevű asszonyt olyan erővel szorított a ház falához, hogy a szerencsétlen nő meghalt.

— **A bekelakoma.** Benkő Illés és Szabó Lajos esernyőkészítők már régen rossz viszonyban voltak egymással. Tegnap kibékültek és Kispesten egy kocsimában családostól nagy bekelakomát csaptak. Éjfél után jókedvűen bandukoltak hazafelé a Fő-úton. Elváltak egymástól, de Benkőék alig tettek néhány lépést, amikor Szabó Lajos visszafordult, revolvért rántott elő és Benkő után lött. A golyó nem talált. A rendőrség Szabó Lajos letartóztatta. Azzal védekezik, hogy nem akart Benkőre löni, hanem a sötétben felbukkanó másik haragosára lött.

— **Robbanás a kocsigyárban.** Ma reggel Misura Mihály Tanosics-utca 4. szám alatti kocsigyárban fél liter benzint, amely egy bádög-bögrében volt, felrobbant. A közelben volt Toldi István negyvenöt éves kovácssegéd, akinek a ruhája meggyuladt és mire eloltották, a szerencsétlen ember egész testén súlyosan összeégett. Az István-kórházba vitték. Könnyebb égési sebeket szenvedett még Lukásik János kovácssegéd és Surugli Lajos kőművessegéd. Ezeknek a sérüléseit a mentők kötözték be.

— **Megölte az édespálka.** A csanádmegyei Végegyházán Bakács István korcsmáros hatéves fia a szomszédban lakó Knick Lajos öt éves kis fiával játszott. Egy őrizetlen pillanatban leszöktek a pinczébe és az ott levő császárkörté-pálkás korbácsapját megereszte, szopogatták az édes italt. Természetesen mindketten lerészegedtek és a Knick-fiu másnap virradóra meghalt. A bíróság felboncoltatta s az orvosok konstataáltak az alkoholmérgezést.

— **Lövöldözések egy katonai szerraktárnál.** Klosterneuburgban tegnap este kilenc óra felé egy ember belopódzott a katonai szerraktárba. Az őrszem észrevette és megszólította, de a gyanús ember nem válaszolt, hanem futni kezdett. Az őrszem kétszer rálőtt az ismeretlen emberre, aki elesett, de aztán felemelkedett és elrohant. Az őrszem nem tudta utólnérni. Ugy látszik, hogy az egyik golyó a gyanús embert megsebesítette.

— **Öngyilkos ügyvédjelölt.** Székesfehérváron az Árpád-fürdő egyik kabinjában ma délután felkeltőkor mellbelötte magát dr. Márton Gusztáv huszonkétéves ügyvédjelölt. Mire a fürdő személyzete a kabinba ért, Márton meghalt. Egyik levélében, melyet a fürdőben irt, ez a passzus van:

— **Nem tudom leküzdeni könnyelműségemet. Jobb, ha most végzek magammal...** Az öngyilkosság nagy feltűnést keltett a városban, amelynek uri társaságában ismert alak volt a mulató, könnyelmű urifü.

— **Egy 48-as honvédezedes eltűnése.** Nagyváradi jelentés szerint Mallotta Pál 84 éves, volt 48-as honvédezedes vasárnap reggel a lakásáról távozott azzal, hogy a Szent László-templomba megy misére és miután hétfőn estig sem tért vissza, hozzátartozói jelentést tettek a rendőrségen, amely széleskörű nyomozást indított az eltűnt szabadságharcoszozos kipuhatólására.

— **Életuntak.** Sziráki Anna tizenkilenc éves cseléd Üllői-ut 119. számú ház második emeletéről leugrott. Életveszélyes sérülésével az István-kórházba vitték. — Kulcsár Dénes Máv. gyakor. Rákospalotán Eötvös-utca 25. szám alatti szállodában mellbelötte magát. A gróf Károlyi-kórházba vitték.

— **Fővárosi Orfeum.** Az a sok taps és kacagás, amely a mostani műsor minden egyes számát kíséri, minden leírásnál jobban jellemzi a műsor elsőrendű voltát. Egyik szám versenyez a másikkal kiválóság tekintetében. Ellen Tels és társulata mindenesetre vezető szerepet játszik, mert ilyen remek táncszámot még nem látott a budapesti közönség. Bellini, az utánozhatatlan olasz egyenesen megdöbbentő dolgokat produkál. Toqué, a csoda-kutya úgy lovagol, mint akármelyik hírneves műlovar. Vasárnap délután fél 4 órakor kezdődik a rendez. d. u. előadás, melynek műsorát az igazgatóság oly kitünően állította össze, hogy gyermekek és felnőttek egyaránt sok szórakozást lelnek benne.

— **Halálozás.** Hraniczky Albert joghallgató hosszú szenvedés után 21 éves korában meghalt. Tegnap temették el nagy részvét mellett a várad-olaszi sírkertben.

Heidrich Antal magánzó, Heidrich László kereskedelmi minisztériumi műszaki tanácsos testvérbátyja 64 éves korában elhunyt Bécsben. Holttestét Budapestre hozták és holnap délután 3 órakor a kerepesi temető halottsházában szentelik be és szertartás után az ottani családi sírholtban helyezik örök nyugalomra.

Ma helyezték örök nyugalomra a rákoskeresztúri sírkertben dr. Turnai Simon es. és kir. w. g. törzsorvost. Az elhunytat családján kívül a katonai hatóságok képviselői, a budapesti katonai orvosi kar, sok egyetemi tanár, író és hírlapíró, továbbá számos katonai főmértőség és polgári életköltség kísérte utolsó útjára.

Musquin Soma igazságügyminisztériumi családügyi tanácsos nyugalmazott igazgató hétfőn este a Rókus-kórházban meghalt. Temetése ma volt a temető halottsházájában.

Nagyváradiól jelentik: Lovran Agoston gör. kath. püspöki helynököt ma reggel 5 órakor lakásán holtan találták. A 68 éves agg papot szívszélhűdés ölte meg.

Dr. Sárosy Dezső orvos 26 éves korában Kassán elhunyt. Temetése ma délután ment végbe nagy részvét mellett.

— A munka halottja. A filatori gáton a vasúti állomáson ma reggel egy kazán eldőlt és rázuhant egy harmincz-harminczöt év körüli munkásra, aki nyomban meghalt. Holttestét: a törvényszéki orvostani intézetbe vitték.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Böles Náthán. Hosszu pihenés után részben új szereposztással elevenítették föl ma este a Nemzeti Színházban Lessing örökszép, mélyen poétikus és filozófikus „Böles Náthán”-ját. Való, hogy az előadásban sok szépsége a drámának egyszerűsége, vagy legalább is nem érvényesült eléggé. De az is tagadhatlan, hogy némely szereplő játékában viszont a legnagyobb szépségek igenis kifejezésre jutottak. Első sorban említjük itt Gál Gyulát, aki a czimszerepet ma játszotta először. A főszerep és nagyszerűség Lessing e csodás alakjában foglaltatik, az valóban méltó módon alakult ki a nagy művész játékában. Művészből egyszerűség, több szépség és poézis nem képzelhető el, mint az a mód, ahogyan előadta a három gyűrű regéjét. Mindenki ez előadás büvkörében volt. Ez a játék még sokáig fog emlékezetben maradni. A közönség nem győzte ünnepelni a művészt. Rajta kívül *Ivánfnak* volt igen szerencsés estéje, aki az Al Haf szerepét szintén sok mélységgel és meleg humorral ábrázolta. Már *Beregi* is templárius szerepében bizonyos mértékben újra affektáltsággal játszott. Hátraszeggett fejtartása zavarta sok helyen a hatást s megint hallatta a torokhangjait, mintha szándékkal kerülné az egyszerűséget. A mi sikerült mozzanat volt játékában, az elől mi sem zárkózunk el, csak nem tudunk szabadulni játékának zavaró elemeitől. *Pelhes* egyszerű Saladin volt; interpretálása jó hatást tett. *Fői Szeréna*, *Török Irma* és *Paulay Erzsike* külön-külön emelte az előadás értékét s az összjáratot sem zavarták seholy.

(*) A színészek rendkívüli közgyűlése. Az Országos Színészegyesület rendkívüli közgyűlése délelőtt tíz órakor kezdődött a vármegyeháza nagytermében. Ezen a közgyűlésen akarják tudvalevően elintézni a hónapok óta dúló harcot, amelyben a vidéki színészek szembenállanak a vidéki színigazgatókkal. A színészek új jogokat akarnak és nagyobb befolyásra igyekeznek szert tenni a Színészegyesület vezetésében. Törekvéseiket az alapszabályok módosítása útján akarják megvalósítani és a ma kezdődő közgyűlésnek nem is volt más tárgya, mint az alapszabálymódosítás. — A gyűlést délelőtt 10 órakor nyitotta meg *Ditrői Mór* elnök. Elegikus hangon elnöki megnyitójában *Mezei Kálmán* ajánlotta korelnöknek, amit zajos tetszéssel fogadtak. Nagy vihar keletkezett a közgyűlés elnökének megválasztása körül, végre tizenöt tag írásbeli kérelmére a korelnök elrendelte a titkos szavazást, amelynek eredményeül *Molnár László* elnöknek, *Sebestyén Géza* és *Faragó Ödön* alelnököknek megválasztották, amit az ellenzéki párt harsány eljénzessel fogadott. Jegyzőül *Peroczel Oszkár* és *Márkust* választották meg, a javaslattevő-bizottság tagjaivá pedig *Fehér Gyulát*, *Fodor Oszkárt*, *Somlár Zsigmondot*, *Vank Istvánt*, *Rempete Gézát* és *Hebes Bélát* választották meg. — Mielőtt a közgyűlés a napirendre áttért volna, *Molnár László* elnök bejelentette, hogy *Ditrői Mór* elnök levelet intézett hozzá, amelyben bejelenti, hogy elnöki állásáról és tanácsosi tisztéről lemond. *Szendrey Mihály* szólalt fel ezután, aki indítványozta, mondja ki a közgyűlés, hogy a lemondást nem fogadják el, mert az nem tartozik a közgyűlés elé. *Sebestyén Géza* is azon a véleményen van, hogy a lemondást az alapszabályok értelmében a tanács elé tartozik. *Molnár László* elnök az előrehaladott időre való tekintettel a tárgyalás folytatását holnap reggel 10 órára halasztotta. Az Országos Színészegyesület mai közgyűlésén megválasztott javaslattevő bizottság délután három órakor tartotta meg ülését a színészegyesület helyiségében. A bizottság a tanács referátuma alapján letárgyalta a holnapi közgyűlés által elintézendő ügyeket, amelyekre nézve megalakította a holnap előterjesztendő javaslatát.

(*) Kossuth-szobor leleplezése a Zugligetben. *Kossuth* Lajos életének egyik nevezetes eseménye a budai Zugligetbe fűződik. Kossuth, ki az 1832-iki diétán, mint a zemplénmegyei távollévők követője jelent meg, a diéta berekesztése után is folytatta ellenzéki pártvezér munkásságát és a Törvényhatósági Tudósítások kiadásával igyekezett érentartani a közvélemény érdeklődését a közélet iránt. A rádor megtiltotta a füzetek kiadását, de Kossuth

nem engedelmesskedett, erre 1847. május 4—5-ike közötti éjjel katonai karhatalommal vitték be Kossuthot a budai kaszárnyába. Kossuthot a királyi tábla három évi börtönre ítélte, amely büntetésének magyrészt ki is töltötte. A Zugligetben, azon a helyen, ahol Kossuthot elfogták, most emlékszóbrót állítottatott a Zugligeti Egyesület. Ez a hely a Normafa alatt van a Haggenmacher-nyaraló közelében, termésköböl összerótt talapzatra itt állítják fel a szobrot, melyet *Tóth István* szobrászművész mintázott. Az emlékmű ünnepes leleplezése a jövő hónap első felében lesz. A Zugligeti Egyesület az ünnepre meghívta *Kossuth* Frenccet, aki már előzőleg megígérte, hogy résztvesz a hetvenedik Kossuth-szobor leleplezésén.

(*) Magyar művész sikere Stockholmban. *Telmányi Emil* az ismert fiatal magyar hegedűművész *Friedmann Ignácczal*, a világhírű hegedűművésszel Stockholmban óriási sikert aratott egy hanversenyen, amelyen együtt játszott *Beethoven* *Kreutzer* Sonátáját. Fellépése után *Telmányi* önálló hangversenyt adott, amelyen szerzett sikerét csak fokozta. A koncertre a hangversenyterem egészen megtelt, a svéd közönség a fiatal művészt zajos ovációban részesítette, a lapok pedig hasábas dicséző kritikát irtak művészetéről.

(*) Dankó Pista emlékezete. *Dankó Pistának*, az országszerte ismert hegedűsnek, szobrot állítottak a szülővárosában, Szegeden. *Margó Ede*, a kiváló szobrász mintázta az emlékművet, melynek ünnepes leleplezése október 20-ikán, vasárnap délután lesz. *Pósa Lajos*, a szobor-bizottság elnöke, az ünnepre meghívta ugy a fővárosi, mint a szegedi irodalmi testületeket és művészköröket.

(*) A Fényes Adolf-kiállítás előkészítése. Az Ernst-múzeum nagyszerű Zuloaga-kiállítása, amelyet négy hét alatt ötezerrel többen tekintettek meg, a mai napon bezárult. Az Ernst-múzeum azonnal hozzáfog *Fényes Adolf* újabb festményeinek és rajzainak gyűjteményes kiállításához, teljesen átalakítva a terméket, a művész új stílusához, mely a derűt, a világos színharmóniát követeli. A kiállításon bemutatásra kerülnek még *Lesznay Annának* ragyogó színpompájú magatervezte új himzései, melyek nemrég Berlinben nagy tetséssel arattak. A kiállítás ünnepélyes megnyitása e hó 28-án, szombaton lesz.

(*) Színház hírei. Az Operaházban holnap, csütörtökön, *Humperdinck* dalművét, a „Királyfi és királyleány”-t ismétlik meg. Pénteken a „Pillangókisasszony” kerül előadásra, a főbb szerepekben *Szamosi Váradi M.*, *Arányi Mihályi* fellépésével. (Évadbérlet 8. szám.) *Burrián Károly* kamaranékes fellépései iránt ezúttal is igen nagy az érdeklődés. A művész szombaton a „Tristan és Isolda”-ben lép fel, mely alkalommal *Isolda* szerepét *Sebek Sára* éneklő először. A többi közreműködő *Berts Takács*, *Venczell Pichler*, *Kertész Ney B.* és *Déri* lesz. Ezt az előadást kivételesen 7 órakor kezdik. (Évadbérlet 9. sz.) *Burrián* második fellépése hétfőn, október 21-én lesz a „Bibliás ember” czimszerepében. (Évadbérlet 10. sz.)

A Népopera érdeklődésében és változatosságban három rendkívüli értékes estéje lesz. Csütörtökön, e hó 17-én játszzák először a *Carment Basilides* Mária-ál a czimszerepben, partnerei: *Ábrányi Rózi*, *Pajor és Pogány* lesznek. Pénteken este *Lábia Mária* vendégszerepel s a budapesti közönség előtt még ismeretlen *Traviata*-ját mutatja be, amely a kiváló művésznő legdiadalmasabb kreációja. A Lábia-est után szombaton este lesz az első népszínmű-előadás a Népopera-ban: a *Piros bugyellaris*, *Török biróné* szerepében *Szojyer Ilonkával*. Mind a három előadás iránt természetesen rendkívül nagy a közönség érdeklődése. Vasárnap este megismétlik a *Piros bugyellaris*-t; ugyancsak vasárnap lesz a *Tengerész Kató* első délutáni előadása.

A Vígyszínházban holnap, csütörtökön a *Piktörök*, *Rivoire* és *Mirando* jökevé vigjátéka folytatja pályafutását a huszonötödik előadás jubileuma felé. Holnapután, pénteken a *Primerose kisasszony*, *Flera* és *Caillaet* nagyszerű színműve kerül előadásra. A főszerepeket *Góthné Kertész Ella*, *Harasthy Hermin*, *Mészáros Géza*, *Hegedüs Góth* és *Fenyvesy* játsszák.

A Budapesti Színházban azon törekvés, hogy műsorába beiktassa a komolyabb műfajt is, oly nagy sikerrel járt, hogy a közönség rendkívüli érdeklődésére való tekintettel, az igazgatóság ismét kintüze műsorára csütörtökre a nagy sikerrel felújított „Kaméliás hölgyet”, péntekre „A vasyarost”, mindkét darabban *Feld Irén* és a női főszerepben. Szombaton ismét a „Kaméliás hölgy”, vasárnap délután és este *Raupach* népdramája, „A molnár és gyermeke” kerül színpadra.

TANÜGY.

— A kultuszminiszter és az alkoholelles mozgalom. *Gróf Zichy János* vltás- és közoktatásügyi miniszter ma rendeletet adott ki az iskolai hatóságokhoz, amelyben megengedi, hogy az országos alkoholelles mozgalom vezetői az iskolák növendékeire is kiterjeszthessék működési körüket és nyomtatványait — amelyek az országos alkoholelles ifjúsági liga megalakítását célozzák — az iskolában terjeszthessék. Egyben felszólítja az iskolák vezetőit, hogy az ily irányú egyesületek akcióját tőlük telhetőleg támogassák.

FŐVÁROS.

Mennyit jövedelmezett az új állatkert?

— Négy havi fölösleg: 471,926 korona. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 16.

Az állatkertre vonatkozó két előterjesztés láttott ma napvilágot. Az egyik az állatkerti bizottságnak beszámoló jelentése az állatkertnek jövedelmezőségéről megnyitása óta a mai napig, a másik a városgazdasági ügyosztálynak előterjesztése az állatkert továbbfejlesztése érdekében. A beszámoló jelentés legérdekesebb, egyben legörvendetesebb része a négy havi jövedelemről szóló kimutatás, mely szerint az állatkert négy hónapi tiszta fölöslege 471,926 korona 86 fillér, vagyis megközelíti a félmillió koronát. Ez mindenesetre oly szép eredmény, mely felülmúlja az állatkert jövedelmezőségéhez fűzött legvérmesebb reményeket. Az állatkert tovább fejlesztése érdekében a tanácshoz intézett előterjesztés pedig odakonkludál, hogy ennek a nagyszerű intézményünknek tökéletesítésére további 600.000 koronára van még szükség.

A jelentés ismerteti az állatkert újjaalakításának történetét 1907. március 1-től, vagyis attól a naptól kezdve, amikor a felosztott állat- és növényhonosító-társaságtól a főváros az állatkertet birtokába vette. Ezután ismerteti az 1908., 1909. és 1910. években folytatott nagyszabású átalakítási munkálatokat, amelyeket 1911-ben fejeztek be.

Az így átalakított állatkertet, mint ismeretes, ez év május 20-án adták át rendelkezésének és a jelentés ettől a naptól kezdve ezámol be az állatkert háztartásáról. A beszámoló szerint május 20-tól szeptember 19-ig bezárólag, az állatkertet 962,624 személy látogatta. Az intézmény belépő díjakból összesen 635,372 korona 70 fillért vett be; a melléküzletek 21,493 korona 86 fillért jövedelmeztek, a bérjövödelmekből pedig 63,409 korona 22 fillér folyt be, vagyis négy hónap alatt az állatkert 720,275 korona 70 fillért vett be, ami 5904 korona átlagbevételnek felel meg. E bevételrel szemben az állatkert összes kiadásai 248,345 korona 98 fillérre rúgtak, amiből átlagban egy napra 2035 korona esik. Minthogy azonban a kiadási tételek között több olyan van, amely egész évre való előfizetést jelent, a napi kiadások összege hozzávetőleges számítással 1600 koronára csökkent. A bevételeket és kiadásokat összehasonlítva, a négy hónap tiszta fölöslege 471,926 korona 86 fillér.

Ennek a fölötté kielégítő eredménynek az elérésében nagy része van dr. *Márkus Jenő* tanácsosnak, aki fáradságot nem ismerve, mindig gondoskodni tudott olyan attrakciókról, amelyek a közönséget az állatkertbe vonzották. A jelentés végül elismerését fejezi ki dr. *Bódy Tivadar* alpolgármesternek, aki az állatkert létesítése körül eredményes munkát végzett.

A minden részében befejezett állatkerti újjaalakítás végleges költségeit csak ez év végén lehet ugyan majd pontosan megállapítani, de már most is jelzi a jelentés, hogy körülbelül 600 ezer koronát fog kitenni az az összeg, amelyet az alapberuházás keretében még engedélyezni kell.

Az állatkert továbbfejlesztése érdekében szóló előterjesztés utal arra, hogy az állatkert megnyitása óta szerzett tapasztalatok azt mutatták, hogy az intézmény élénk forgalmának lebonyolítása, a látogatóknak egyes állatok megzemlélésénél való kellő elhelyezkedhetése, de maga az állatok ellátásának megfelelő tökéletesítése is és egyéb szempontok, így az intézmény téli látogatásának biztosítása is néhány átalakítást és kiegészítést tesz az állatkertben szükségessé. Eppen ezért dr. *Márkus Jenő* tanácsos, indokolt előterjesztést és javaslatot intézett a tanácshoz, amelyben 230.000 korona ára új beruházás engedélyezését kéri. Ez az összeg a következőképen oszlik meg: a majomháznak egy épületszárnyval való kibővítése 60.000 korona, az orszlánuáz szellőztetésének és világításának tökéletesítése 20.000 korona, a terráriumnak áthelyezése és átalakítása 50.000 korona, a munkásokháznak második emelettel való kibővítése 50.000 korona, a korszolypálya mellett építendő ház költsége 30.000 korona és a téli jég- és hósportok üzéséhez szükséges állatok és egyéb ingók beszerzése 20.000 korona. Ezek a beruházások az intézmény 1912. évi bevételi feleslegében találnak fedezetet. A városgazdasági ügyosztály azt kéri a tanácsból, hogy ezeknek az építkezéseknek és beszerzéseknek a foganatosítására pártoló előterjesztést tegyen a közgyűlésnek.

(A Piccadilly-ügy zátonyra jutott. A főváros városgazdasági ügyosztályának előterjesztéseit — melyek a gróf Szápáry Pál vezetése alatt álló német-magyar pénzcsoportnak a főváros Rákóczi-uti és Eskü-téri telkein fölépitendő nagyszabású szállókra vonatkozó ajánlataira készültek — ma tárgyalta a pénzügyi bizottság kisajátító állandó albizottsága. Hosszas és beható tárgyalás után, melynek folyamán úgy dr. Márkus Jenő tanácsnok, valamint dr. Bárczy István polgármester keltek a javaslat védelmére, az albizottság úgy határozott, hogy az ajánlattevőkkel kötendő szerződési tervezet több pontjára nézve új tárgyalásra utasította az ügyosztályt, azonkívül a bizottság műszaki tagjai műszaki szempontból felül fogják a terveket vizsgálni. Az albizottság a kérdés további tárgyalását a mához egy hétre tartandó folytatós ülésére halasztotta, ami kizárja azt, hogy az ügyet — miként az eredetileg tervezve volt — pénteken már a pénzügyi bizottság, jövő szerdán pedig a közgyűlés letárgyalja.

(A Tabán szabályozása. A Tabán és Hegyvidéke Egyesület elnöksége dr. Hazay Gyula kereskedelmi minisztériumi osztálytanácsos vezetése mellett ma megjelent dr. Bódy Tivadar alpolgármesternél, mint a városi műszaki osztálynak vezetőjénél, és kérte, hogy a Tabán városrész általános szabályozásának sürgős munkálatait támogassa. Az alpolgármester megígérte jóindulatát.

(Az új szociális intézmények. A tanács legutóbb tartott ülésében tárgyalta a szociálpolitikai ügyosztálynak a szociálpolitikai bizottság által is letárgyalt azt az előterjesztést, amelyvel a főváros földjein családi kertbirtéket óhajt létesíteni. A tanács az előterjesztéshez hozzájárult s azt előzetes tárgyalás céljából kiadta a pénzügyi bizottságnak. Ugyaníly értelemben hozzájárult a tanács a szociálpolitikai ügyosztálynak a hatósági utbizagító hivatal felállítására vonatkozó előterjesztéséhez is.

(Könyvtár az Almássy-téren. A Deák Terenz-páholy, mint ismeretes. 20.000 könyvét adományozta a fővárosnak azzal a kikötéssel, hogy az összegből nyilvános főkönyvtárt létesítsenek. A tanács erre a célra a VII. Almássy-térnek egy részét jelölte ki és legutóbb tartott ülésében a felépítéshez szükséges 150 négyszögletes területet átengedte. Elhatározta a tanács, hogy a közgyűlésnek is előterjesztést tesz a terület átengedésére.

Nyiltér.

Arvathán közzétették nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

A Budapest-Lipótvárosi Kaszinó mély fájdalommal tudatja nagy-
érdemű elnökének,

méltóságos

dr. Ballai Lajos,
miniszteri tanácsos, a Szabadalmi Hivatal
elnökének

elhunytát.

A gyászszertartás a Szabadalmi Hivatalból (Erzsébet-körút 19. sz.) október hó 18-án, pénteken, délelőtt fél 11 órakor lesz.

Felédhetetlen elnökünk temetésén testületileg veszünk részt.

A Lipótvárosi Kaszinó örökké kegyeletben tartja nemes emlékét.

Budapest, 1912. október 16.

72-54.

Budapesti Autóipari R.-T.

Bérrautói

ÉJJEL - NAPPAL.

Garage. Javító műhely.

72-54.

Bodnar Antal
Szűcs és szőrme
Áruház és Szepk.
K. Nádor-u.17.

A legújabb dival-
való szőrme
különlegessé-
gek dus vá-
lasztéka állandóan
raktáron
vannak. Meg-
rendelések
pontosan esz-
közöltenek.

TÖRVÉNYSZÉK

A vezérkari ezredes vallomása.

— Ujabb kihallgatás a Boroovics-Haertl-pörben. —

— Saját tudósítónktól. —

Kassa, október 16.

Az a becsületsértési pör, amelyet Boroovics, az inzultált hadtestparancsnok indított Haertl ezredes leánya ellen, tudvaleg nem nyerhetett befejezést, mert Sztrakker Károly vezérkari ezredes megtagadta a tanúságtételt arra hivatkozva, hogy hivatali titoktartás hallgatásra kötelezi.

Sztrakker ezredes jelen volt a június 26-án történt emlékeztető rapponon, amelyre Haertl Lujza, a hadtestparancsnok bántalmazója hivatkozott. A védő előterjesztésére a hadügyminiszter fölmentette Sztrakker a titoktartás kötelezettsége alól, mire Box Zsigmond büntető bírósági elnök Sztrakker ezredeset ma újra megidézte.

A tárgyaláson megjelent Munkácsról Haertl Lujza is védőjével. A tárgyaláson az általános kérdések után a bíró a következő kérdést tette föl:

— Mondja meg a tanú, igaz-e az, hogy Munkácson 1912. évi június 26-án a tanu jelenlétében Boroovics Szevtozár kassai hadtestparancsnok a Csillag-szállóbeli lakásán a vacsora előtt Haertl Adolf munkácsi alezredesnek a következőket mondta: „Maga még fizetésemelést akar? Nincs megelégedve a rangjával? Ha én lettem volna közvetlen följebbvalója, még őrnagysáig sem vitte volna szegénytelen viszonya miatt. Vegye tudomásul, hogy ilyen viszonyt nem lehet tűrni. Maga nem becsülte meg a kardbajtót. Tudja meg, hogy én magával egy hadseregben nem szolgállok.” Ha ezt nem mondta, mondja meg a tanu, hogy milyen kifejezéseket használt a hadtestparancsnok Haertl Adolf alezredessel, a vádlott atyjával szemben.

Sztrakker Károly vezérkari ezredes írásban előre elkészítette vallomását és a következőket olvassa föl, mint a hadtestparancsnoknak Haertl-höz intézett szavait:

— Rövid idővel ezelőtt hozzáim intézett privát levélben fölkerít, hogy nyugdíjállományba való helyezése iránti folyamodványát későbbi időre halasztam el. Én önnek privát levelére nem feleltem, mert szándékomban állt a legközelebbi időben a munkácsi helyőrséget megvizsgálni és önnek ez alkalommal a kéréséről való nézetemet közölni. Az előterjesztett kérelemnek, tekintettel arra, hogy állása a helyőrségben a közelmúltban történt eset következtében tarthatatlanná vált, helyt nem adhatok és azt a törekvésűt, hogy egy szolgálati ügyet privát levéllel más utra akar terelni, teljesen megengedhetetlennek kell kijelentem. Gyermekeinek kora után itéve, viszonya már régi keletű. Erre Haertl alezredes azt felelte:

Igen! Mire Boroovics így folytatta: Nézze, ön mindazonáltal a századosi és őrnagyi rangot, e rangok keretében a nagyobb fizetést továbbá az alezredesi rangot is elérte és most fatális helyzetbe jutott, amelynek főmaradásáért továbbra nem felelhetek. Nekem nem lett volna bátorságom önt egyáltalában így sokáig tartani.

Megjegyezte végül Sztrakker, hogy a rapponon a hadtestparancsnok semmiféle becsületsértő kifejezést nem használt. A védő kérdésére Sztrakker kijelentette, hogy a rapponon hideg hangon volt tartva, de nem olyan hangon, hogy Haertl fölháboríthatta volna. A védő kérdésére, hogy miért olvasta föl írásban vallomását, Sztrakker azt felelte, hogy amikor a hadügyminiszter föloldotta a titoktartás alól, tudta, mit fognak tőle kérdezni és ezért írásban készítette el feleletét.

A tárgyalás ezzel véget ért.

§ Benedek János programbeszéd. Benedek János orsz. képviselő, a budapesti ügyvédi kamara titkárság elnöke 18-án este hat órakor mondja el programbeszédét az Ügyvédi Kamara épületében levő Ügyvédi Körben.

§ A májusi zavargás. A folytatolagos tárgyalás mai harmadik napján a bíróság elutasította a védőknek a bizonyító eljárás kiegészítésére vonatkozó indítványait. A királyi ügyész öt vádlott ellen mondott beszédet. Farkas József, Varga József, Berzuti Rudolf, Venczel Károly és Heszler Imre ellen eljött a vádat. Heszlerrel szemben Sordics, mint pótmagánvádló lépett föl. Négy vádlottra az ügyész elkülönítést indítványozott. A többi harmincegy vádlott közül tizenhat ellen orgazdaság vétsége miatt tartotta fenn a vádat. A többi tizenöt vádlott ellen részben magánosok ellen való erőszak büntette, részben közveszélyes rongálás miatt. Az ügyészi vádbeszéd után a védők szólaltak föl.

Elsőnek dr. Baracs Marcell kifejtette, hogy a bíróságnak az ítélet meghozatalánál mérlegelnie kell ebben az ügyben, hogy ki a felbújtó és ki a tettes, mert nem az egész tömeg áll itt a bíróság előtt, hanem csak minden háromszázadik vagy ötszázadik ember, akiket merő véletlenség hozott ide a bíróság elé. A vád igen selejtes és alacsony. Ma azt látjuk, hogy a végrehajtó hatalom maga szegi meg a törvényt...

Elnök közbeszól: Nem engedhetem meg, kérem, a parlamenti események bírálatát! A politikát nem kell belevonni a tárgyalásnak a keretébe.

Baracs Marcell védő: Boosánatot kérek, aki politikai bűnpert hoz ide a bíróság elé...

Elnök: Kérem, ez nem politikai bűnpert. Nem esküdtizék vagyunk.

Baracs Marcell védő: Ez nézet dolga. Egyesek szerint az a politikai bűnpert, mely az esküdtizék elé tartozik, mások szerint az is az, melyet politikai boszu érlelt meg. A parlamentben olyan rendszer kapott lábra, amely csak az erőszakot ismeri el. A kormány a tavaszszal még szerényen kezdte meg működését, a nyáron már Nagyvenyeden és Nagyszalontán a fenyegetések terébe lépett és szeptember 18-án már elhagyta a parlamenti rendet.

Elnök: Ne méltóztassék ebben a tónusban folytatni. Nem engedhetem meg, Nekem meg kell védenem azokat is, akik kívül állanak.

Baracs Marcell védő: A védelem, amely kötelességét teljesíti és amely kötelességének teljesítésében nem térhet ki az elől, hogy ha hivatalosan hirdetik az erőszakot...

Elnök: Ezt csak akkor mondhatná, ha azok állanának itt.

Baracs Marcell védő: Bátor vagyok hivatkozni a Budapesti Közlönyre, melynek egyuttal kérem beszerzését is, amelynek a főrendibiz egyik üléséről közölt tudósításában a jogszükségesség által is igen tisztelt személyiségek szerint oly kijelentések történtek, hogy az erőszak a jogok forrása.

Hosszasabban fejtegeti ezután a védő a bizonyítás anyagát és védenőjeinek: Inán, Miklósnak és Szeretics Simonnak felmentését kéri. Ezután a többi védő a rendőri erőszakoskodásokra mutatott rá. Dr. Váradi Jenő székesfehérvári ügyész helyettes bejelenti, hogy a fővárosi pázmúveknek 63.000 korona kára volt, amelyet két vádlottal szemben megállapítani, egyben kéri megbüntetésüket. Ezután ismét a védők folytatták védőbeszédüket.

§ Elítelt rágalmazó. Temesvárról jelentik: Szörényi Gyula alibunári járásbíró rágalmazással vádolta Mayer Nándor ügyvédjelöltet, Korsós Elemér alibunári ügyvéd helyettesét, aki egy pörös fel-folyamodásban részrehajlással vádolta a járásbíró,

mert más irodának nagyobb költséget megállapított, semmint járt volna. A pancsovai törvényszék Mayer ügyvédjelöltet ezen feljelentés alapján 500 korona pénzbüntetésre ítélte volt. Felelősség folytán a temesvári kir. tábla ma tárgyalta ezt az ügyet és helybenhagyta a pancsovai törvényszék ítéletét.

§ A szegénylős fogoly. Aradról jelentik: Hartmann János, a család bukással vádolt aradi billiárdgyárost, a járásbírósnál egy polgári pörben tanuképpen kellett kihallgatni. A fogházor a börtönben ülő gyárost szabályszerűen akarta kísélni a terembe, azonban ez a földre vetette magát és kijelentette, hogy nem megy, mivel szegényli magát a folyosón állóktól. Urai járásbíró erre az összes funkcionáriusokkal fölment Hartmann czellájába, hogy ott hallgassa ki.

SPORT

Budapesti ügetőversenyek.

— Harmadik nap. —

A holnapi program szintén emelni fogja a siker jegyében kezdődött őszi meetinget. Csupa nagy nevezések minden futamra s mint eddig tapasztaltuk, startolóra is van remény bőven. Ha pedig továbbra is oly éberrel ügyel a vezetőség a rendre, semmi sem fog hiányozni ahhoz, hogy a publikum meglepedéssel látogassa a versenyteret.

A Svábhegyi díj ígér holnap igen izgalmas küzdelmet az aspiránsok jószágánál fogva. Ha nem tapasztaltuk volna, hogy Custer már pihenésre vágyik, startolásával elintézetnek kellene vennünk a versenyt, de így azt hisszük, ismét más lovak fogják a versenyt elintézni. Ezek alkalmasint *Royal Reaper*, *Soprano* és ha nem találja a távot rövidnek: *Rabló P.* lesznek. *Soprano* mellett különösen istállója nagy formája szól, de hogy az adott előnyt behozza, igen jól kell futnia.

A *Potential-díj* hatalmas mezőnyt fog összegyűjteni. *Drégely*-nek kiemelkedő esélye volna, de amint tapasztalhattuk, Schwitzer kezében nem mennek oly szívesen a Kamendini-lovak, mint megszokott hajtójukkal. Épp ezért kissé tartózkodva kell fogadnunk a Dillon Boy-mén győzelmét, mert oly ellenfelei vannak, mint *Sei schnell*, *Czinczár*, *Hela* és *Torcsi*. Ezek közül elsősorban *Hela*-ra hívjuk fel a figyelmet *Sei schnell* előtt.

Jelöltjeink:

- I. *Illusion—Ma chérie*
- II. *Hela—Sei schnell*
- III. *Hallunke—Alike*
- IV. *Fischer-Wanko-ist.—Rabló P.*
- V. *Mobil—Fledermaus—Dallos S.*
- VI. *Mádi-Kovács-fog.—Solymossy-fog.*

(C) Bécsi versenyek. A 20.000 koronával dotált Októberi kanczaverseny körül csoportosul a holnapi program. A gyengébb nemnek ez a késői találkozója nagy érdeklődést vált ki, mert a sulyviszonyok olyanok benne, hogy a másodklasszis is érvényre juthat benne az elsőklasszis felett. Idén ugyan csak az egy *Lira* fog futni lovaink elitejéből, természetesen ez aztán sulyban alaposan megvan fogva. Mellette még *Javorinka*, *Lekvár*, *Nagyszerű*, *Libuska*, *Párta* és *Grif* várhatók starthoz. Sorra véve az esélyeket, *Javorinka* mindjárt kiesik a számításból, mert nem ebbe a társaságba való, *Lekvár* és *Nagyszerű* szintén kevés eséllyel startolnak a másfél mértföldre való tekintettel. *Grif* régen nem volt pályán, maradna tehát *Lira*, *Libuska* és *Párta*. Ha a négyéves azt a formát futja ki, amit Franciaországban, hatalmas sulya daczára is nagy esélye van, ellenkező esetben ki fog kapni *Libuská*-tól. Érdekes lesz még az *Őszi handicap* is, amelyben starthoz várható *Bankár*. De győzelmét kétségesnek tartjuk *Good Morning*-gal szemben. Jól fog még futni a Baltazzi-istálló indulója (*Satrap*, *Fury*, *Nem*) is. A megípetés lova *Dara*. — Jelöltjeink:

- I. *Jósztó—Palatin*
- II. *Baltazzi-ist.—Varga-lov.*
- III. *Lira—Libuska*
- IV. *Lovacska—Agrár—Champion*
- V. *Mautner-ist.—Pretzner-lov.*
- VI. *Jonathan—Tokmány—A Sport*
- VII. *Napagedl—Milne-ist.*

KÖZGAZDASÁG.

Az értéktözsderől. Az értéktözsde kezd lassankint rendes kerékvágásába visszatérni. Igaz, hogy még izgalmas az üzlet s az árfolyamok meglehetősen nagy árhullámzáson mennek keresztül, az alapirányzat azonban kedvező. Ma is igen változatos volt az üzlet. Mig délelőtt az olasz-török békekötés hírére nagy árfolyamemelkedések voltak, a déli tözsdén hirtelen teljesen megváltozott az irányzat és az egész vonalon estek az értékek árfolyamai. A délelőtti előtözsdén a 4 százalékos magyar koronajáradék 83.40-ről 83.55-re, a magyar hitelrészvény 796-ról 801-re, az osztrák hitelrészvény 611.75-ről 616-ra, a magyar bank 547-ről 553-ra, a jelzálog hitelbank 416-ról 420-ra, a lozárító bank 515-ről 520-ra, az agrár bank 492-ről 500-ra, a közuti 649-ről 660-ra, a városi villamos 373-ről 379-re, a rimamurányi 716-ről 727-re, a salgótarjáni 720-ról 740-re emelkedett. A déli tözsdén pedig, miután a gabonátözsdén azt a hazug hírt terjesztették, hogy a monarchia két hadtestet mozgósított, az egész reggeli nyereség veszendőbe ment, sőt részben a reggeli kezdő árfolyamnál is olcsóbb lett. Egy órakor így zárultak az árfolyamok: 4 százalékos magyar koronajáradék 83.50, magyar hitelrészvény 793, osztrák hitelrészvény 609, magyar bank 545, jelzáloghitelbank 418, lozárító-bank 516, agrárbank 498, hazai bank 790, közuti 648, városi villamos 374, rimamurányi 716, salgótarjáni 720. Az egyes értékek árváltozásait egyébként a következő táblázat mutatja:

Volt ugyanis	okt. 12. zárult	okt. 14. zárult	okt. 15. zárult	okt. 16. zárult
Koronajáradék	83.50	83.10	83.20	83.35
Magyar hitel	781.—	782.40	791.50	793.50
Osztrák hitel	597.—	601.—	609.—	609.50
Leszám. bank	506.—	505.—	511.—	514.50
Jelzálogbank	404.50	407.—	412.50	390.—
Agrárbank	481.—	480.—	494.—	490.—
Magyar bank	550.—	541.—	546.50	544.—
Hazai bank	279.—	279.—	280.—	286.—
Államvasut	668.—	676.—	682.—	683.—
Rimamurányi	654.—	670.—	701.—	717.—
Délivasut	96.—	102.—	105.—	110.—
Általános közsén	875.—	880.—	930.—	964.—
Salgótarjáni	678.—	664.—	703.—	720.—
Esztergomi	332.—	329.—	348.—	358.—
Ganz	3000.—	2950.—	3060.—	3290.—
Közuti	648.—	634.—	643.50	647.50
Városi	361.—	363.—	372.50	372.50
Adria	500.—	498.—	505.—	515.—
Atlantica	300.—	294.—	308.—	319.—

A Sarbó-jubileumhoz. Megirtuk, hogy Sarbó Leót, a „Fonciére“ pesti biztosító intézet kintinó vezérigazgatóját jubileuma alkalmával milyen jól megérdemelt ünneplésben részesítették. A jubileum alkalmával igen érdekes, főleg értékes meglepetésben részesítették az intézet tisztviselői és titkárai is a vezérigazgatót. A jubileum napján ugyanis az életosztályban kerek 600.000 koronáról szóló újszerzeményű életbiztosítási ajánlatot nyújtottak be, ezzel akarván meglepni és kedveskedni vezérigazgatójuknak. Ez a hasznos és értékes meglepetés csak kellemes kiegészítő része volt az emlékezetesen lefolyt szolgálati évfordulónak.

A gabonátözsdéről. A határidőpiacon ma lanyhán és a tegnapi zárlatnál alacsonyabb jegyzésekkel indult meg az üzlet. A reggeli lapok ama jelentése, hogy Olaszország és Törökország között a békekötés megtörtént és hogy az erre vonatkozó szerződések már alá is vannak írva, nem maradt benyomás nélkül, mert a spekuláció részint folytatolagos realizálásokat, részint pedig véleményes eladásokat eszközölt és mivel ezáltal a kínálat meglehetősen élénk volt, az áralakulást kedvezőtlen módon befolyásolta. Közvetlen a zárlat előttig különben meglehetősen csöndös volt az irányzat, az utolsó tíz perczben azonban ismét erőteljes hauszmozgalom fejlődött ki, mert híre jár, hogy Bulgaria megüzente a háborút Törökországnak, améhez aztán még azt is hozzátették, hogy a mi hadvezetőségünk parancsot kapott két hadtest mozgósítására. El lehet képzeelni, hogy ez az utóbbi hír, amelynek valódsága felől nem lehetett már az idő rövidsége miatt sem meggyőződni, igen nagy izgatottságot okozott, ami rögtön abban jutott kifejezésre, hogy a kulissz és a helyi spekuláció roppant sürgősen kereszte a kőteket és egyre drágább árakat ígért értük. Különösen a zab és a tengeri rohamosan emelkedett a forszírozott

vásárlások hatása alatt, de a többi czikkeket is meglehetősen feljavították hamarosan a jegyzéseiket. Az októberi zab 11.50 koronát jegyzett, amikor a mobilizálási hír elterjedt, erre aztán alig tíz percz alatt 11.90 koronáig szökött fel. A májusi tengeri 7.91-ről 8.10-ig, az októberi buza 11.12-ről 11.28-ig, az áprilisi buza pedig 11.90-ről 12.10-ig emelkedett. A tegnapi zárathoz viszonyítva végeredményképpen pedig ma az októberi buza 10 fillérrel, az áprilisi buza 16 fillérrel, az októberi rozs 21 fillérrel, az áprilisi rozs 20 fillérrel, az októberi zab 26 fillérrel, az áprilisi zab 24 fillérrel, a májusi tengeri 9 fillérrel emelkedett.

A Hatvani Czukorgyár Részvénytársaság tökeemelése. A Hatvani Czukorgyár Részvénytársaság igazgatósága elhatározta, hogy a társaság alaptőkéjét 4.000.000 koronáról felemeli 7.200.000 koronára. A tökefelemelés akként történik, hogy a társaság 3.200.000 korona névértékű kötvényeit felmondja, beváltja és a kötvények értékét csatolja az alaptőkéhez. Az igazgatóság javaslata a társaságnak e hó 26-án Hatvanba kitűzött közgyűlésén kerül tárgyalásra. A czukorgyár egyébként most tette közzé 1911—12-ik üzletének mérlegét is, amely 468.414 K 13 fl. tiszta nyereséggel záródott.

A budapesti tojástözsde megnyitása. A budapesti tojástözsde igazgatósága tegnap tartott igazgatósági ülésében elhatározta, hogy addig is, míg a székesfőváros által létesítendő központi tojás-és baromfivásár, valamint tözsdhelyiségek felépülnek, a forgalmat az érdekeltek által kidolgozott és elfogadott szokványok alapján a Csarnok-ter 4. szám alatt levő ideiglenes helyiségben, ez év november 4-ikén reggel 7 órakor felveszi. E naptól kezdve az árak az ügyletkötésekről szóló kötetek alapján hivatalosan jegyeztetni fognak és a székesfővárosi vásárcsarnok hivatalos árjelentésében is ezek az árak fognak szerepelni. Az árakat egy a tözsde igazgatósága által kiküldött bizottság fogja jegyezni a kereskedelmi- és iparkamara, valamint a székesfőváros képviselőjének jelenlétében. A tojástözsde kebelébe még be nem lépett érdekeltek ezuton is felhivatnak, hogy csatlakozásukat a titkárságnak (V., Szemere-u. 6.) melőbb jelentsek be.

A Hungária biztosító köréből. A napokban megirtuk, hogy a Hungária Általános Biztosító R.-T. 1911. november óta — mióta tehát működését megkezdette — összesen 22.120.370 korona tőkééről szóló életbiztosítást kötött. Ez a nagyarányú eredmény ugy volt lehetséges, hogy a Hungária nagyon szerencsés körülmények között alapította meg vidéki szervezeteit. A társaság vidéki szervezeteinek kiépítése pedig egyre biztató tempóban halad előre. Legújában Egerben, az ottani Agrár-takarékpénztár R.-T. vette át az intézet vezérügynökségének vezetését. Ujjászerveztetett az újvidéki vezérügynökség is, amely Kardos Zoltán titkár, a Magyar Francia eddigi funkcionáriusa személyében kapott új vezetőt. Szegő Imre szervezési fő-tisztviselőt az intézet a Békéscsabai főügynökség éléről berendelte a központba, helyette pedig Fehér Ármán került Békéscsabára. Nem lesz érdektelen annak felemlítése sem, hogy a Hungária, amely alig egy esztendeje, hogy effektív működését három tisztviselővel megkezdette, ma 160 belisztviselőt foglalkoztat. — Itt említjük eguttal azt is, hogy a Hungária Általános Biztosító Társaság igazgatósága a tisztviselői kar részére az esti órákban állandó kurzust nyitott, amelyen az intézet vezetői, élükön *Altenburger* Gyula igazgatóval, tudományos szakelőadásokat tartanak a tisztviselői kar részére. Az eszmét helyeseljük, mert amit a biztosítási tanfolyam elmulaszt, azt az ilyen házi és atyailag vezetett rendszeres oktatások pótolhatják helyre.

Az Ipargyűlésről. Az Országos Ipargyűlésület végrehajtó bizottsága tegnap ülést tartott, amely alkalommal *Gelléri* Mór igazgató jelentést tett az egyesület drágasági akciójának állásáról. Dr. Helyey Tivadar bejelentette, hogy a szénkérdés ügyében javaslatot készített, amely hivatva van arra, hogy a gyárak szénbeszerzése körül felmerült nehézségeket orvosolja és megszüntesse. A végrehajtó-bizottság hozzájárult a Magyar Építőiparosok Országos Szövetségének akciójához, amely a betegápolási pótadónak 5 százalékról 10 százalékra való emelése és azoknak a munkaadóknak megadóztatása ellen tiltakozik, akik már a munkásbiztosítás terheire hozzájárulnak. Ebben a tárgyban az egyesület felterjesztést intéz a kereskedelemügyi miniszterhez. Foglalkozott a bizottság a Bosznia-hercegovinai országos kormányának a gőzkazánok felügyeletéről szóló rendeletével, amelynek a magyar iparra sérelmes rendelkezéseit a kereskedelemügyi miniszternek

tudomására hozta. Ez a rendelet ugyanis úgy intézkedik, hogy gőzkazánokat csak koncesszióval bíró gyárakból lehet beszerezni és a magyar gyárakat, ezek nem lévén koncesszióhoz kötve, hallgatóság kizárja Roszniából. A bizottság tudomásul vette, hogy a kereskedelmiügyi miniszter ennek a sérelemnek orvoslására megette a lépéseket.

A kamatlábemelések kérdése. Bécsből jelentik nekünk: A londoni piacon a magánkamatláb ma 4%, Párisban pedig 3½ százalékra emelkedett és erre való tekintettel biztosra veszik, hogy Londonban és Párisban a jegybankok felemelik a kamatlábat, akkor aztán a német jegybank nem kószhatik sokáig ugyanazzal az intézkedéssel és az osztrák-magyar bank sem tekinthet el tőle, különösen ha a váltóárfolyamok rosszabbodnak. A mai körülmények közt erre nem volna ok, mert a váltóárfolyamok még kedvezőek és az utolsó napokban Szerbiából magyaránnyu bevásárlásokért több száz ezer frank összeg erejéig Napoleon d'orok özönlöttek Ausztria-Magyarországba. — Berlinből jelentik nekünk: Londonban és itt el van határozva a kamatlábemelések. A berlini piacon ma 4½ százalék volt a magánkamatláb. London 4½ százalék magánkamatlábat jelent, napipénz árfolyama pedig 2 százalék. — Brüsszelből jelentik: A nemzeti bank ma a váltókamatlábat 4 százalékról 5 százalékra emelte.

Fizetésektelenségek. A bécsi hitelezői védegyelet a következő fizetésektelenségeket jelenti: Zeszl Hermann Eger, Kohn Ede és fia Budapest, Nagy Lajos Szekesfehervár, idős Beck Adolf Érmihályfalva, Weszel T. Arad, Deutsch Izidor Léva, Németh István utóda Arad.

A keleti piacok üzleti helyzete. A háború tönkre tette azt a kis kivitelünket is, amelyet hosszú évtizedes munkával sikerült végre létrehozunk. Mióta a háború a Balkánon kitört, azóta megszűnt a kereskedelmi forgalom s így nagyon értékes az a tudósítás, amit a keleti piacok üzleti helyzetéről a m. kir. kereskedelmi muzeum most közöl. A tudósítások jelentései ezek:

Szarajevóban, Mosztarban, valamint Spalóban háború okozta változások eddig nem voltak észlelhetők, az üzletmenet rendes, a fizetések zavartalanul eszközöltek. Új üzletek kötése azonban ezekben a helyeken is nehézségekkel jár, mivel a gyárosok tartózkodó magatartása itt is mind érezhetőbbé kezd válni.

Belgrádban a szeptember 17—31-től kezdődő három havi moratorium azon üzletkekre vonatkozik, amelyek szeptember 17—30-ig köttettek; a később köttött üzletek megállapodás szerint fizetendők. A magánbankok csekkjeit a külföldi bankok nem honorálják. A kereskedelmi élet teljesen szünetel.

Szópában az üzleti élet a mozgósítás óta teljesen páns. Olyan kereskedők, akik mozgósítva voltak, de még nem mentek a harcztérre, mindennap néhány órára szabadságot kaptak s akkor kinyitották az üzleteiket és így a járókelők — majdnem kizárólag nők és gyermekek — egyet mást még is vásárolhattak. De este 8 órakor minden üzletet, kávéházat, vendéglőt be kell zárni és az utcákon alig látni járókelőt. Az asszonyok és a leányok, még a külföldiek is, a Vörös keresztnél tartoznak jelentkezni, ahol betegápolási ezikkeket készítenek. A vasúton a személyszállítás felette hízagos.

Konstantinápolyi és szaloniki értesítések szerint, a kinnlevőségek behajtásánál eddig nagyobb nehézségek nem voltak tapasztalhatók. Új üzletek kötéséről azonban a gyárosok tartózkodó magatartása folytán le kellett mondaniok.

Szalonikiból írják október 7-éről: Jelenlegi helyzetünk a legkritikusabb. A külvilágtól teljesen el vagyunk zárva, amennyiben levélposta 5 nap óta csak egyszer érkezett s az is hiányosan. Sürgőnyt a feladástól számított 3—4 nap múlva kapunk kézhez, miből kifolyólag természetesen üzletről szó sem lehet. Kereskedelmi utazó ott most nem látható, újabb üzleti összeköttetésekről ezidő szerint nem lehet szó. Az inkasszó gyöngült, de fizetésektelenség október 7-éig a mostani válságból kifolyólag nem fordult elő. Ilyen az immár egy év óta tartó olasz-török háború tartama alatt egyáltalán csak gyéren fordult elő és csak olyan cégek buktak, melyek amugy is gyöngye lábán állottak.

Athénből írják, hogy a görög kincstár mintegy 58 millió frankkal rendelkezik és a hadsereg bőven el van látva fegyverrel, lőszerrel, ruhaneveléssel és élelmiszerekkel. A bíróságok azonban már a mozgósítási rendelet kihirdetésekor azt az utasítást kapták, hogy polgári pereket ne tárgyaljanak. Csak a büntető bíróságok működnek. Olyan kereskedők, akiket nem mozgósítottak, szintén halasztják a fizetéseiket, mert a háború következtében féltik saját kinnlevőségeiket. A mostani körülmények között csak megbízható külföldi képviselők közvetítésével ajánlatos üzleteket kötni. A jobb cégekkel való üzleti összeköttetést nem kellene teljesen megszakítani, mert az exportörök azokkal a vevőkkel, akik iránt most türelmet tanusítanak, a háború befejezte után igen jelentékeny forgalmat fognak elérhetni.

Konstantinápolyból írják október 12-ikéről: Az összes személy- és áruforgalom a vasúton szünetel. A belső forgalmat a Sirkédj-San-Stefano és Haidarpaea-Pendik vonalakon végleg beszüntették. Az anatóliai vasút a mozdonyait és kocsijait a keleti vasutak rendelkezésére bocsátotta. A hadvezetőség már befejezte a magánlovak és kocsik requirálását, mely eljárásában működését az idegen alattvalók lovaira és kocsijaira is kiterjesztette. Jelenleg a magánautók requirálása folyik. A piacoz forgalom egyáltalán nincs. A vámhivatalokban az árutörölődés fokozódott és személyzet hiányában a ki- és berakás hetekig húzódik. A nagyobb küldemények eddig is már 3—4 héttig álltak a vitorlásokban és hogy ezután hogy lesz, azt nem tudjuk. Az árukak a vidékre való szállítása, amennyiben hajót vehető igénybe, lassan bár, de eddig még folytatódik. Megrendeléseket nem adnak fel csak az igazán égetően szükségelt árukra, melyeknek a szállítását még a vevők sürgetik; a legtöbb megrendelés kiszállítását a vevők egyelőre halasztják. A hadügyminiszteriumban lázas tevékenység uralkodik; nagyobb és azonnali szükségletek fedezéséről történiik rögtönös gondoskodás. Ajánlatokat kérnek 100.000 zsák biszmitre, 50.000 zsák lisztre és gyógyszerre. Tábori kórházi felszerelésekre égető szükség van. A balkáni háborúból kifolyólag a konstantinápolyi piacnak a következő cikkekre lesz előreláthatólag szüksége: Hadiszerek, Fegyverek lőszer, sátrak, hátizsákok, tábori palackok, felszerelések, ácsok, bakkanesok, harisnyák, konzervek, kétszersült, lovak, nyergek, ostorok. Mindezen cikkekben azonnali szállításra nagyobb mennyiséget lehetne elhelyezni minden pályázati kiírás és árlejtés nélkül.

Változás egy nagy osztrák cég magyar telepénél. Klein Berthold udvari tanácsos évtizedek óta képviselte Magyarországon a Joh. Hernych el Sohn r.-t. wildenschwertli céget. Klein Berthold most e cég képviselőtől lemond. A cég most fióktelepet létesít Budapesten s e célból rövid idő előtt megvásárolta 900.000 koronáért a Bálvány-utca 15. számú palotát, ahol a cég budapesti fiókjának hivatalai és raktárai is lesznek. A vállalat budapesti igazgatójának kinevezése néhány nap előtt történt meg Teichmann Ferenc,

a Klein Berthold cég prokuristájának személyében. A vállalat budapesti telepe átveszi a Joseph Zöcker königinhofi cég vezérképviseletét Magyarországra és a Balkánra nézve. Eredetileg úgy volt tervbe véve, hogy a königinhofi cég képviseletét a Hitelbank textilosztálya fogja ellátni.

A bosnyák tanfolyam megnyitása. Ma délután nyílt meg a keleti akadémián a bosnyák tanfolyam, amelynek az akadémia növendékei és a bosnyák viszonyok iránt érdeklődő fiatal kereskedők és iparosok a hallgatói. Dr. Kunos Ignác igazgató hosszabb beszédben fejtette ki a tanfolyam célját és üdvözölte a megjelenteket, köztük az intézet regnerálóját, Wlassics Gyulát. Ezután Székács Antal, a Magyar-Bosnyák Gazdasági Központ nevében üdvözölte az új intézményt. Dr. Strauss Adolf tüzetesen fejtegette a bosnyák nép etnográfiai és felekezeti tagoltságát. Utána dr. Balkányi Kálmán, a bosnyák közpönt igazgatója tartotta meg bevezető előadását a bosnyák jogról. A szerb, horvát nyelv előadását Popovics Iván tanár szombaton fogja megkezdeni.

A községi és körjegyzők bankja tőkeemelése. Az 1911. évi óta jó eredménnyel működő községi és körjegyzők országos bankja részvénytársaság október 27-ére rendkívüli közgyűlést hívott egybe alaptőkéjének felemelése ügyében. A banknak három millió korona az alaptőkéje és első mérlegét 1912. december 31-én zárja le. Az időközi mérlege azonban az intézetnek — hír szerint — kedvezően alakult.

A védett kora munkások munkaidéje. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége még az idei év elején felterjesztéssel fordult a kereskedelmi miniszterhez a nők éjjeli munkáját tilalmozó törvény végrehajtási rendelkezések amag intézkedése ellen, mely szerint a 16 évesnél fiatalabb munkások munkaidéje a munkaközi szünetek beszámításával tíz óránál több nem lehet. Beöthy László kereskedelmi miniszter most ebben a dolgban körrendeletet intézett valamennyi iparfelügyelőhöz s kijelenti, hogy a GyOSZ részéről felhozott alapján a rendelkezés megváltoztatásának kérdését beható és alapos mérlegelés tárgyává kívánja tenni. Addig is azonban, amíg érdemben fog határozni, nem tesz észrevételt az ellen, hogy főkülső rendelkezésig az ipartörvény 115. és 117. szakaszaiban foglalt rendelkezések az eddigi gyakorlatnak megfelelően legyenek értelmezhetők.

Telefon Zágráb és Szerajevó között. Zágrábról jelentik: A mai napon Zágráb és Szerajevó között a közvetlen telefonkapcsolás megnyílt. Ezen újítást a két város között létező üzleti forgalom emelkedése tette szükségessé.

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:
Magyar Ujságkiadó Vállalat.
Igazgató: **ERDOS ARMAND.**

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi **Perzsa és Smyrna szőnyegek**

nagy választékban kaphatók, budapesti lakóknak árfelemelés nélkül **részletfizetésre is.**

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32.
(az udvarban.)

Reggelizés előtt fél pohár Schmidthauer-féle Igmándi keserűvíz

Használata valódi áldás gyomorbojásoknak és székszorulásban szenvedőknek.

Az elrontott gyomrot 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.
Kis üveg 40 fillér
Nagy üveg 60 fillér

H e t i m ű s o r:

Oktober hó	Magy. Kir. Operaház	Nemzeti Színház	Várszínház	Hépopera	Vigszínház	Király Színház	Nagy Színház	Budapesti Színház	Kövessy Színpad	Uránia
18 Pénick	Hamupipőke	Bölcs Náthán	—	Traviata	Primerosa k. sa zony	Eva	A na raforgós hölgy	A vasgyáros	A szent házasság Rabszolázadás. Sátán	Olimpiusz
19 Szombat	Erstan és Isolde	Sári bíró	A szevilai horboly	A piros bugy laris	Erős láncok	Eva	Ami igaz-telencik	Kaméllás hölgy	A szent házasság Rabszolázadás. Sátán	Az országos színművészeti akadémia előadása.
20 Délután: Vasárnap	Hamupipőke	A vasgyáros	—	Tengerész Kati	Az ördög	Lina és ezredes	A rablólovag	A molnár és gyomok	A szent házasság Rabszolázadás. Sátán	—
		Nás induló		A piros bugy laris	Primerosa kisasszony	Eva	A miniszterelnök	A molnár és gyomok		

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, október 16.

A készáru-piaczon ma kifejezetten lanyha volt az irányzat. Kielégítő kínálattal szemben a mal-mek nagyon tartózkodók voltak és rossz árakat is ígértek. Mivel másrészt az árubirtokosok csak nagyon csekély engedékenységet mutattak, korlátolt maradt a forgalom, aminek a folyamán alig 13.000 métermázsa buza kelt el, a tegnapi árnál 5 fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 11.60 korona volt 79 kilós tiszavidéki búzáért, a legolcsóbb pedig 10.75 korona 77 kilós pestvidéki, üszkös búzáért. Egyéb gabonaművek közül a rozs változatlan, a zab lanyha, a tengeri szilárd. Forgalmába került: 1100 q rozs 9.70—9.80 koronás áron, 900 q zab 10.95—11.50 koronás áron, 2400 q árpa 9.45 koronás áron és 400 q tengeri 10.35 koronás áron. A határidőpiac eseményeivel közgazdasági rovatunkban számolunk be.

Kötetelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 q 80 k 22.80 K, 400 q 79 k 23.20 K, 500 q 77.5 k 22.90 K, 350 q 77 k 22.55 K.
Felsőtiszavidéki: 100 q 81 k 23.10 K, 500 q 80 k 23.05 K, 200 q 79 k 23.10 K.
Felsőmagyarországi: 100 q 77 k 21.50 K.
Törökbecsei: 4500 q 74.8 k 31.90 K.
Bánsági: 300 q 75.4 k 22.10 K, 1900 q 76.4 k 22.10 K.
Pestvidéki: 400 q 79 k 22.90 K, 100 q 79 k 22.60 K, 100 q 78 k 22.60 K.
Rozs: 100 q 19.60 K, 200 q 19.50 K, 150 q 19.20 K.
Zab: 200 q 22.70 K, 100 q 23.— K, 100 q 21.90 K.
Takarmányárpa: 300 q 18.80 K, 500 q 18.90 K, 100 q 19.90 K.
Tengeri: 200 q 20.70 K, 200 q 20.70 K.

Az árak korona értékben 100 kilogrammonként értendők.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki új	75	—	79	23.10—23.40
"	76	22.40—22.70	80	23.30—23.50
"	77	22.60—22.90	81	23.30—23.60
"	78	22.80—23.10	82	—
Fejérmegyei új	75	—	79	22.80—23.20
"	76	—	80	23.—23.30
"	77	22.30—22.70	81	23.10—23.40
"	78	22.60—22.90	—	—
Pestvidéki új	75	—	79	22.10—23.40
"	76	22.30—22.60	80	23.20—23.50
"	77	22.40—22.80	81	24.20—23.60
"	78	22.70—23.—	—	—
Bánsági új	75	—	79	—
"	76	22.30—22.60	80	—
"	77	22.40—22.80	81	—
"	78	22.70—23.—	82	—
Bácskai új	75	—	79	—
"	76	22.30—22.60	80	—
"	77	22.40—22.80	81	—
"	78	22.70—23.—	—	—
Rozs I. rendű új	—	—	—	19.80—19.90
középmínőségű új	—	—	—	19.60—19.70
Árpa takarmány I. rendű	—	—	—	18.80—19.30
II.	—	—	—	—
Zab I. rendű	—	—	—	23.50—24.20
II.	—	—	—	23.—23.30
Tengeri belföldi új	—	—	—	20.20—20.40
ó	—	—	—	—
Böles	—	—	—	—

A határidőpiaczon kötetelt:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1912-re.

Buza 1913 áprilisra	11.90—86—91—80—12.10—07—
Buza októberre	11.12—21—28—25—
Rozs áprilisra	10.41—53—48—63—60—
Rozs októberre	10.09—21—13—30—28—
Zab áprilisra	11.24—25—21—37—31—54—53—
Zab októberre	11.55—54—64—59—91—
Tengeri 1913 májusra	7.99—8.00—7.91—8.0—8.—

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Buza 1913. áprilisra	17.07—12.08
Buza októberre	11.25—11.26
Rozs áprilisra	10.60—0.64
Rozs októberre	10.28—10.29
Zab áprilisra	11.53—11.54
Tengeri 1913. májusra	8.08—8.09

Budapesti gabonaforgalom:
1912. október 14-től 1912. október 15-ig.

	Érkezett	Elszállított
Buza	50723	43547
Rozs	7951	1872
Árpa	5189	4211
Zab	29974	10168
Tengeri	5000	5003
Liszt	243	24682
Korpa	—	3414

Értéktőzsde.

Az értéktőzsde mai eseményeivel közgazdasági rovatunkban számolunk be:

Az előtőzsdén kötetelt: Osztrák hitel 611.75—616, Magyar hitel 796—801, Magyar koronajáradék 83.40—83.55, Leszámitolóbank 515—520, Jelzálogbank 416—420, Rimamurányi 716—727, Államvasut 686—687, Városi villamos 649—660, Közúti vasut 373—379, Déli vasut 111—114, Magyar bank 547—553, Agrárbank 492—500, Kereskedelmi bank 3725—3755, Mercour 268—270, Fonciére 385, Pannónia 3750, Beocsini 840—850, Szászvári 360—378, Drasche 960—698, Altalanos közszén 955—985, Salgószén 720—746, Ujlaki 288—292, Ganz 3400—3500, Budapesti villamossági 530—532, Magyar villamossági 456—458, Magyar cukor 2840—2860, Athenaeum 320—325, Felten 1160, Vasúti forgalmi 426, Tannin 740—745, Temesvári szesz 468—478, Adria 514—522, Atlantica 316—322, Schwartz 241.

A déli tőzsdén kötetelt: Osztrák hitel 618.75—613.75, Magyar hitel 792—799, Magyar koronajáradék 83.25—83.60, Leszámitolóbank 515—516, Jelzálogbank 416—419.50, Rimamurányi 715—124, Államvasut 683, Városi villamos 372—377.50, Közúti vasut 647—657, Hazi bank 288—290, Magyar bank 543—551.50, Agrárbank 487—491, Kereskedelmi bank 3735—3750, Fabank 224—225, Kereskedelmi iparbank 200, Mercour 265, Belvárosi takarékpénztár 338, Budapesti takarékpénztár 427, Központi takarékpénztár 1670, Szászvári 352—376, Drasche 935—950, Altalanos közszén 960—680, Salgószén 720—728, Urikányvölgy 355—360, Ganz 3275—3375, Budapesti villamossági 510, Magyar cukor 2820—2850, Auer 700, Konvertált sorsjegyek 161, Hazi sorsjegyek 104.50—105.50, Phöbus 205—210, Izzófény 330.

Utótőzsde: Osztrák hitel 609, Magyar hitel 790, Leszámitolóbank 516, Jelzálogbank 417, Rimamurányi 717, Államvasut 682, Városi villamos 372, Közúti vasut 649, Magyar bank 545.

Bécsi gabonatőzsde.

Bécs, október 16. (Saját tudósítónktól.) Tekintettel az olasz-török békekötésre és a külföldi árjegyzések hatása alatt a gabonatőzsde irányzata hágyadt volt, a forgalom csekély, de zab vesztett 10 fillért, egyébként az árak változatlanok.

Jegyzetelt buza: új tiszavidéki 12.05—12.55, lánati 11.70—12.15, bácskai 11.65—12.05, mosoni és győri 11.05—11.45, felsőmagyarországi és csepeli 11.10—11.25, déli vasuti 11—11.50, marchfeldi 10.45—11.10.
Rozs: Felsőmagyarországi 10.15—10.40, csepeli 10.10—10.30, pestmegyei 10.45—10.60, déli vasuti 10.10—10.30, különféle magyarországi 10.05—10.35, marchfeldi 10.10—10.40.

Árpa: Morvaországi 10.15—10.40, marchfeldi 9.25—10. bécsvidéki 9.30—10.15, felsőmagyarországi 9.80—10.60, csepeli 8.80—9.50, mosoni és győri 8.70—9.75, déli vasuti 9—10.50, északmagyarországi 9.25—10.20, maláta 9.25—9.50, takarmány 8.30—8.50.

Magyar tengeri: 10.40—10.70, Cinghanda 11.60—11.90 K.

Magyar zab: új válogatott 10.70—10.90, elsőrendű 10.55—11.80, közepes 11—11.70, selejtes 10.80—11.10, eszék, morvaországi és új alsóausztriai 10.50—10.80, galicziai 10.55—10.75.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, október 16. A békekötés híre és az a reménykedés, hogy a Balkán-háború lokalizálva marad, teljes hangulatváltozást idézett elő. Rohamos fedezeti és véleményváltások hatása alatt az egész vonalon általános hausse jelentkezett, főleg vasértékek és ama vállalatok részvényei amelyek hadiszerek gyártásával foglalkoznak, erősen favorizálva voltak. Hitelrészvény 5, Államvasut 13, Alpesi 24, Skoda 25 és Rimamurányi 28 koronával javult. Tekintet nélkül arra a konstantinápolyi jelentésre, hogy a kormány nem fog válaszolni a Balkán-államok jegyzékére és a szófiai török követ utlevelét kérte, a déli tőzsdén szilárd volt az irányzat; később könnyebb gyengülés mutatkozott. A zárlat tartózkodó volt és gyengőbb irányzatot követelt budapesti és triestzi eladásokra. Járadékok szilárdak, ellenben devizák gyengültek.

10 óra 30 perczkor kötetelt: Osztrák hitel 642, Magyar hitel 794, Államvasut 687, Déli vasut 111, Alpesi 956, Rimamurányi 723, Skoda 743, Török sorsjegy 218, 3 százalékos déli vasuti elsőbbség 248.

1 óra 30 perczkor maradt: Osztrák hitel 611.50, Magyar hitel 794, Anglóbank 315, Laenderbank 489, Bankverein 507, Unióbank 581, Államv. 683.50, Déli-

vasut 108.50, Dunagőzhajózási 1135, Alpesi bánya 956, Prágai vasut 3500, Rimamurányi 710, Török sorsjegy 216, Márka 118, Skoda 742.

Utótőzsde: Osztrák hitel 608.50, Magyar hitel 790, Anglo 319.50, Bankverein 505, Union 582, Laenderbank 488, Államvasut 681, Déli vasut 108, Skoda 741, Dohányrészvény 291, Rimamurányi 721, Alpesi 953, Májusi járadék 84, Magyar koronajáradék 83.60, Török sorsjegy 213, Márka 117.92—95 gyenge.

Bécs, október 16. (Magyar értékek zárlata), 4 százalékos arany-járadék 103.95 Tiszal és szegedi kölcsön sorsjegy 281.— Magyar hitelbank részvény 789.50 Magyar leszámitoló és váltó részvény —.— Rimamurányi 717.25, Magyar cukoripar —.— Adria hajózási részvénytársaság —.— Magyar koronajáradék 83.60, 4 százalékos magyar földtelerm. kötvény —.— Magy. nyeres.-kölcs. sorsjegy —.— Kassa-Oderbergi Vasutársz. —.— Magyar jelzálogbank —.— Magy. kereskedelmi bank —.—

Bécs, október 16. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papír-járadék 84.—, 4 százalékos osztrák arany járadék 108.20 1860-as sorsjegy —.— Osztrák hitel sorsjegy 606.—, Angol osztrák bankrészvény 319.—, Bécsi Bankverein 504.50 Osztrák-magyar bank 2042, Déli vasut 107.75 Dunagőzhajózási r.-t. 1114.—, Dohány részv. 280.— Cs. k. arany (vert) 11.46, Német bankv. 117.95, Osztr. Lloyd 508.— 4.2 száz. ezüst jár. 84.— 86.35 Osztr. koronajáradék 83.55, 1864-es sorsj. —.— Osztrák hitelintézet részvény 607.— Union-Bank 376.25 Osztrák Ländlerbank 483.25 Osztrák-magyar államvasut 676.50 Elbavölgyi vasut —.— Alpesi részvény 951.— 20 frankos 19.24, Londoni váltóár 24.17 Lipótkohó 799.30 Török sorsjegy 212.25

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 16. (Értéktőzsde.) Miatán az olasz-török béke és Kiderlen-Waechter államtitkárnak a nagyhatalmak egyöntetűségére vonatkozó jelentéseinek hatása alatt hajlandók voltak a politikai helyzetet a balkáni benyodalom ellenre optimistikusan megítélni, a mai tőzsde elején viharos beszmozgalmat állott be, aminél Hansa 15 százalékos nyert. Egyébként is tetemes emelkedések voltak, melyek a bányapiacozon harpenieknél 5 százalékos, phönixnél 6 százalékos tettek ki és a többi értékekben 1 és 5 százalék között ingadoztak. Járadékok közül török sorsjegyek 4% márkával emelkedtek. A további realizációs törekvések érvényesültek, melyek az üzleti tevékenységet kissé csökkentették és némileg gyengítő hatást is gyakoroltak, amit még a bécsi tőzsde elbágyadása még inkább fokozott. A készpénzforgalomban a legtöbb járadék tetemesen emelkedett, ipari részvények 34 százalékosig terjedő emelkedést értek el. Napi pénz 3 százalékos, magánkamattal 4% százalékos.

Berlin, október 16. Zárlat. (Saját tudósítónktól.) Zárlatkor jegyeztetik: 42 százalékos papírjáradék —.—, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 91.70 osztr. hitelrészvény 190.60 Déli vasut 19.60 orosz bankjegyek 216.35, 4 százalékos új orosz kölcsön 92.10, Discontó Commandit 184.—, Dinamitruszt 177.—, Harpeni 192.75 Unifikált török járadék 81.75, 4.2 százalékos ezüst jár. 84.10, 4 százalékos magyar aranyjáradék 87.40, Magyar koronajáradék 83.60 Osztrák-magyar államvasut 145.60 Bécsi váltóár 847.50 Olasz járadék —.—, Alt. villamos sági Edison 259.30 Gelsenkirchoni 194.70, Laurakohó 169.80

Frankfurt, október 16. Zárlat. 4.2% papírjáradék —.—, 4 száz.-os osztr. ar.-jár. 92.0 Magy. ar.-jár. 87.— Osztr. hitelint. részv. 193.— Osztrák-magyar államvasut 147.— Északnyugati vasut —.—, Bustiehl radi vasut —.—, Londoni váltóár 204.67, Bécsi Bankverein 127.50 Villamos részvény —.—, 3 százalékos magyar aranykölcsön 71.—, 4.2 százalékos ezüstjáradék 87.60, Osztrák koronajáradék 84.20, Magyar koronajáradék 83.50 Osztrák-magyar bank —.—, Déli vasut részvény 19.62 Elbavölgyi vasut —.—, Bécsi váltóár 847.25, Párisi váltóár 811.50, Union bankrészv. —.—

Hamburg, október 16. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst-járadék 88.—, 1860. sorsjegy —.—, Déli vasut 19.75 4 százalékos aranyjáradék 91.50, Osztrák hitelrészvény 191.50, Osztrák-magyar államvasut —.—, Olasz járadék 96.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék —.—

London, október 16. Angol consol 73/4.

Páris, október 16. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 89.65 Osztr. aranyjáradék 92.75, Magyar arany járadék 90.10, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 477.— 3/4 százalékos Olasz járadék 96.40 Déli vasuti elsőbbségi kötv. 266.—, 5 százalékos marokkói járadék 513.— 4 százalékos 1890. román kölcs. —.— 4 százalékos amort. román jár. —.—, 5 százalékos orosz járadék 104.80, 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 98.75, 4 százalékos spanvol jár. 91.40 4 százalékos unifikált török jár. 81.90 Török sorsjegy 186.50 Török dohányrészvény 322.— Osztrák földhitelintézet —.— Osztrák Ländlerbank —.— Magyarjelzálog bank 456.— Banque de Paris 1670, Banque Ottomane 648.—, Osztrák-magyar államvasut 732, Déli vasut 113.— Meridionalvasut 597.— Hartman gépgyár 792.— Rio Tinto 19.29, Suererie d'Égypte 72.—, Tula 11.7, Urikányi közszén —.— Chartered 33.50 De Beers 525.— East Rand 71.20, Jagersfontein 161.—, Trans. Land Compan 37.— Váltó Amsterdamra (rövid) 209.—, Váltó német piacokra (rövid) 123.12, Váltó Bécsre (rövid) 104.57 Váltó Belgiumra (rövid) 9/16 Olasz arany váltó (rövid) 1 Váltó Svájcra (rövid) 5/16 Csekk Londonra 252.95 Magánkamattal 3/4.

**BELATINYI
PEZSGÓ**

Üzleti tudósítások.

Buzakorpa.

Finom korpa azonnali szállításra	12.30—12.50
1912. szept.	12.30—12.50
október—december	12.30—12.50
Durva korpa azonnali szállításra	12.70—12.90
1912. szept.	12.70—12.90
október—december	12.70—12.90

Zsúradékok.

Dísznövsír budapesti	192.—193.—
vidéki	—
Szalonna.	—
Városi 3 drbos	171.—172.—
4	166.—167.—

Közlányi sertésvásár.

Október 16. Magyar elsőrendű; Fialat nehéz (pársonkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 160—162 fillér. Fialat közép (pársonkint 251—320 klg.-ig terjedő súlyban) 160—165 fillér. Közép (pársonkint 240—280 klg.) 174—176 fillér. Sertéslétszám: 1912. évi okt. 14. napján volt készlet 31032 drb. — 1912. október 15-én felhajtott 391 drb. — 1912. október 15-én elszállított 247 drb. — 1912. október 16. napjára marad készletben 31176 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: kellemes.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüsttárgyakat, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.

(Főpostával szemben)

ÁLARCZ ALATT
— FRANCZIA REGÉNY. —

— Oh! igen — szölt önmagához — ha csak inni tudnék! De ki vinné el a levelet? Senkit sem ismerek itt.

Kinézett az egyetlen ablakon, mely az udvarra nyílt. Szemközt sötét falakat és néhány szelelőlyukat látott.

Ah! ha csak legalább az ablak az utcára nyílnék. Talán egy oda vetett sor irás, melyet kihajítana és egy elmenő elolvassná, segínyt hozna neki. De most már mivel írjon? Egyetlen segélyferrását is elvitték. Ha az éltes nő eltávozott, az ajtót kívülről mindig gondosan bezárta.

Rablója néhány napig nem mutatkozott. A fiatal leány élete sirszerű lett, de a sirt is jobban szerette, mint ezen aljas embert. Mindamellet ez elég tartózkodóan viselte magát iránta. Kétségkívül tervei voltak.

Libussának sikerült végre egy darab szén segélyével egy darab papírra, melyet szobájában feledtek, néhány sort írni. E piezi papírra a következő sorokat írta:

„Libussa, kit itt a harmadik emeleten egy szobába zártak, szabadulásért esd. Nem tudja, hogy miféle városnegyedbe vitték. Egy vörös szakállas férfiú vezette ide. Csak annyit tud, hogy a kocsi a Rivoli-utczán ment végig; azután egy utcába tért, melyben nem hallatszott a kerekék lárma, azután a kocsi befordult egy másik utcába, ahol megállt.“

Libussa kebléből egy levélborítékot vett ki, melyben virágot őrzött, mely Hector ajánléka volt, e borítékra czim gyanánt reá írta:

Lockeren Hector urnak
Montmorency nyaraló.

Ezután e jegyzetet tevő hozzá:

„Az, aki e levelet megtalálja, kéretik, hogy kézbesítse ezt minél előbb.“

VIZÁLLÁS.

okt. 15. okt. 16.		okt. 15. okt. 16.	
m é t e r		m é t e r	
inn	Schärding 1.82 1.28	Tisza	M.-Szilcset 0.52 0.55
Duna	Passau 2.40 2.55		Tekeháza 0.55 0.52
	Linz 0.82 0.86		V.-Namény 1.46 1.32
	Bécs 0.26 0.34		Tokaj 2.56 2.30
	Pozsony 1.68 1.85		Tiszafüred 3.40 0.—
	Komárom 3.84 2.74		Szolnok 4.90 4.50
	Budapest 2.42 2.80		Csongrád 5.60 5.34
	Paks 2.05 1.90		Szeged 6.40 6.18
	Mohács 3.44 3.20		T.-Beosa 5.28 5.14
	Gombos 0.— 0.—		Titel 5.14 0.—
	Ujvilék 4.40 4.32	Óndova	Hoór 1.15 1.20
	Pancsova 4.71 4.69	Tapoly	Bartfa 0.40 0.52
	Órszava 4.29 4.28	Bodrog	Ladmoéza 1.51 1.37
Morva	Morvafala 1.44 1.40	Sajó	Zsolca 1.32 1.37
Vág	Zsolna 0.69 0.38	Hornád	H.-Németi 0.18 0.17
	Trencsén 0.85 0.36	Berettyó	Margitta 0.— 0.—
	Szered 0.77 0.75		B.-Ujfalu 0.01 0.02
Rába	Szt.-Gottárd 0.20 0.18	Körös	Csucsá 0.42 0.40
	Sárvár 0.18 0.18		N.-Yarad 0.12 0.18
	Győr 2.62 2.52		Belényes 0.40 0.40
Dráva	Várad 1.92 1.88		Tenke 0.02 0.09
	Zákány 3.29 0.20		Gurabonó 0.65 0.—
	Bárcs 1.15 1.08		Borosjenő 0.10 0.14
	Eszék 0.— 2.54		Békés 2.45 2.13
Mura	M.-Szerdah. 1.14 0.40	Maros	Gyoma 1.10 0.98
Száva	Zágráb 4.78 4.23		Gy.-Fehérvár 1.90 0.—
	Szizsek 4.78 4.23		Branyicska 0.97 0.—
	Mitrovicza 4.40 4.36		Soborsin 0.97 0.—
Szamos	Deés 0.21 0.39		Arad 2.88 2.52
	Szatmár 0.— 1.01		Makó 0.85 0.80
Kraszna	N.-Majtény 0.85 0.88	Temes	K.-Kostély 1.20 1.30
Latorcza	Munkács 0.18 0.14	Béga	Kiszető 0.54 0.54
Laborez	Homonna 0.10 0.25		Temesvár 0.70 0.68
Ung	Perecseny 0.— 0.—		Becskerék 1.16 1.03

Kivonat a hivatalos lapból.

— Október 16. —

Kinevezések. A kereskedelemügyi miniszter Ragobete Demeter kisegítő napibéres szolgát az aldunai m. kir. hajózási hatósághoz hivatalosul; a debreczeni ítéltábla elnöke Bagdi János debreczeni járásbírósi díjtalan joggyakorlatot segélydíjas joggyakorlatokká nevezte ki.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter áthelyezte Peniczky Jolán rutikai állami polgári leányiskolai r. tanítónőt jelenlegi minőségében a zalaegerszegi állami polgári leányiskolához.

Névmagyarosítás. A belügyminiszter Kohn Henrik debreczeni lakos, valamint Eteleka, Bertalan, József és Hona nevű kiskorú gyermekei családi nevének Korányira kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. A rimaszombati pénzügyigazgatóságnál pénzügyi számtisztai állásra, a szászrégeni járásbírósnál jegyzői állásra 2 hét; a gölczibányai bányabiztoságnál segédtisztai állásra november 23-ig; a segesvári járásbírósnál irnoki állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban tegnap változóan felhős idő uralkodott és szórványosan jelentéktelen lecsapódások is fordultak elő. A hőmérséklet ma reggelre kevésse emelkedett: a maximum 20 C. fok volt Fiumében, a minimum pedig —2 C. fok Tatrafüreden.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és keleten elvételű csapadék várható.

(Sürgönyprognózis: Hűvös, keleten elvételű csapadék.)

Állomás	Légnyomás mm. 700 +	Hőmérséklet Celsius szerint	Szélirány és ereje	Felhőzet	Csapadék mm.		Hőmér- séklet		
					max.	min.	max.	min.	
A.-Szlátina	66.3	5.8	NE	2	3	6	9	3	4
Üngvár	66.0	6.4	N	1	4	3	10	4	1
Késmárk	67.3	2.8	S	1	3	12	9	1	0
Losonc	65.5	4.6	SW	1	3	—	17	1	0
Ógyalla	69.6	1.0	SE	1	4	—	12	2	2
Budapest	68.1	6.2	—	—	—	—	15	1	5
Héreny	68.4	6.5	—	—	—	—	15	2	8
Keszthely	69.4	7.6	—	—	—	—	16	2	8
Pécs	68.4	2.8	—	—	—	—	14	1	1
Zágráb	70.4	9.0	ESE	0	2	—	16	1	0
Fiume	66.3	11.3	N	3	4	—	20	0	0
Szeged	66.5	5.6	—	1	3	—	12	1	1
Temesvár	68.0	5.8	—	1	3	—	14	2	2
Nagyvárad	67.1	7.0	—	4	4	—	15	2	1
Kolozsvár	68.7	5.5	—	3	1	—	12	1	1
Nagyszében	65.3	7.0	N	1	3	—	12	3	1
Szatmár	—	7.4	SW	0	1	—	11	1	4
Eger	—	3.0	—	1	1	—	12	4	1
Arvavárja	—	4.2	—	3	—	—	7	1	1
Selmeczbánya	—	3.6	—	3	—	—	11	2	2
Komárom	—	2.2	N	1	3	—	—	5	5
Magyar-Óvár	—	4.0	NW	1	3	—	14	3	1
Sopron	—	5.9	—	—	—	—	15	1	0
Eszék	—	12.6	—	—	—	—	20	0	0
Görkyvenő	—	1.4	—	0	2	—	18	4	4
Debrecen	—	5.2	—	2	2	—	13	4	0
Keoskemét	—	5.0	W	1	4	—	14	0	0
Orosháza	—	5.6	N	0	3	—	13	0	0
Arad	—	0.0	—	0	0	—	—	—	—
Zombolya	—	5.8	N	1	0	2	15	1	1
Verecz	—	7.6	—	4	—	—	15	1	1
Orsova	—	10.9	N	1	4	—	17	1	1

„EGYETÉRTÉS“

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

menne a tetőről, még egyszer megtekinté a levelet. Azon gondolatra jött, hogy felbontja; de nem merte tenni.

Az utcásarkon állt ugyan egy hordár, de ez ember arca nem tetszett neki. Hamar tisztában volt.

— Magam viszem el a levelet, — szölt önmagához. — tizenkét és két óra közt, a reggelire fentartott idő alatt.

Ezzel Auteuil felé vette útját.

Az út hosszú volt, kimerülve ért oda. Hogy szerencsétlensége teljes legyen, a gróf nem volt hon. Ott hagyja-e a levelet? Sokáig habozott, de végre azt gondolta, hogy többé ugy sem jöhet ide vissza. A eselések kérdéseire azt felelte, hogy megbízását egyedül a gróffal tudathatja. Végre bevallotta, hogy egy levele van.

— Nagyon sürgös! — tevő hozzá.

— Adja ide, — mondták a eselések.

Beleunva a dologba, kivette a levelet és átadta a eseléseknek.

— Az ön levele nagyon tiszta, — szölt a szolgáló a kampó által elszakított boríték látára, melyen a kormos ujjak nyomot hagytak.

— Önök át fogják adni a gróf urnak, nemde? — kérde a suhanec, ki a eselések ravasz arc kifejezését látva, már sajnálni kezdé, hogy átadta iratát.

— Igen, át fogjuk adni azt lehetne hinni, hogy ez valami követségi levél.

— Ez nagyon fontos levél — tevő hozzá a kéményseprő.

— De ki kézbesítette önnek e levelet?

— Ugy adták át, hogy vigyem el minél előbb; ismétlem: nagyon sürgös..

Többet nem akart mondani. Csak midőn biztosították, hogy megbízásának eleget fognak tenni, kért egy darab kenyeret. Éhes volt. Bevezették és megvendégelték. Elmenve, utolsó szava is ez volt:

— Ne felejtsek el átadni a levelet.

(Folyt. köv.)

SZINHÁZAK.

Csütörtök, 1912. október 17-én.

NÉPOPERA.

Először:
Carmen.
Opera 4 felvonásban. Szövegét írta Meilhac és Halévy. Fordította: Pásztor Árpád. Zenéjét szerzezte: Georges Bizet.

Személyek:
Don José Pogány
Escamillo Pajor
Dancario Pázmán
Remendado Németh
Zaniga Bihar
Micales Róna
Lilas Pastia Hevesi M.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

KÖVESSY SZINPAD.

Szent házasság.
Ezt követi:
Rabszolgaladás.
Végül:
Sátán.
Kezdeté 8 órakor.

TRÁNIA SZINHÁZ.

Az Olimpiász
Kezdeté 1/2 8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Király és királyleány
Dalmű 3 felvonásban. Szövegét írta Rcsner B. Fordította Várady Sándor. Zenéjét szerzezte Humperdinck Engelbert.

Személyek:
A királyi Sötélybűd
A pártolány Sander E.
A hédodos Szomero
A boszorkány N. Valent
A favagó Hegedűs
A sarrűkötő Déri
A lányva Palásti I.
A koronamáros Ney
A kisasszony Amirus E.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

VIGSZINHÁZ.

Piktorok.
Vigjáték 3 felvonásban. Írták: Rivoire és Miraude.

Személyek:
Maclair piktor G.ith
Noenil Haraszthy
Madeleine G.-Kertész
Házmesterő Rónaszékyné
Fanny Csáky I.
Fradox Tanay
Ruffat Stella Gy.
Chiméne Szerényi
Chapan Tapoczai
Paupion Tihanyi
Lerand D. tr. I.

Kezdeté 1/2 8 órakor.

ROYAL-ORFÉUM

Telefon 118-22 VII., Erzsébet-körút 31. sz. Telefon 110-22

Ma, csütörtökön, október 17-én két előadás.
Délután 3/4 órakor mérsékelt helyáru családi előadás
NICK WINTER és az összes attrakciók felleptével.
Este 8 órakor a felülmúlhatatlan októberi műsor.

NICK WINTER
a világhírű mozi színész és társulatának vendégszereplése a
NICK WINTER APACSKÉZEN
olmú szentációk kinema-szkeoosben.

Ramsenit

Dr. Acher Leo nagyszerű operettje. — Alice Carver & Co., The 3 Renards, H. Blank, Mile Hirondele, Balzar.
Az előkelő idegen párisi darab stb. legelsőrendű attrakció.
Jegyek elővételi díj nélkül válthatók a Royal Orféum jegypénztáránál és a városi jegyárutó helyeken. Előadás után Royal-Cabaret
Minden csütörtök, ünnep- és vasárnap d. n. 3/4 mérsékelt helyáru családi előadás: Nick Winter és az összes attrakciók felleptével.

Weinberger és Fodor

az összes sportcikkék áruháza.

FOOTBALL

cikkékben az ország legnagyobb raktára.
IV., Marischbazar 4.
Telefon 113-59.

Minden sportágról külön árjegyzék ingyen.

DARANYI LEGUJABB MODELLO Számoló

ÉS LATHATO IRASU

összeadó gépei

nem szorulnak reklámra.
Díjmentes bemutatás az ország bármely helyén.
Telefon 139-54.
DARANYI MIKSA
Első Magyar Számoló- és Összeadó gépek Kereskedelmi Vállalat, a Szállítmányozási és Iparbank részvénnytársaság árusztálya
Budapest, VI., Váci-körút 37.

Neumann M. férfi-, fiu- és leányka-ruhatelep

császári és királyi udvari és kamarai szállító

Budapest, IV., Múzeum-körút 3.

Fiókok: Arad, Belgrád, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Linz, Miskolcz, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

BUNDAK készen és mérték szerint.

KABÁTOK készen és mérték szerint.

Utazó-Városi-és Gazdasági

Téli és Átmeneti

Múzeum-körút 3.

Fiú-és leányka-ruhák készen és mérték szerint.

ÖLTÖNYÖK készen és mérték szerint.

Kérjen árjegyzéket.

Ön már tudja? hogy minden árban kaphatja a legjobb és legolcsóbb amerikai cipőket.
Szétküldés az ország minden részébe. Még nem felelt ki csizmeket. 20 K-án felül bérmentve. — Kérjen ingyen árjegyzéket. Szóbeli és pontkiszolgálás. Kivonat az árjegyzékből:

Elegáns férfi-cipők
box- és chevro-bőrű, utolsó dírtán, dugós, fűzős 10, gombos 1 K és feljebb.

Amerikai és angol cipők, cizmek
kiszáraztatlan 14, 16, 18, 20 és felj.

Gyönyörű női-cipők
box- és chevro-bőrű, dugós 8, fűzős 9.50, gombos 11 és felj.

Silkés amerikai és angol cipők, fűzős és gombos 13, 15, 18, 20 és feljebb. 12922

Hygienikus gyermek-cipők minden árban.

Mérték után készíthető legfinomabb kivitelben.

„Uj módszer!” Orthopéd-cipők fájós lábra lábrajz után készíthetők.
Pongrácz S. Sándor Budapest, VII., Szondi-u. 23a. nyugodt pályaudvar közelében.

BUTOR készpénzért és részletre
Nem kell banknál törleszteni és semmiféle kamat nem számítatik. Háló, ebéd, uri és szalonberendezések, óriási vászások, egyszerű és modern kivitelben.

FUCHS BODOG butornagykereskedő
Budapest VII. Erzsébet-körút 32. Árjegyzék ingyen.

Szt. Lukácsfürdő nagyvendéglője
Budán FREY GYULA vendéglős, a parlamenti Arkád-vendéglő bérletje személyes vezetése alatt.

Elsőrangú vendéglő és kávéház.
Háromszor naponta hangverseny
SILVING BERTHOLD
karmester vezetése alatt
a Budapesti Filharmonikusok Társasága

Hirdetések felvételnek e lap kiadóhivatalában.

SZÍNHÁZAK.

Csütörtök, 1912. október 17-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Az ember tragédiája.

Dramai költemény 6 szakaszban. Írta: Madach Imre. Színpadalkalmazta: Paulay Ede. Zenéjét szerző: Erkel Gyula. A „Marsallaiso” átiratát szerezte: Szabados Károly.

Személyek:

Adam, mint Pharaon: Bakó
Eva, m. rabsz. neje: Paulay E.
Lucifer: Jyenes
Rabszolga: Rajnai
Péter Apostol: Pethes I.
Hélens: W. Molnár
Robespierre: Szóke L.
Saint-Just: Rajnai G.
Tudos: Gal
Agasztján: Sugár

Kezdete 1/8 órákor.

BUDAPESTI SZÍNHÁZ

A piros bugyellár.

Eredeti nopszínű dalokkal és táncokkal három felvonásban. Írta: Csopregy Ferenc. Zenéjét szerzők: Erkel Ferenc és Szentirmay Elemér.

Kezdete 1/8 órákor.

KIRÁLY SZÍNHÁZ.

Eva.

Operett 3 felvonásban. Írták: Willner és Bodansky. Fordította: Gábor Andor. Zenéjét szerzők: Lehár Ferenc.

Személyek:

Elisabeth: Király
Dagobert: Rajnai
Pápa: Medgyaszay
Lerousse: Németh
Eva: Fedák S.
Mabieu: Ody
Yousin: Simai
Franz: Latabár
Jack: Hajnal
Freddy: Nádor
Teddy: Oriold
Gezsi: Jakabffy
Gustáv: Földváry
Ely: Somló I.

Kezdete 1/8 órákor.

Kartellen kívül!

T. a.
Van szerencsém szíves tudomására adni, hogy VIII., Karpfenstein-utca 31-33. sz. alatt a mai kor igényeinek megfelelő

sörnagykereskedést

nyitottam.
Miert is azon kellemes helyzetben vagyok, hogy úgy ár tekintetében, mint sörminőségben bármely más céggel a versenyt felvehetem, kérem nagybecsű megrendelésével engem új vállalatomban támogatni, melynek pontos és lelkiismeretes kiszolgálásáról előre is biztosíthatom.

Maradok kiváló tisztelettel
SZIMANDL JÓZSEF
vendéglős és sörnagykereskedő.

ROYAL-ORFEUM

Ma, csütörtökön, október 17-én, délután 3 órákor mérsékelt helyi család előadás.

Nick Winter

és az összes pompás attrakciók fellépésével. Mérsékelt árú jegyek válthatók a ROYAL-ORFEUM jegypénztárában és az összes jegyárú helyeken.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 9 órákor.

„Im Hutfutter“ és „A menyasszony leánya“

továbbá: **FOLIES CAPRICE MUZEUMA**
előadja R. Türk Berta, és **A MOZIBAN,**
előadja: Szóke Szakál.

Jegyek elővételben: a Folies Caprice nappali pénztárában d. e. 9-11-ig és d. u. 5-6-ig. Hirsch Andrassy-ut 19. Sopronyi Rákóczi-ut 1. és Az Est kiadóban. — 12 óra után az 1. s. emeleti „Casino de Parisban a világ legelső ének- és táncszámainak fellépése.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A napraforgós hölgy.

Veneziai álom 3 képből. Írta: Vojnovich Ivó.

Személyek:

Vitalo Malipiero: Csontos
Alvise Candiano: Vácó
Gelinkow: Tátral
Kraszemski: Sebestyén
Jekaterinszky gróf: Pártos
Van der Noot báró: Gere
Lord Abeed: Csiszér
Von der Taube: Koós
Fiatal bluzos orosz: Denich

Kezdete 1/8 órákor.

ROYAL-ORFEUM

Ma este 8 órákor legelsőrangú színházi- és variété-előadás.

A felülmúlhatatlan októberi műsor. — **NICK WINTER** a világhírű mozi-színész és társulatának rövid vendégszereplése a „Nick Winter apacskezen” című kinema-szkeccsben. Ramsenit. Operett 1 felvonásban. Írta: Boda. Zenéjét szerző: Dr. Ascher Leó. Játsszák: Szalontay Ferike, Mezei Ilonka, Neményi Blanka, Viola Giza, Barsányi Mária, Heltai, Virágh, Dezsöffy és a 36 tagú ének- és tánckar. **Alice Carver & Co.** amerikai sportjelenet. **The 3 Renards,** a levegő királyai. **Mlle Hiron-delle,** gommeuse française. **H. Blank,** beszélő bábuival. **Balzar,** modern zsonglör. **Az előkelő idegen** párisi darab. **K. Solti Hermin, Szász I., Virágh Jenő** teljesen új szülőszámokkal és a többi pompás attrakció.

Jegyek elővételben díj nélkül válthatók a Royal-Orfeum jegypénztárában és a városi jegyárúsi helyeken. **Előadás után Royal-Cabaret.**

Csütörtökön október 17-én délután 3 órákor mérsékelt helyi előadás Nick Winter és az összes attrakciók fellépésével.

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDHAUFER-féle színpad. A Magyarországi Állami Színházak és Társulatok Szövetsége.

ELLEN TELS

TÁNC-IDYLLEK.
ERNESTO BELLINI
A TELEPATHIKUS FENOMÉN.

TOQUÉ A CSUDAPUDLI
Bemutatja Mr. LOYAL
További 20 attrakció.

CHARLES CIRKUSZ

BUDAPEST :: TATTERSALL

Ma, csütörtökön, október 17-én: délután 3 órákor

fényes családi előadás. Este 8 órákor Nagy sport estély előadás. Uj szenzációkkal.

Az állatidomítás csodái! Uj bravurok! Uj attrakciók!

Jaeger-féle
EREDETI ALSÓRUNA
a legújabb és a legjobban bevált. Egyedül gyárosok: **W. BEMBER SÖHNE, Bregenz.**
Kapható: minden jobb rövid-árú- és fehérneműüzletben.
Büdi rakás magában: **NIEN, I., Rohlmann Nr. 8.** Képes árjegyzék ingyen.

A gyári jegyre és aláírásra ügyelni tessék!
W. BEMBER SÖHNE. Aláírás: Prof. Dr. G. Jäger.

ALKALMI SZÖNYEGER BUTOROK CSILLÁROK

szalon- és bürger-mitnák, teljes lakberendezések legelőssébban kaphatók az

Alkalmi Butoráruházban

VIII. ker., Baross-utca 9. szám, (az egész házban.)

Iskola hegedűk hangfokozó gerendáival

Ívortáblól K 10
Hatos ívortáblós: szép kivitelben K 12
Gyakorló hegedűk gyönyörűen dolgozva K 15
Továbbképző hegedűk utolérhetetlen hanggal K 20

Ingyen kap bármely hegedűhöz 1 tokot, 1 vonót és tartalék alkatrészeket kizárólag a

HANGSZER-OTTHONBAN

FEKETE MIHÁLY-nál
Budapest, VIII., József-körút 9/E.

AMERICAN SHOE COMPANY LIMITED

Amerikai cipő r.t.
Kizárólagos

amerikai cipő-különlegességeink

az eddigi áron

kaphatók:

BUDAPEST,
IV., Kigyó-tér 1. (Királyt bérpalota.)
V., Dorottya-utca 6.
VII., Erzsébet-körút 42.

DEBRECZEN, Piac-utca 44. sz.
ZÁGREB, Ilica 22.

Kérje képes árjegyzékünket.
(Postai megrendelések: IV., Kigyó-tér 1. alá Intézőndök. 12470)

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.
Kezdete 1/9 órákor. 11 órákor: Ujdonság!

Oszkár kisasszony

9 órákor:
Zavaros rokonság.

Gilger és Taussig bohózatai Steinhart átdolgozásában. Továbbá Steinhart slager kupléi és romok külföldi számok. Vasárnap délután fél 4 órákor délutáni előadás mérsékelt helyekkel.

Részletfizetésre is!
Látható írásu
UJLAKI írógépek
Arjegyék kívánatra. Arjegyék kívánatra.
UJLAKI írógéptelep
Bpest, VII., Erzsébet-körút 28.
Telefon 122-60. Telefon 122-60.

"Altvater"
Gessler
Budapest

SPECIALISTA
Dr. KAJDACSY

Gyógyít biztos sikerrel kórházakban szerzett tapasztalatok alapján: vér-, bő-, idegbaj és gyengeségi állapotot és mindentéle női bajokat

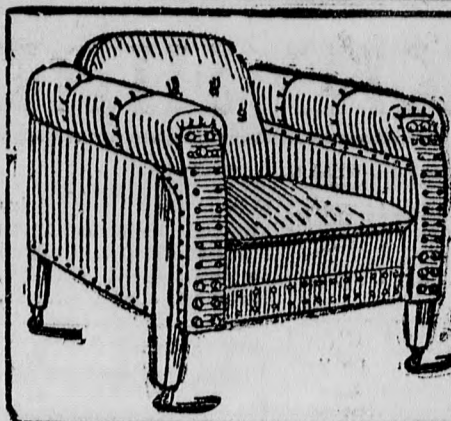
Budapest, VIII., József-körút 2.
Rendel: 10-4-ig. Este: 7-8-ig.

"EHRlich 606" alkalmaztatik.

Levél útján is biztos gyógyulást találnak azok, kik személyesen meg nem jelenhetnek, vagy távol a fővárostól laknak. Gyógyszerek utasítással kívánatra küldetnek.

OLÁH GÁBOR:
KORUNK HÖSE

Verses regény.
Ara 3 korona.
Kiadja a
FRANKLIN-TÁRSULAT.
Kapható: **Lampel R.**
könyvkereskedésében
(Wodianer F. és fia r.t.)
Budapest, VI., Andrássy-út 21.
és minden könyvkereskedésben.

Bőrbutoripar!

Kendi Antal,
Bpest, IV., Semmelweis-u. 7.

Bőrbutorszaküzlet, mely minőség, formai kivitel és árak tekintetében különös előnyt nyújt. Angol bőrbutorok, ebédli székek, foteuilok, férfiszobák és irodahelyiségek butorozása!
Bőrbutor bevásárlása bizalmi dolog!

Modern tőkeértékesítés.

Magánosan álló egyének, gyermektelen házaspárok és olyanok részére, kiknek szükséglettel túlhaladják vagyonuk kamatait, kiknek inkább áll érdekükben, hogy maguknak minden veszteség nélkül előtérüljen nagyobb évi jövedelmet biztosítsanak, mint az, hogy tőkéjüket örökösök részére megőrizzék, legalkalmasabb egy **életjáradék** megszerzése. Például egy 65 éves egyén 10.000 K betét után a takarékpénztártól **kamatokban 3,5% = 350 K-t** kap évente, ellenben **életjáradék fejében 10,63% = 1068 K-t** kap évente, tehát több, mint háromszoros **jövedelmet** szerez magának, ha a szerződést

"AZ ANKER"

élet- és járadék-biztosító társaságnál
Budapest, VI., Deák-tér, "Anker-palota"
kötli meg.

Állomány 1910. végén
Összes vagyon — 195.116.550.02 korona.
Biztosítási állomány 80.008 Kötvény
596.142.373.27 korona biztosítási tőke
1.701.779.11 évjáradék

AZ ÉN UJSÁGOM

előfizetési ára:
Negyedévre 2.50, félévre 5.—, egész évre 10.— kor.
Szigler és Wolfner, Andrássy-út 10. szám.

Sajnos, de való,

hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, akinek vére és testi nedvei meg vannak fertőzve és aki fiatalon könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotban csak egy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes, nagy tapasztalatu specialista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a nem életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni, akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezése is.

Ilyen magas tiszti hivatású dr. Palócz v. kórházi orvos, egészségt. tanár országos híri intézete (Budapest, IV., Múzeum-körút 13.), ahol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sobeket, huyesó-, hólyag-, ideg- és hátgerinczbajokat, az önfertőzés és szifilis utóbajait, mazómlést, elgyengült férfitöröt (impotentiát), kezdődő elmezavart, aranyeret, sörveket, vérhajokat, bőrbetegségeket és a női nem szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelekre kimerítő felvilágosítást afelől, hogy otthon mi módon gyógyítható ki gyökeresen a bajából (a levélben csak válaszbélyegyet kell mellékelni). A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta d. e. 10-12-ig d. n. 3-5 óráig, (vasárnap déli 12-ig.) **EHRlich 606** kurát is végeznek. Cím: **Dr. Palócz**, speciálalista-orvos, Budapest, IV. kerület, Múzeum-körút 13.

EVŐESZKÖZÖK
EZÜSTBŐL ÉS ALPACCA EZÜSTBŐL,
DISZTÁRGYAK. ALKALMI AJÁNDÉKOK
A LEGELÖNYÖSEBBEN
POLGÁR KÁLMÁN ÉKSZERTELEPÉN
VI., Teréz-körút 5. sz. I. em.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEKRE KIVÁLÓ GONDOT FORDITOK.
ÁRJEGYZÉK 2000 RAJZZAL BÉRMENTVE KÜLDETIK.

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszeri beiktatása közönséges petit betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fill.-rel fizetendő.

Akar nőülni?

28 éves csinos, vagyonos eresz hölgy, 22 éves egyedülálló árva 400.000 korona hozományjal, 38 éves gyermektelen özvegy 120.000 kor. vagyonnal és még sok száz vagyonos hölgy van előjegyzésben. Komoly szándéku urak, ha vagyontalanok is, díjtalan felvilágosítást kapnak. Schiesinger, Berlin 18.

Házasságokat

díszkörtén, minden igénynek megfelelően közvetít Nagy Jenő elismerten legszolidabb házasságközvetítő irodája. Budapest, Rákóczi-ut 86. II. Czeg-nélküli levelezés.

Akar Ön

szellemes lenni? Akarja, hogy kellemes társalgónak tartják? Akarja a társaságban tekintélyhez jutni. Olvassa el a „Társalgás Művésze” érdekes könyvet. (Ellenállhatatlanság titka, stb.) Olcsón megszeresheti. Megújítja ebből, mint viselkedjék, hogy férfit, nőt, alattvalót, felbátorít egyaránt meghódítsa. A könyv korrekciós utmutatója lesz az élet minden helyzetében, bálon, bankettekben, esküvőn színházakban és mindenütt, ahol kisebb-nagyobb társaság van jelen. Tartalomjegyzéket ingyen küld Deák, Budapest, Rákóczi-ut 80. szám.

Saszellaszó

mézédes, mázsánként 54.—K, postakosaraként 3.50, őszibarack, táblakörte, magyalószilva, csemegealma vegyesen 3.60. Turkesztándiye, ugorika, paprika 1.60. Paradicsomnak mázsáját 16.—koronáért szállítja Szabó Géza, Budapest, Mátyás-u. 9.

Kitűnő fegyverek

öröknek. Önvédelemre, vadászatra és szobadisznek. Wernli gyalogsgági fegyver 5 kor., sárony hávellyel 1 K Wernli lovassági karabély 16 korona. Kropatschek karabély, 8 golyóra tölthető, szurronnyal 25 K. fegyverszif 1 korona, eles tölteny darabja 10 fill., vaktöltény 2 fillér. Katonai puskaműves által kipróbált jó fegyverek. Tiller Mór és Társa udv. szállítókna, Budapest, Váci-utca 35. Fegyver-árjegyzék kívánatra díjmentesen.

Gyorsírás

65 gyorsíróírás. A Gyorsíró Gyorsíró Társaság szakantfolyamát lényegesen magnagyobbított modern higiénikus új helyiségekben (Andrássy-ut 12.) tartatnak. Legszilapabb kiképzés gépirás-magyar- és német gyorsírásban. — Gabelsberger-Markovits rendszer. Befektetés napenként. Tandíj igen mérsékelt. Díjmentes tantárgyak: magyar-német helyesírás, „Karióthek” amerikai könyvelési és nyilvántartási rendszer, Besszondó- és számológépek kezelése. Párhuzamosan estli tanfolyamokat is tartunk. Végzett növendékeinket díjtalanul állásba juttatjuk Glogowski és Társa, (Remington) Budapest, VI., Andrássy-ut 12. szám.

Csinosan butorozott

utcai szoba, magános urnó vagy hivatalnok ur részére kiadó Budán, I., Kék-golyó-utca 15-a., I. em., 8. ajtó.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 1/2 literes postatartály bérmentve K 12.20. Felkai Konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Szabadalmakat

külföldi értékesítésre elfogad Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya Budapest, József-körút 21.

Boroshordók

új és keveset használtak, minden nagyságban, erős szlavoniai tölgyfából, bor-szivattyúk, „para” ber-tőlők, borsajtók, szőlő-zuzók, pincetelszerelési cikkek olcsóbban, mint bárhol Klein Arnold, Budapest, VII., Rombach-utca 8. sz. Telefon 57—72. Árjegyzék ingyen.

Csemegezőlő,

muskotály, saszella mázsánként 50 kor., postakosaraként 3.50, táblakörte, őszibarack, magyaváló szilva, csemegealma vegyesen 3.50, ananász-dinnye, ugorika, paprika 1.60. Szabó Csongrádról.

Csinosan butorozott

kis szoba, november 1-re kiadó. VIII., Szesszgyár-utca 2/b., III. em. 49. sz.

Öreg

hamis fogakat, zálogcédulákat bármiről, butorokat és mindenféle tárgyakat vesz Wischogrod Jakob, VIII., Tisza Kálmán-tér 13. II. em., 12. Levelező-lapra írók.

A világhírű

THE ROYAL

Gramofonokat minden reccsés vagy utózáj nélkül mesés tiszta hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári árakon és minden árföl-emelés nélkül napi 6—10 kor. részletezésre szállítjuk a vidékre is. Pisoló-Grammofonok 20 kor.-tól felfebb.

Láng Jakab és Fia

grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Budapest, II., Margit-körút 8. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Parlamenti

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás különféle gépeken és magyar-német fogalmazásoktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 korona. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktattott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyamai nyilvánossági joggal. Alapította Markovits Iván az 1863. évben. Közérvényű egyesületi oklevelek. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola (kizárólag Hege-düs Sándor-utca 7. előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10. szám alatt. A címre jól vigyázzunk! Az egyesületnek más iskolája nincs. Az „Országos” és „Gabelsberger Szakiskola” jelzőket megtámasztás céljából utánozzák. Telefon 64—68.

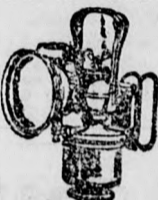
Találmányokat

tömegcikkeket megvételre külföldnek állandóan keres Réval és Társa szabadalmi és értékesítési osztálya, Budapest, József-körút 21.

Soványság

Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartly tanár amerikai erőtáp-pora. Soványság tartós, szép feltettestidomokat nyerne — Hölgyek romek keblét. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodást ér el. Veszélyesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorbojósoknak nélkülözhetetlen tápszer. Kiténtetve: Chicago, Berlin, London Hamburgban. Készülő levelek minden ország-ból. Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár Balázs Mór E. Budapest, VII., Isván-ut 11. II/2. Telefon 156—80.

Acetylén-kézipilámpa

A legnagyobb sötét-szobákban is 200—300 ló-péssnyi terület nap-palotát nap-palotát fénybe világitó acetylén-lámpa.

Nélfőházbetetlen minden vidéki házban. — Gyári ára 100 mm-es reflektorral K 4.— 110 mm-es reflektorral K 6.— 118 mm-es reflektorral masszív kiállításban K 8.— 1 kg. Calo. Carbíd 70 órai égésre — — — K —50

LÁNG JAKAB és FIA Bpest, VIII., József-körút 41. Árjegyzék ingyen.

AZ ATHENAEUM KÖNYVTÁR

logujabb kötete:

A magyar széppróza halhatatlan mesterének egyetlen elbűsölt munkája:

TÓTH BÉLA: A boldog-asszony dörvise 190

384 old. ... Ára

Eddig megjelentek:

KÓBOR TAMÁS: Komédiák. Nov. (424 old.)

BIRÓ LAJOS: Glória Novellák (448 old.)

BALZAC: A számbőr. Regény (387 old.) Fordította Barsányi K.

ZOLA: Pascal orvos. Reg. (448 o.) Ford. Gerő A.

DICKENS: Két város. Reg. Ford. Bálint N. (448 o.)

ANATOLE FRANCE: A Pinquinielt sziláde. Regény. Ford. Bölöny Gy. (320 o.)

CSEHOV: Az orvos felesége és más novellák. (384 oldal.)

BÖLSCHÉ: Szerelm az élek világában. (1152 oldal). Két kötet.

TOLSZTOJ: Hadzsi-Murát. Regény. Az örök. Elbeszélés. (374 old.)

VOSS RICHÁRD: A kőtű és az asszony. (A Falcenier-villa). Regény. (384 oldal.)

Minden kötet 190

• Kapható minden könyvtárban, kiadó az Athenaeum irod. és nyomdai r.-társ.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakab

ékezerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

BUTOR

30% megtakarítás!

Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tere 3 telomet. Vétel és eladás használt és új polgári, urasági lakberendezéseknek, mahagoni és palisander butorok, őr szobák, angol börgarnitúrák és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillárok. Telefon 82—13. 28599

Zálogcédulát,

briliántot, gyöngyöt, ékszert, aranyat, ezüstöt és régiségeket veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz esztétárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségeskereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövök

MIKSZÁTH KÁLMAN

utolsó könyve:

Tövískes látogatóban

Elbeszélések

(Az író könyvalakban még meg nem jelent, utolsó elbeszélései és regénytör-dek.)

Ára fűzve 5 korona, vászonkötésben 7 kor.

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedés (Wodianer F. és Fia) részvénytársaságnál Budapest, Andrássy-ut 21, valamint minden könyvkereskedésben.

Készpénzért

vagy hitelképes egy-nének kedvező feltételek mellett szállított teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztositatom, hogy ilyen

olcsón

sehol nem kap modern hála, ebéd, őr és szalon szobákat stb. Gyözödjön meg, tekintse meg zsuffolt raktárat, itt jutányosan

vehet

a leggyorsabbul a legolcsóbbul kivétel minden fajta

BUTORT

Nagy Imre lakberendezési vállalkozó cég BUDAPEST, VI., Lázár-utca 7. sz. Árjegyzék ingyen. Al-bum 1 koroná.

Veresátonya

befőtt 5 kilós postakosár K 8.50. Felkai konzervgyár Barta József Szepesmegye.

Vigyázzon

ha meghűlt és valódi Réthy-féle cukorkát vásároljon 60 fillérért.

Kitűnő zamatu

csemege-mezét 9.—, akác-mezét 9.50 koronáért öt kilós edényben szállít Jakab Antal, Taksharkány.

„Hungária

beszélő - gépek

tölcse-székkeliek is kizárólag eredeti első-rangu gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Körben árjegyzéket.

Tithos

betegségek

hugycsőfolyás, húgyvesztések, helyabántalmak, altesti sebek, borbetegségek, bujakor (syphilis) az önfertőzés utó-következményel, magömlések, elgyengült férfior, noi noi! bajok, méhbeteg, fehér folyás, ideg-bántalmak stb. stb. Napos gyors és gyökéres gyógyítására a foglalkozás zavarása nélkül bevált, sikeres és telkiismeretes gyógmódszánál fogva legjobban ajánljuk

Dr. Garai

hírnoves szakorvos rendelő-intézet Budapest, VI.,

Andrássy-ut 28.

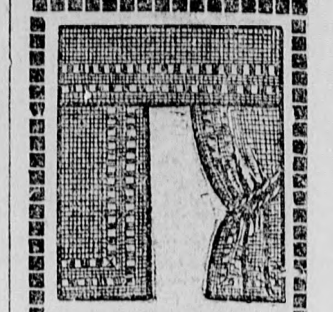
FELTÜNÉS NÉLKÜL eredményes gyógyítás levélleg is. Kívánatra gyógyszer ról is gondoskodik. Rendel hétköznapon 10 órától 4 óráig és este 7—8-ig. Vasárnap délután 2 óráig.

Ehrlich 606

javitott

Joha oltások!

Lovatskya azonnal válaszol.

Függöny

Kongressz - szövetek

85 és 110 cm. széles méterje 75 fill.-től feljebb. Kérjen mintákat.

Bérczi D. Sándor

kézimunka nagyváros Budapest, VI., Dessewffy-u. 5.

Nappali

kereskedelmi szakantfolyam (Engedélyezett a 40988—1910. sz. min. szervezett alapján.) A tanfolyam fentartója a Kereskedelmi Alkalmazottak Országos Egyesülete és előja kereskedelmi tisztviselők kiképzése. A tanfolyamra oly nők és férfiak léphetnek, akik a polgári iskola 2—4-ik osztályát elvégezték és 14-ik életévüket betöltötték. Kezdő és haladó csoportok. Tőőrtartam 6 hó. Állasközzvetítés. Tanjegyzék. Telefon 79—45. Befektetéseket elfogad az igazgatóság. Andrássy-ut 67. (bejárt a Vörösmarthy-utca-ól.) Elnök dr. Vázsonyi Vilmos orsz. képviselő. Igazgató: Aranyosi Miksa felsőkor. Isk. igazgató

Ki akar egy órát

ingyen?

Hogy kitűnő zsebrórákat mindenütt megismerjék, 5000 drb. órát ingyen osztunk szét. Irja meg pontos címet egy levelező-lapon

Jak. König

órágyár WIEN, III., Postamt 45., Fach 809.

Ajtók, Ablakok

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62—80. Alapított 1886-ban

Soha nem

létezett

rendkívül kedvező fizetési feltételek mellett szállított helyben és vidékre teljes lakberendezéseket, valamint egyes butor-darabokat részletfizetésre.

Modern lakbereni,

dezési vállalat :: Budapest, IV. ker., Gerlicse-utca 7. sz.

Díszes butor-album 1 kor.